

EUROJUST

2016 metų ataskaita

Criminal justice across borders

© Eurojust, 2017

Šis leidinys apima laikotarpį nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d.

Katalogo numeris: QP-AA-17-001-LT-N

ISBN: 978-92-9490-105-7

ISSN: 2443-6569

DOI: 10.2812/534600

Kilus klausimams, susisiekite:

Tel. + 31 70 412 5000

E. pašta info@eurojust.europa.eu

Svetainė www.eurojust.europa.eu

Eurojusto 2016 metų ataskaita

Turinys

12

26

40

Pratarmė.....	7
Santrauka	9

1. Apie Eurojustą trumpai

1.1 Eurojusto II lygmens pasitarimai	14
1.2 Koordinaciniai Eurojusto pasitarimai	15
1.3 Eurojusto koordinavimo centrai	17
1.4 Eurojustas ir jungtinės tyrimų grupės	18
1.5 Eurojusto informacijos valdymas	22
2016 Chronologija	24

2. Eurojusto darbas

2.1 Įžanga.....	27
2.1.1 Terorizmas	28
2.1.2 Elektroniniai nusikaltimai	30
2.1.3 Neteisėtas imigrantų gabenimas	32
2.1.4 PŽ	33
2.1.5 Sukčiavimas	34
2.1.6 Korupcija	34
2.1.7 Prekyba narkotikais	35
2.1.8 MONG vykdyti organizuoti turtiniai nusikaltimai	36
2.1.9 FIA nusikaltimai	36

2.2 Eurojusto darbas su bylomis, susijusiomis su mafijos pobūdžio nusikalstamomis organizacijomis	36
---	----

Operacija „Avalanche“: žvilgsnis iš arčiau	38
--	----

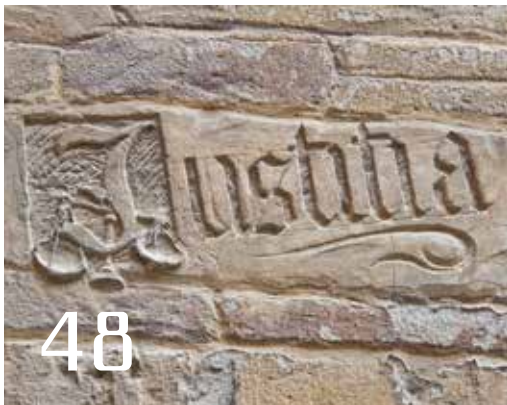
3. Eurojusto partneriai

3.1 Bendradarbiavimas su Europolu	41
3.2 Bendradarbiavimas su OLAF	41
3.3 Eurojusto ryšiai su trečiosiomis šalimis ir organizacijomis	42
Bendradarbiavimo susitarimai	42
Su trečiosiomis šalimis susijusios Eurojusto bylos	42
Ryšių prokurorai Eurojuste	42
Eurojusto kontaktiniai asmenys trečiosiose šalyse	43
Bendradarbiavimas su TBT	43

4. Iššūkiai ir geriausia patirtis

4.1 Telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos perėmimas	49
4.2 Su mokestinio sukčiavimo bylomis susiję sunkumai	49
4.3 Europos arešto orderis	50

Dėmesio centre šiais metais: Jurisdikcijos kolizijos	54
--	----

48

54

64

5. Administracija

5.1	Parama operatyviniam ir strateginiam darbui	61
5.2	Administracijos reorganizavimas	61
5.3	Darbuotojai ir biudžetas	61
5.4	Organizaciniai pokyčiai	62
5.5	Naujos patalpos	63

6. Eurojusto ir pareigūnų praktikų tinklai

6.1	ETT	65
6.2	JTG tinklas	66
6.3	Genocido tinklas	66
6.4	Patariamasis forumas	67

Diagramos

Darbas su bylomis 2002–2016 m.	10
Dvišalės ir (arba) daugiašalės bylos 2012–2016 m.	10
Dvišalės ir (arba) daugiašalės bylos	11
Pagalbos prašančios valstybės narės ir (arba) valstybės narės, kurių prašoma pagalbos	11
Koordinaciniai pasitarimai	16
Trečiosios šalys, bendradarbiavimo partneriai ir tarptautinės organizacijos, kurie dalyvavo koordinaciniuose pasitarimuose	16
Koordinavimo centrai	17
Eurojusto remiamos JTG ir pagrindinės nusikaltimų rūšys	19
JTG finansavimas pagal valstybes nares	19
Bylos pagal 13 straipsnį	23
Eurojusto darbas prioritetinėse nusikalstamumo srityse	27
Ryšių prokurorų 2012–2016 m. bylos	43
Pirmasis trečiųjų šalių dešimtukas Eurojusto bylose	45
EAO bylos	51

Eurojust College of National Members 2016

Michèle Coninx, Belgium

Kamen Mihov, Bulgaria

Lukáš Starý, Czech Republic

Jesper Hjortenber, Denmark

Klaus Meyer-Cabri, Germany

Raivo Sepp, Estonia

Frank Cassidy, Ireland

Nikolaos Ornerakis, Greece

Francisco Jiménez-Villarejo, Spain

Frédéric Baab, France

Josip Čule, Croatia

Filippo Spiezia, Italy

Katerina Loizou, Cyprus

Gunārs Bundzis, Latvia

Laima Čekelienė, Lithuania

Olivier Lenert, Luxembourg

László Venczl, Hungary

Vincienne Vella (*Deputy NM*), Malta

Han Moraal, Netherlands

Gabriela Hornbeck, Austria

Mariusz Skowroński, Poland

António Cluny, Portugal

Daniela Buruiană, Romania

Malči Gabrijelčič, Slovenia

Ladislav Hamran, Slovak Republic

Piia Vottonen, Finland

Leif Görts, Sweden

Frances Kennah, UK

Akronimai ir santrumpos

ANTA	Apkaltinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo apžvalga (angl. TCM)
ChBRBS	Cheminės, biologinės, radiologinės ir branduolinės medžiagos ir sprogmenys (angl. CBRN-E)
EAO	Europos arešto orderis (angl. EAW)
EC3	Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centras
EKTC	Europos kovos su terorizmu centras (angl. ECTC)
EMPACT	Europos tarpdisciplininė kovos su nusikalstamumo grėsmėmis platforma
ENKS	Eurojusto nacionalinė koordinavimo sistema (angl. ENCS)
ENTA	Elektorinių nusikaltimų teisminė apžvalga (angl. CJM)
EP	Europos Prokuratūra (angl. EPPO)
ESMC	Europos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu centras (angl. EMSC)
ESTT	Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (angl. CJEU)
ETKENT	Europos teisminis kovos su elektoriniais nusikaltimais tinklas (angl. EJCEN)
ETT	Europos teisminis tinklas (angl. EJN)
ETMT	Europos teisėjų mokymo tinklas (angl. EJTN)
FIA	Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga (angl. PIF)
INT	Intelektinės nuosavybės teisės (angl. IPR)
IPT	Interneto paslaugų teikėjas (angl. ISP)
JTG	Jungtinė tyrimo grupė (angl. JIT)
MONG	Mobilios organizuotos nusikalstamos grupės (angl. MOCG)
NBTS	Bylų tvarkymo sistema (angl. CMS)
NIG	Neteisėtas imigrantų gabenimas (angl. IIS)
ONG	Organizuota nusikalstama grupė (angl. OCG)
OTN	Organizuoti turtiniai nusikaltimai (angl. OPC)
OVP	Operatyvinių veiksmų planas (angl. OAP)
PVM	Pridėtinės vertės mokestis (angl. VAT)
PŽ	Prekyba žmonėmis (angl. THB)
STP	Savitarpio teisinė pagalba (angl. MLA)
TBT	Tarptautinis baudžiamasis teismas (angl. ICC)
UTK	Užsienio teroristai kovotojai (angl. FTF)

Sprendimas dėl Eurojusto

Sprendimas dėl Eurojusto – 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimas, įkuriantis Eurojustą, siekiant sustiprinti kovą su sunkiais nusikaltimais, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimu 2009/426/TVR dėl Eurojusto sustiprinimo (toliau šioje ataskaitoje – Sprendimas dėl Eurojusto). [Sprendimo dėl Eurojusto suvestinė redakcija](#), parengta Tarybos generalinio sekretoriato, skirta tik susipažinti.

Šioje ataskaitoje teikiami statistiniai duomenys apie Eurojusto bylas grindžiami Eurojusto Bylų valdymo sistemos duomenimis. Skaičiai buvo pateikti 2017 m. sausio 16 d. ir atspindi tuo metu turimus duomenis. Kadangi darbas kai kuriose bylose vis dar tęsiasi, skaičiai gali skirtis nuo ankstesniuose pranešimuose nurodytų skaičių.

Eurojusto leidinius ir infografiką galite rasti mūsų [svetainėje](#).

Teisminis bendradarbiavimas, koordinavimas ir keitimasis informacija tarp Eurojusto, nacionalinių kompetentingų institucijų, TVR agentūrų ir trečiųjų šalių yra pagrindiniai Eurojusto veiklos aspektai.

Pratarmė

Džiaugiuosi galėdama Jums pristatyti Eurojusto 15-ąją metinę ataskaitą. Čia apžvelgiama Eurojusto veikla kovojant su sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais.

Saugumo atžvilgiu 2016-ieji buvo sudėtingi. Susidūrėme su nauju sąvokos „normalu“ supratimu ir turime aktyviau dirbti kovodami su terorizmu, elektroniniais nusikaltimais ir sunkiu organizuotu nusikalstamumu, įskaitant neteisėtą imigrantų gabenimą ir prekybą žmonėmis. Už saugumo sąjungą atsakingo ES Komisijos nario Juliano Kingo vizitas buvo puiki proga aptarti svarbų Eurojusto vaidmenį padedant ES aktyviau kovoti su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu ir jo vietą integruotoje saugumo grandinėje. Tarybos išvadose dėl 2015 m. Eurojusto metinės ataskaitos patvirtinta, kad Eurojustas tinkamai sutelkia dėmesį ir atlieka savo užduotis išskirdamas terorizmą, neteisėtą imigrantų gabenimą ir elektroninius nusikaltimus prioritetinėmis veiklos sritimis, taip pat, siekdamas toliau stiprinti teisminį bendradarbiavimą, kaupia geriausią patirtį ir ją dalijasi.

Darbas su bylomis yra pagrindinė Eurojusto veikla. Palyginti su 2015 m., 2016 m. bylų, kuriose valstybės narės prašė Eurojusto pagalbos, padaugėjo 4 proc., t. y. iki 2 306 bylų. Teisminis bendradarbiavimas, koordinavimas ir keitimasis informacija tarp Eurojusto, nacionalinių kompetentingų institucijų, TVR agentūrų ir trečiųjų šalių yra pagrindiniai Eurojusto veiklos aspektai. Šioje ataskaitoje parodytas bylų tyrimo procesas, Eurojusto koordinacinių priemonių veiksmingumas, daugiausia dėmesio skiriant II lygmens pasitarimams ir polinkis vis labiau naudotis jungtinėmis tyrimo grupėmis.

Eurojustas yra tarpininkas. Eurojusto kolegiją sudaro 28 nacionaliniai nariai, kurie padeda valstybėms narėms vykdyti tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą, ir dalytis geriausia patirtimi. Pripažindami svarbų nacionalinių korespondentų vaidmenį terorizmo klausimais, stipriname ryšius ir remiame dabar jau oficialiai įsteigtą teisminį kovos su elektroniniais nusikaltimais tinklą. Be to, remdamiesi bendradarbiavimo su EC3 patirtimi ieškome būdų stiprinti Eurojusto dalyvavimą Europos kovos su terorizmu centro Europole veikloje.

Nusikalstama veika sienų neturi, todėl su ja kovojant būtina bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis. Ilgainiui pastebėjome, kad trečiosios šalys aktyviau dalyvauja nagrinėjant Eurojusto bylas, rengiant koordinacinius pasitarimus ir bendradarbiaujant su jungtinėmis tyrimo grupėmis. 2016 m. Eurojustas sudarė naujų bendradarbiavimo susitarimų ir labiau praplėtė savo pasaulinį teisminių kontaktinių asmenų tinklą. Eurojuste dirba trys ryšių prokurorai iš Norvegijos, JAV ir Šveicarijos. Šioje ataskaitoje Šveicarijos ryšių prokurorė kalba apie savo darbo patirtį ir glaudaus bendradarbiavimo su Eurojustu pridėtinę vertę.

Svarbus Eurojusto tikslas yra nuolatinis jo, kaip teisminės ir teisinės kompetencijos centro, augimas Europos Sąjungoje. 2016 m. Eurojustas paskelbė, *inter alia*, pirmuosius du *Elektroninių nusikaltimų teisminės apžvalgos* leidinius, su Europos arešto orderiu susijusių bylų ataskaitą ir atnaujino jurisdikcijos kolizijų prevencijos ir jų išsprendimo gaires, skirtas pareigūnams praktikams ir ES institucijų informavimo tikslais.

Atsižvelgdami į kintantį saugumo grėsmių pobūdį ir su Eurojustu susijusių teisės aktų sistemą, ėmėmės svarbių veiksmų ir peržiūrėjome organizacines struktūras ir vidaus procesus, siekdami optimizuoti pagrindinę Eurojusto veiklą ir strateginius prioritetus, kad galėtume patenkinti valstybių narių lūkesčius atsižvelgdami į biudžeto apribojimus. Kitąmet kelsimės į naujas patalpas, taip pažymėdami naują Eurojusto istorijos etapą.

Eurojusto pridėtinė vertė yra gebėjimas nedelsiant reaguoti į pagalbos prašymus, pagalba įvairioms valstybėms keičiantis informacija per trumpiausią laiką ir įveikiant teisinės ir praktinės kliūtis sudėtingose bylose, taip pat parama junginėms tyrimo grupėms ir jų finansavimas. Esu įsitikinusi, kad kartu su mano pavaduotojais, naujai išrinktu Klausu Meyer-Cabri ir perrinktu Ladislavu Hamranu, taip pat kolegomis iš kolegijos ir administracijos, Eurojusto vaidmuo kaip vienos svarbiausių institucijų teismo bendradarbiavimo ir koordinavimo baudžiamosiose bylose stiprės ir jis išnaudos visą savo potencialą.

Michèle CONINSX
Eurojusto pirmininkė

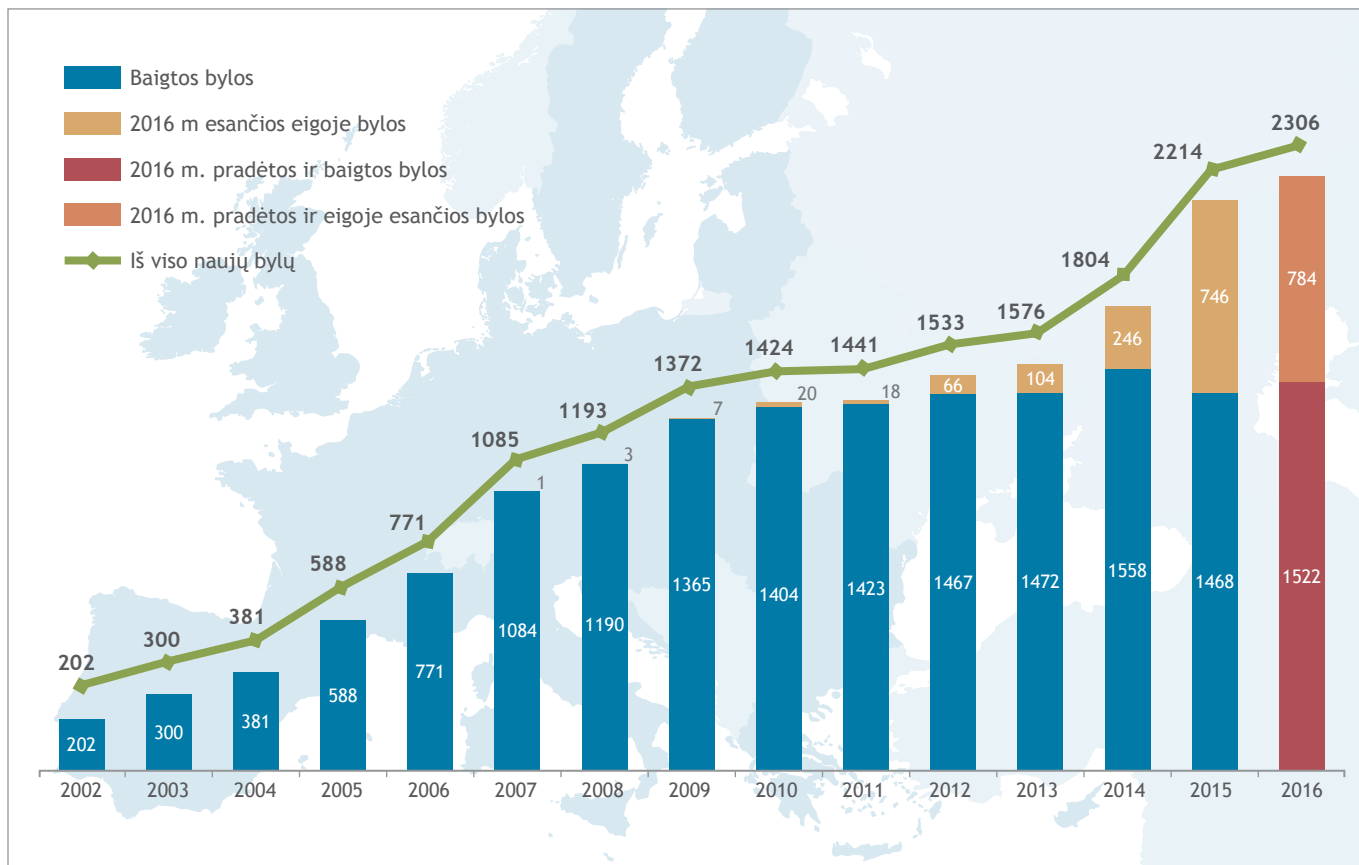

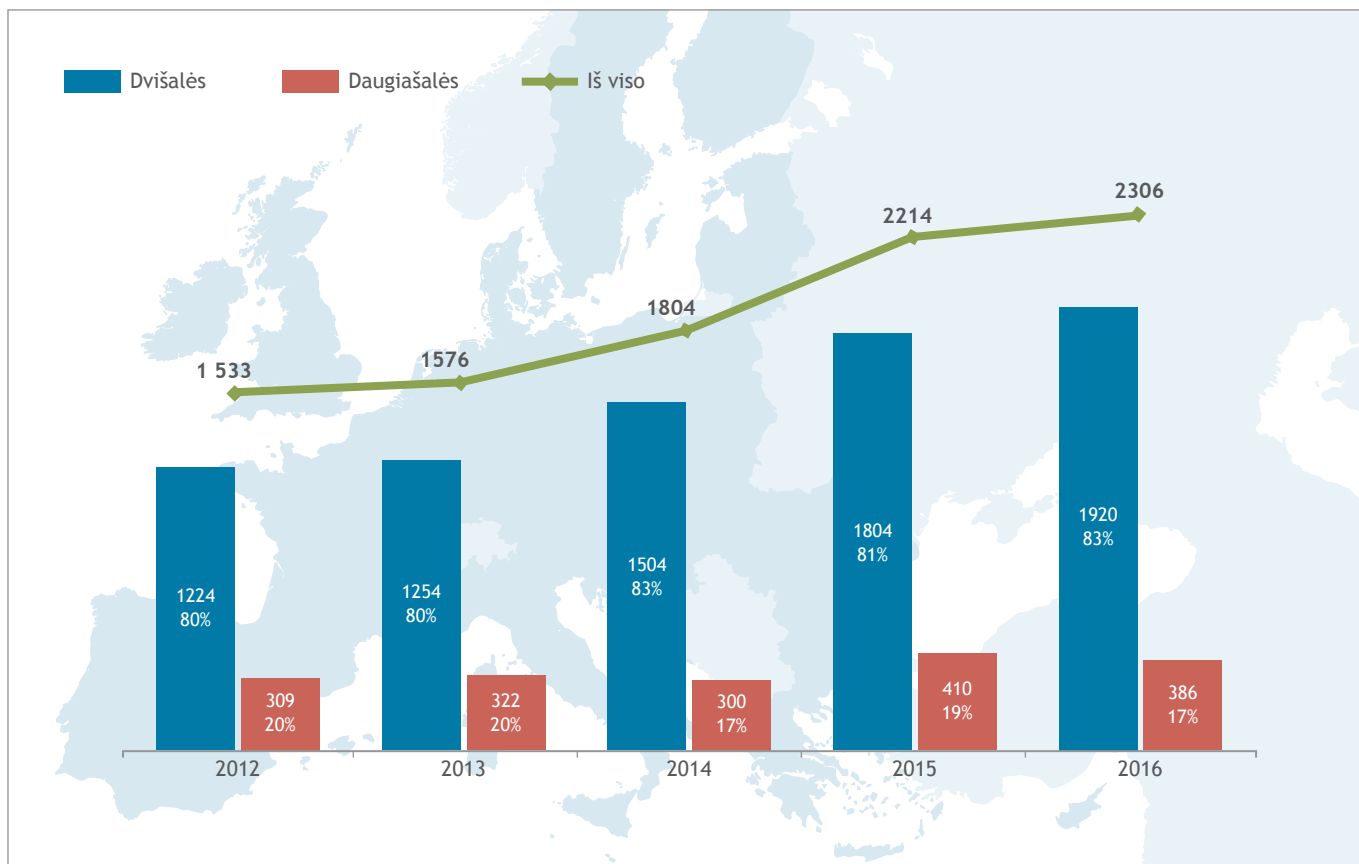
Santrauka

- ▶ Bylų, kuriose **valstybės narės prašė** Eurojusto pagalbos kovoje su sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais, padaugėjo 4 proc., t. y. nuo 2214 2015 m. iki 2306 2016 m. **Trečiosios šalys** dalyvavo 300 bylų.
- ▶ Padaugėjo **bylų**, susijusių su šiomis sritimis: terorizmu, NIG, PŽ, sukčiavimu ir pinigų plovimu.
- ▶ Aiškinamas darbo su bylomis procesas ir, visų pirma, **II lygmens pasitarimų** veiksmingumas, kuris taip pat aiškinamas pateikiant bylų pavyzdžius.
- ▶ Eurojustas organizavo 249 **koordinacinius pasitarimus**, kuriuose buvo nagrinėjamos 288 bylos; pasitarimuose dalyvavo Europolas (87), Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) (4) ir 10 **koordinavimo centrų**. **Trečiosios šalys** dalyvavo 50 koordinacinių pasitarimų ir dviejų koordinavimo centrų veikloje.
- ▶ Eurojustas rėmė 148 **JTG**, t. y. 23 proc. daugiau nei 2015 m.; iš Eurojusto remtų JTG 69 buvo naujos. **Trečiosios šalys** dalyvavo 14 JTG veikloje.
- ▶ Eurojustas finansinę paramą teikė 90 JTG, t. y. 32 proc. daugiau nei 2015 m.; devynių JTG veikloje dalyvavo trečiosios šalys.
- ▶ 315 atvejų Eurojustas teikė pagalbą **vykdant EAO**.
- ▶ **Europos teisminis kovos su elektroniniais nusikaltimais tinklas** buvo įsteigtas atsižvelgiant į 2016 m. birželio 9 d. Tarybos išvadą. Eurojustas remia šio tinklo veiklą.
- ▶ Rengti **susitikimai**:
 - taktinis pasitarimas dėl neteisėto imigrantų gabenimo, vasario mėn.;
 - strateginis seminaras *Raktas į elektroninę erdvę*, birželio mėn.;
 - jungtinis patariamojo forumo susitikimas Tarybai pirmininkaujant Nyderlandams ir Slovakijai, birželio mėn.;
 - taktinis pasitarimas terorizmo klausimais, birželio mėn.;
 - Europos tarpdisciplininės kovos su nusikalstamumo grėsmėmis platformos (angl. EMPACT) seminaras OTN klausimais, birželio mėn.;
 - taktinis pasitarimas *Teisminis bendradarbiavimas mokestinių nusikaltimų srityje*, spalio mėn.;
 - ETKENT įvadinis posėdis, lapkričio mėn.
- ▶ Eurojusto **parengti leidiniai**:
 - *Apkaltinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo apžvalga ir ad hoc teisminės analizės*
 - ketvirtoji *užsienio teroristų kovotojų ataskaita*
 - trečiosios *užsienio teroristų kovotojų ataskaitos santrauka*
 - *ChBRBS vadovas*
 - *Elektroninių nusikaltimų teisminės apžvalgos leidiniai ir ad hoc teisminės analizės*
 - Nacionalinių jurisprudencijų kovojant su neteisėtu imigrantų gabenimu analizė (ES, FR, IT)
 - Eurojusto ir Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro (ENNSC) ataskaita *Naujos psichoaktyvios medžiagos Europoje. Teisės aktai ir baudžiamasis persekiojimas – dabartiniai iššūkiai ir sprendimai*
 - *Rekomendacijos dėl jurisdikcijos, kurioje turėtų vykti baudžiamasis persekiojimas, nustatymo*.
- ▶ Eurojuste dirba trys **ryšių prokurorai** iš Norvegijos, JAV ir Šveicarijos. Pateikiama informacija apie Šveicarijos ryšių prokurorės darbą.
- ▶ Eurojustas pasirašė **bendradarbiavimo susitarimus** su Juodkalnija ir Ukraina ir **savitarpio supratimo memorandumą** su Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba (EUIPO). Susitarimas su Moldovos Respublika įsigaliojo spalio 21 d.
- ▶ Eurojustas praplėtė savo pasaulinį **teisminių kontaktinių asmenų tinklą trečiojoje šalyje** ir dabar Eurojusto kontaktiniai asmenys veikia 41 trečiojoje šalyje.
- ▶ Siekdamas gerinti teisminį bendradarbiavimą, Eurojustas ėmėsi spręsti teisinius ir praktinius sunkumus **telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos perėmimo srityje**, nagrinėjant su mokestiniu sukčiavimu susijusias bylas ir vykdant **Europos arešto orderius** bei paskelbė atnaujintas gaires dėl jurisdikcijos kolizijų.
- ▶ Kolegija patvirtino naują **organizacinę administracijos struktūrą**.
- ▶ 2016 m. **Eurojusto biudžetas** siekė 43539 mln. EUR. Biudžetas įvykdytas 99,89 proc.

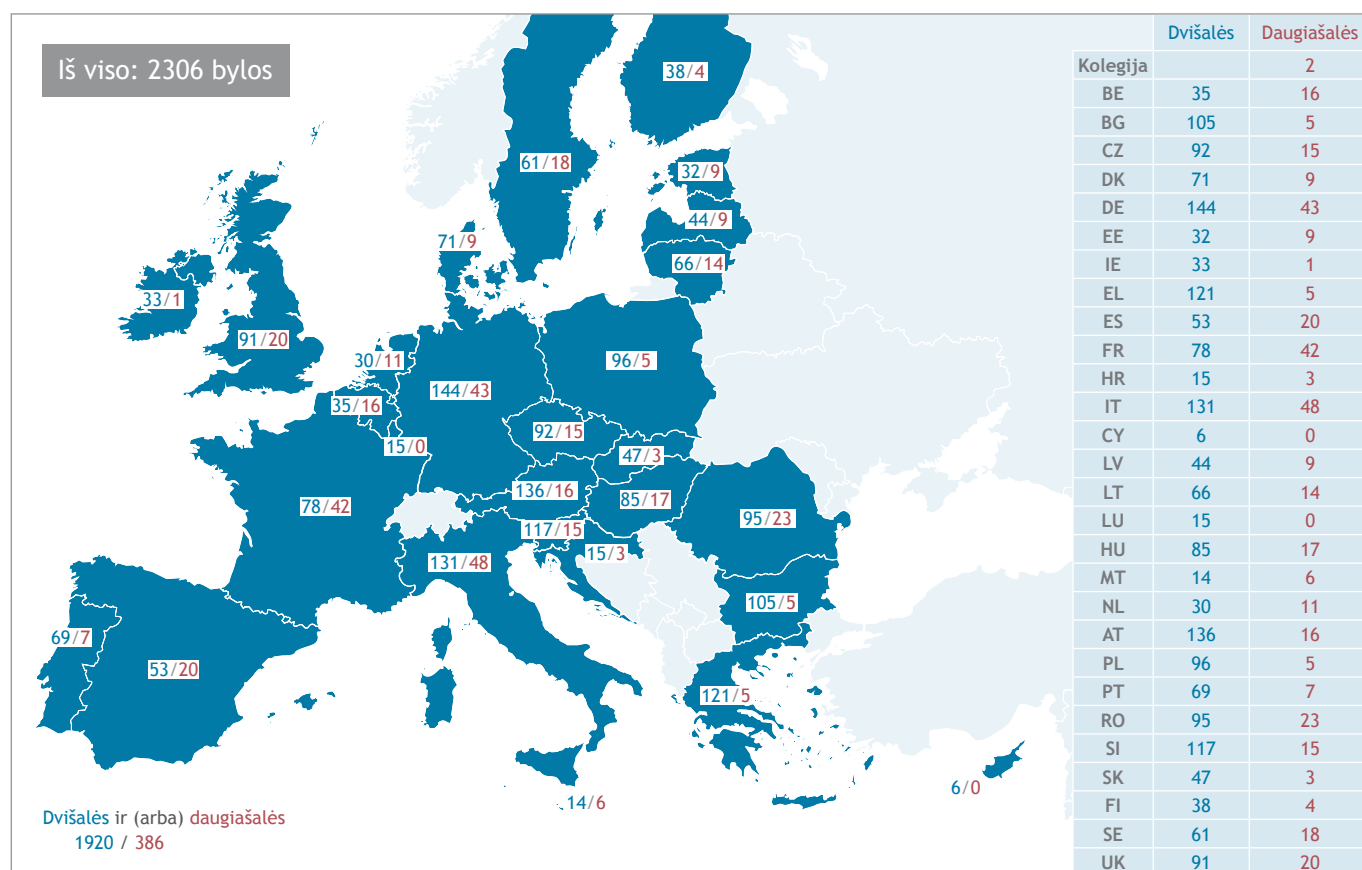
Darbas su bylomis 2002–2016 m.

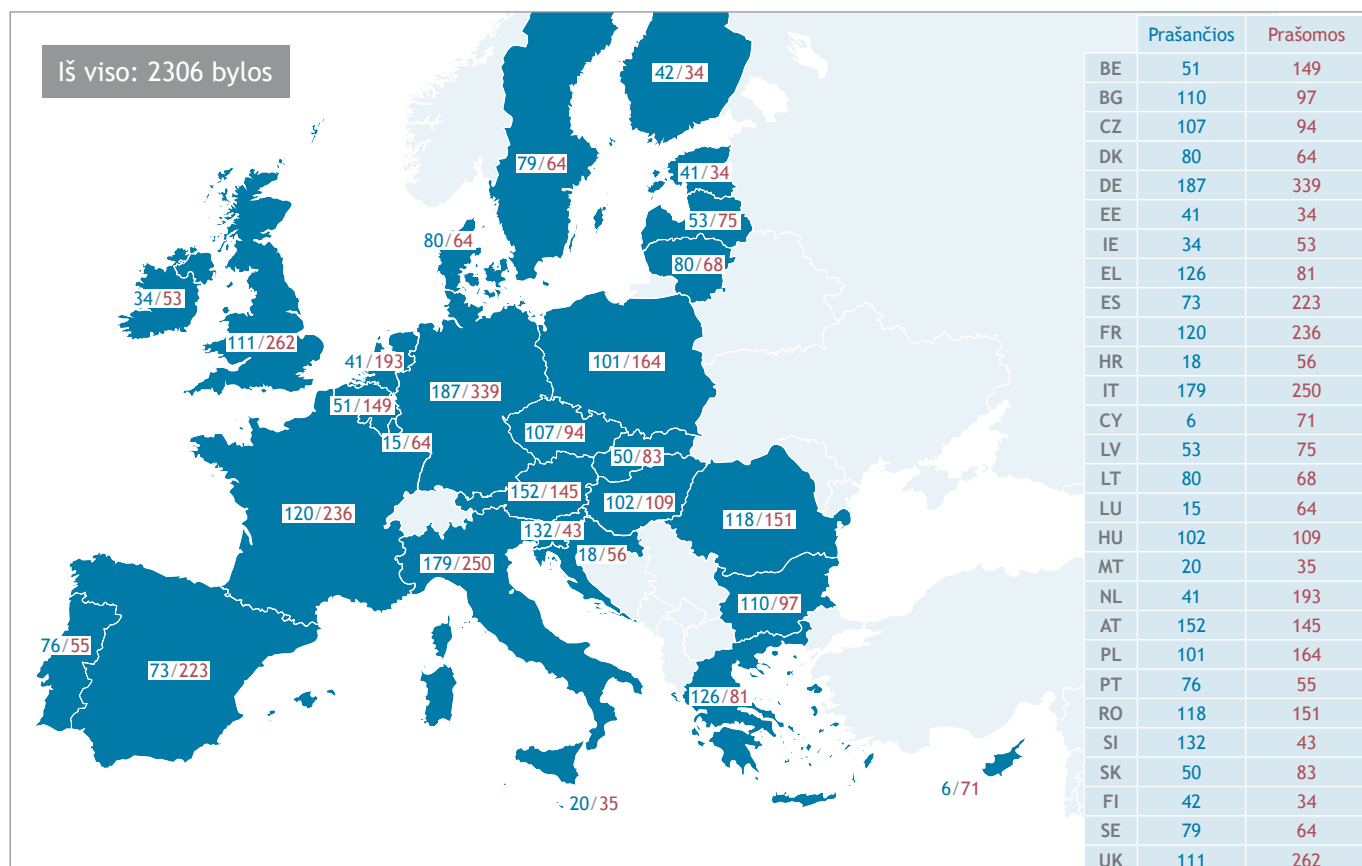
Dvišalės ir (arba) daugiašalės bylos 2012–2016 m.

Dvišalės ir (arba) daugiašalės bylos

Pagalbos prašančios valstybės narės ir (arba) valstybės narės, kurių prašoma pagalbos

Apie Eurojustą trumpai

Kas? Eurojustas yra Europos Sąjungos teismo bendradarbiavimo padalinys. Šio 2002 m. įsteigto padalinio tikslas – skatinti ir gerinti tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo valstybėse narėse koordinavimą, stiprinti valstybių narių kompetentingų institucijų bendradarbiavimą sunkaus tarpvalstybinio masto, o ypač organizuoto nusikalstamumo srityje.

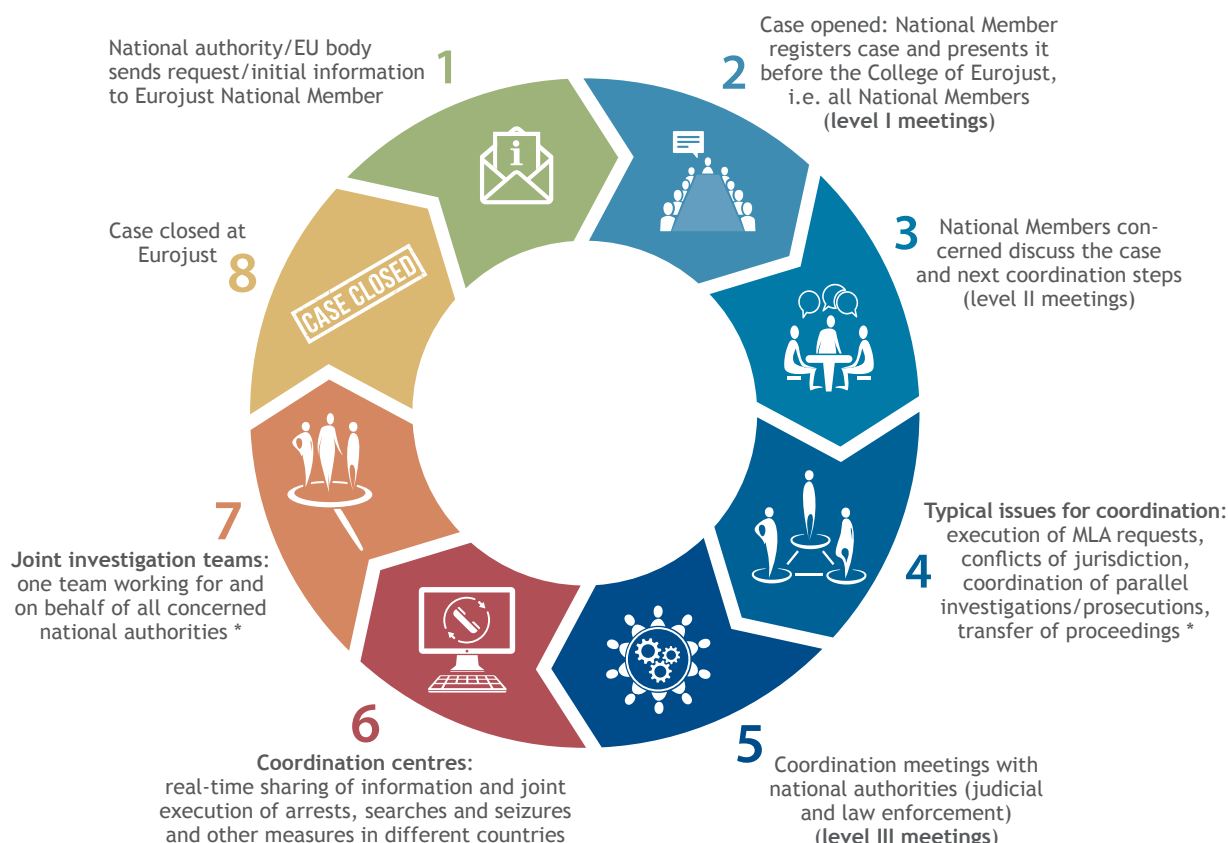
Valstybės narės prašymu Eurojustas taip pat gali padėti vykdant tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą, susijusius su konkrečia valstybe nare ir valstybe, kuri nėra ES narė, jeigu Eurojustas ir valstybė, kuri nėra ES narė, yra pasirašę bendradarbiavimo susitarimą arba yra svarbių priežasčių tokiai pagalbai teikti.

Valstybės narės arba Komisijos prašymu Eurojustas taip pat gali padėti vykdant tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą, susijusius tik su ta valstybe nare ir Bendrija.

Kiek? Eurojusto kolegiją sudaro 28 nacionaliniai nariai, kurie yra kiekvienos valstybės narės deleguoti prokurorai ir teisėjai. Nacionalinių narių darbo vieta yra Eurojusto būstinė Hagoje. Daugumai nacionalinių narių padeda pavaduotojas ir (arba) padėjėjas. Be to, šiuo metu Eurojuste dirba ryšių prokurorai iš Norvegijos, Šveicarijos ir JAV.

Kaip? Svarbiausios Eurojusto funkcijos ir įgaliojimai – atsakyti į valstybių narių kompetentingų nacionalinių institucijų pagalbos prašymus. Taip pat Eurojustas gali prašyti valstybių narių pradėti tyrimą ar patraukti baudžiamojon atsakomybėn dėl konkrečių veiksmų. Nacionaliniai nariai vykdo Eurojusto įgaliojimus koordinuoti nacionalinių institucijų darbą kiekviename baudžiamojo tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo etape. Eurojustas rengia trijų lygmenų pasitarimus dėl darbo su bylomis (žr. 1.2 ir 1.3 skirsnius).

Eurojust case cycle

* May also occur at different stages of the cycle

1.1 Eurojusto II lygmens pasitarimai

Bendradarbiavimas, koordinavimas ir keitimasis informacija yra esminiai Eurojusto veiklos aspektai. Veiksmingas ir savalaikis bendravimas, ypač tarp nacionalinių biurų, per kuriuos palaikomas ryšys su nacionalinėmis institucijomis, yra Eurojusto veiklos pagrindas. Nacionalinio nario, kurio šalies nacionalinės institucijos kreipėsi į Eurojustą pagalbos, prašymu Eurojusto kolegija, rengdama darbo pasitarimus, vadinamuosius **I lygmens pasitarimus**, sprendžia dėl bylų registravimo ir bylų užbaigimo, kai Eurojusto dalyvavimo tikslas pasiekiamas.

Eurojustui paskelbus, kad byla priimtina, ir ją užregistravus, atitinkamas nacionalinis biuras gali prašyti sušaukti II lygmens pasitarimą, jeigu tai būtina siekiant koordinuoti bylą **II lygmens pasitarimuose** dalyvauja nacionaliniai nariai ir Eurojuste dirbantys ryšių prokurorai, jeigu jie susiję. II lygmens pasitarimai gali būti sušaukti labai skubiai. Toks lankstumas labai praverčia skubiais atvejais, kai reikia greitai reaguoti. Bylą įregistravęs nacionalinis biuras

paaiškina išsamiai su byla susijusią informaciją ir teisinius ir (arba) praktinius vykdomo teismo bendradarbiavimo aspektus ir nurodo, kokios pagalbos reikia iš kitų susijusių valstybių. Vieno II lygmens pasitarimo gali pakakti visiems su byla susijusiems klausimams aptarti.

II lygmens pasitarimai yra būtina sąlyga norint rengti III lygmens pasitarimus, kurie taip pat vadinami koordinaciniais pasitarimais (žr. 1.2 skirsnį), ir reiškia perėjimą nuo vidaus darbo prie išorės. Jeigu nacionalinis biuras ketina rengti koordinacinį pasitarimą, II lygmens pasitarime vertinamas koordinacinio pasitarimo poreikis, paskirtis ir tikslai. II lygmens pasitarimuose taip pat tariamasi dėl darbo metodų, išorės šalių dalyvavimo, konfidencialumo ir informacijos atskleidimo įpareigojimų, susijusių saugumo klausimų ir galimybės rengti vaizdo konferencijas. Be to, II lygmens pasitarimo dalyviai gali įvertinti analizės poreikį, galimą Europolo įnašą arba būtinybę steigti JTG ir jos veiklą. Rengti koordinacinius pasitarimus yra brangu, todėl rengiant

Su NIG byla susiję jurisdikcijos klausimai išspręsti II lygmens pasitarime.

2016 m. birželio mėn. Viduržemio jūroje tragiškai žuvus maždaug 300 migrantų, Italijos valdžios institucijos pradėjo baudžiamąjį tyrimą dėl laivo avarijos, dėl kurios žuvo žmonių, aplinkybių. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad perpildytoje medinėje valtyje Italijos krantą bandančius pasiekti migrantus pastebėjo Graikijos valdžios institucijos ir prašė netoli migrantų valties plaukusio Norvegijos naftos tanklaivio juos gelbėti. Tačiau migrantų medinė valtis apvirto jų nespėjus perkelti į laivą. Jūrai labai banguojant, migrantų laivas kelis kartus trenkėsi į naftos tanklaivį ir nuskendo.

Šioje byloje kilo tam tikrų su jurisdikcija susijusių problemų, turėjusių įtakos Italijos valdžios institucijų veiksmams. Laivas sudužo atviroje jūroje, taigi Italijos valdžios institucijoms nepriklausančioje jurisdikcijoje. Naftos tanklaivis plaukiojo su Norvegijos vėliava, o jo kapitonas buvo Ispanijos pilietis. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, su šia byla buvo susijusi ir Norvegija, ir Ispanija.

Skirtingai nuo daugelio ankstesnių atvejų, kai Eurojusto buvo prašoma padėti nustatyti, kuri jurisdikcija geriausiai gali ištirti bylą ir vykdyti baudžiamąjį procesą, ši byla ypatinga tuo, kad joje galimai buvo neigiama jurisdikcijos kolizija. Dėl pirmiau nurodytų priežasčių buvo nuspręsta, kad Italija šioje byloje jurisdikcijos neturi, tačiau buvo neaišku, ar ją turi Norvegija arba Ispanija. Atsirado rizika, kad nė vienai su byla susijusiai jurisdikcijai nebus galima teikti pirmenybės.

Siekiant išvengti galimos jurisdikcijos kolizijos, Eurojusto buvo prašoma padėti nustatyti, kuri jurisdikcija gali geriausiai ištirti bylą ir vykdyti baudžiamąjį procesą. Liepos mėn. vykusiame Italijos nacionalinio nario surengtame **II lygmens pasitarime** Ispanijos nacionalinis narys ir Norvegijos ryšių prokuroras pasiekė bendrą susitarimą dėl su byla susijusių jurisdikcijos klausimų ir nusprendė kreiptis į atitinkamas nacionalinės valdžios institucijas ir pasiūlyti priimtina sprendimą. Dėl Eurojusto siekio koordinuoti šį klausimą Norvegijos, kaip vėliavos valstybės, nacionalinės valdžios institucijos, remdamosi 1982 m. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija (JT Montego Bėjaus konvencija), sutiko naudotis pirmine jurisdikcija ir taip užtikrino, kad vykdant baudžiamąjį procesą šioje byloje būtų taikoma bendra strategija ir požiūris.

II lygmens pasitarimus užtikrinama, kad tokie pasitarimai būtų rengiami tik tada, jeigu jais suteikiama pridėtinės vertės nagrinėjant neišspręstus teismo bendradarbiavimo

klausimus. Be to, per kai kuriuos koordinacinius pasitarimus nagrinėjama daugiau nei viena byla.

1.2 Koordinaciniai Eurojusto pasitarimai

Koordinacinio pasitarimo, vadinamojo **III lygmens pasitarimo**, tikslas – skatinti ir padėti nacionalinėms institucijoms pasiekti susitarimą dėl bendradarbiavimo ir (arba) tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo koordinavimo nacionaliniu lygmeniu, atsižvelgiant į teisinius ir praktinius sunkumus, susijusius su 30 skirtingų teisės sistemų Europos Sąjungoje.

Koordinaciniai pasitarimai yra dažnai naudojama veiklos priemonė. Per darbo dieną Eurojustas rengia vidutiniškai vieną koordinacinį pasitarimą; 2016 m. iš viso buvo surengti 249 pasitarimai, iš kurių 31 pasitarimas vyko ne Eurojusto patalpose – valstybėse narėse (pavyzdžiui, Graikijoje, Čekijoje ir Slovėnijoje) arba trečiojoje šalyje (Bosnijoje ir Hercegovinoje ir Šveicarijoje). Bylos, su kuriomis buvo dirbama, apėmė beveik visas sunkių organizuotų tarpvalstybinių nusikaltimų sritis, dažniausiai pinigų plovimą, sukčiavimą ar prekybą narkotikais. Šiuose 249 koordinaciniuose pasitarimuose nagrinėtos 288 bylos. 2016 m. Eurojustas surengė iki šiol didžiausią koordinacinį pasitarimą, kuriame dalyvavo 93 nariai iš 23 valstybių narių ir Europolo.

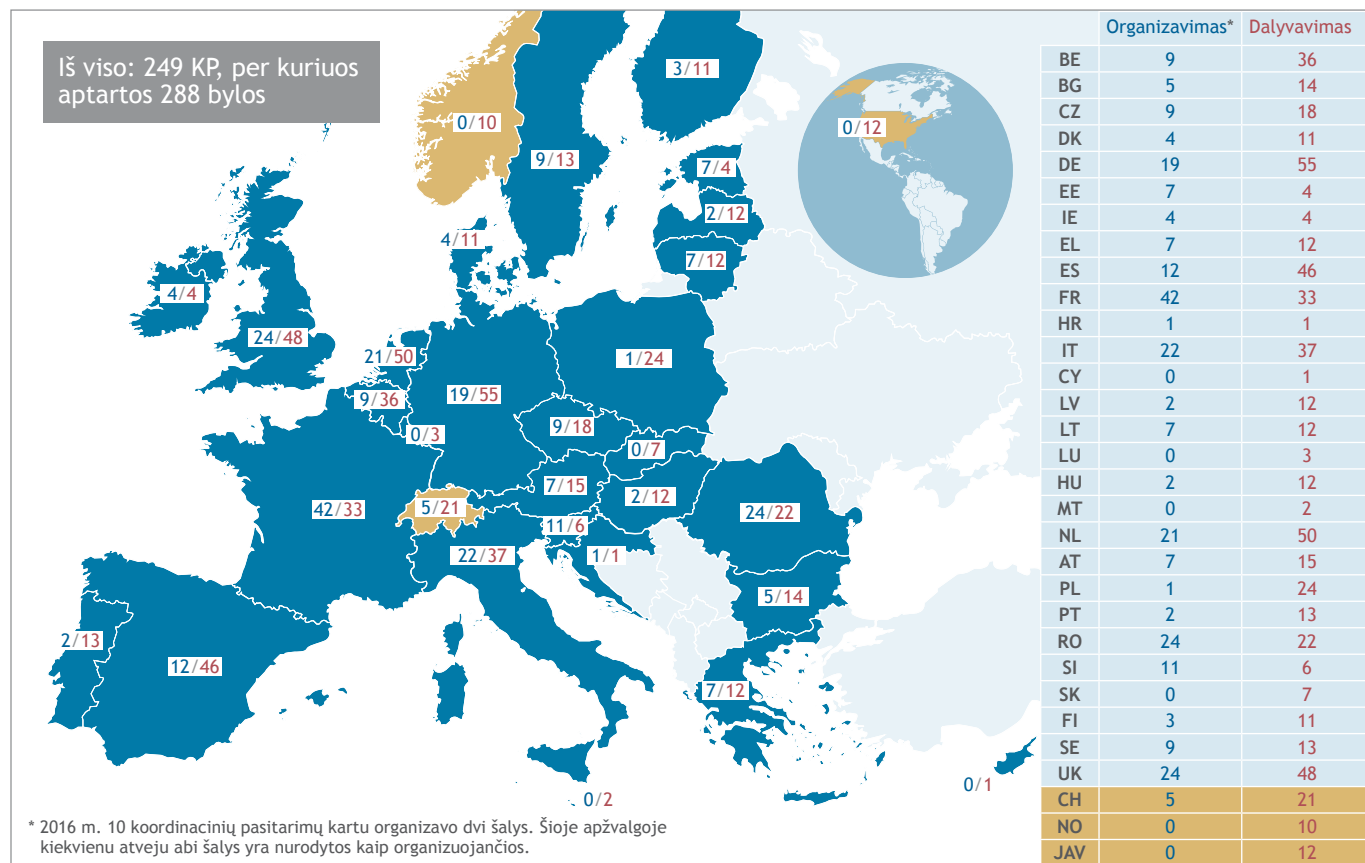
Šiuose pasitarimuose dalyvauja ir išorės šalys, t. y. valstybių narių nacionalinių teisminių ir teisėsaugos institucijų atstovai. Be to, į koordinacinius pasitarimus gali būti kviečiami trečiųjų šalių atstovai, taip pat bendradarbiavimo partnerių, tokių kaip Europolas ir OLAF, ar tarptautinių organizacijų, tokių kaip Interpolas, atstovai.

Viena labai svarbių per koordinacinius pasitarimus teikiama paslaugų yra sinchroninis vertimas, naudodamiesi šia paslauga pasitarimo dalyviai gali tiesiogiai bendrauti su savo užsienio partneriais ir pristatyti įvairias su teisminių klausimų koordinavimu atliekant baudžiamosios veikos tyrimą ar vykdant baudžiamąjį persekiojimą kylančias problemas savo kalba.

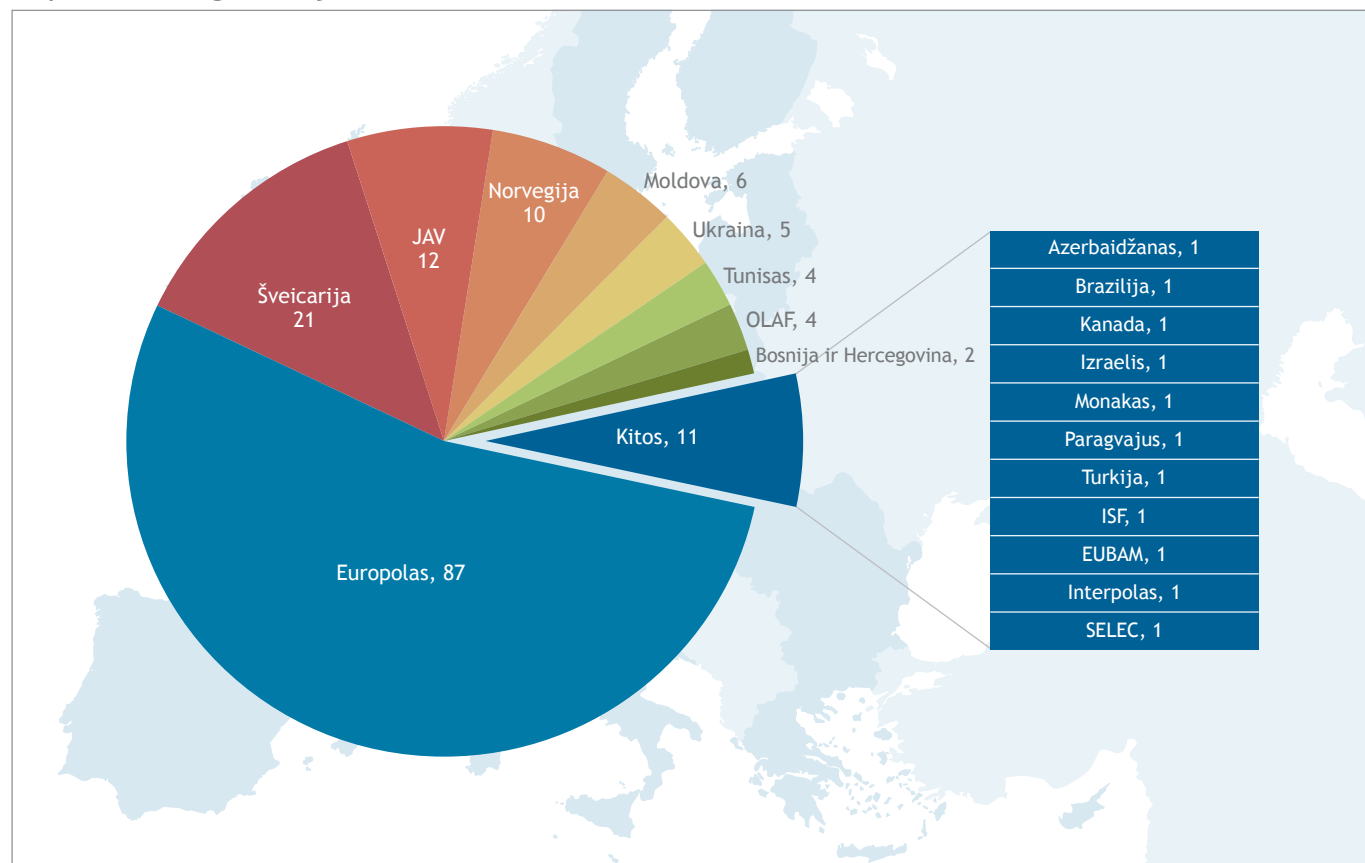
Koordinacinių pasitarimų paskirtis – palengvinti keitimąsi informacija, nustatyti ir įgyvendinti priemones ir metodus, kuriuos taikant lengviau vykdyti STP prašymus ar taikyti prievartos priemones (pvz., kratos ir arešto orderius), sudaryti palankesnes sąlygas steigti JTG ir joms veikti, koordinuoti vykdomus tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą, nustatyti ir nagrinėti jurisdikcijos kolizijas, *ne bis in idem* atvejus ar kitas teises arba su įrodymais susijusias problemas ir užkirsti joms kelią.

Koordinaciniai pasitarimai

Koordinaciniuose pasitarimuose dalyvavusios trečiosios šalys, bendradarbiavimo partneriai ir tarptautinės organizacijos

1.3 Eurojusto koordinavimo centrai

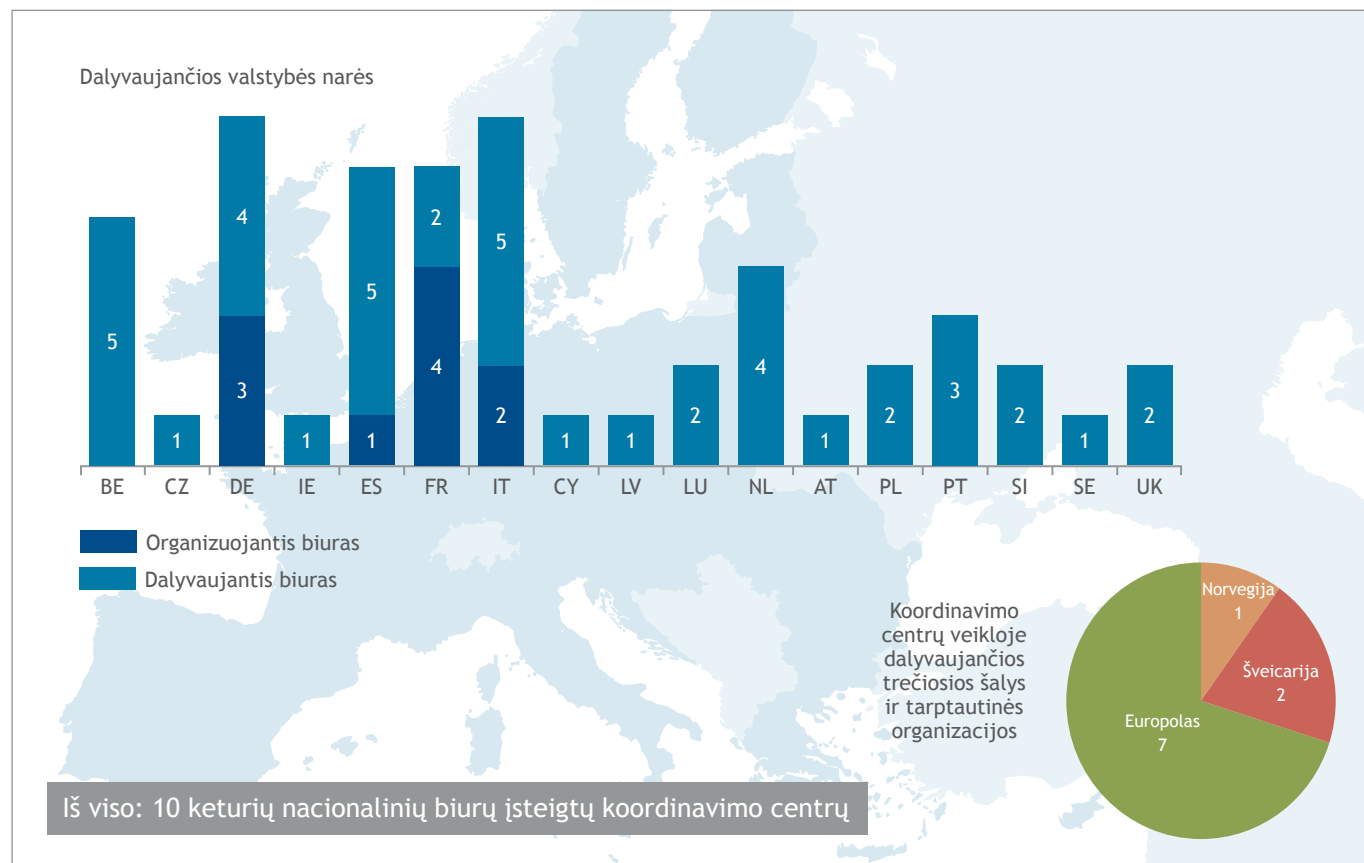
Kai sudėtingais atvejais būtina tikruoju laiku keistis informacija ir vienu metu įgyvendinti kelis plataus masto daugiašalius veiksmus (pvz., vykdyti kelis arešto orderius skirtingose šalyse), Eurojustas gali padėti atitinkamoms nacionalinėms institucijoms steigti koordinavimo centrus jų patalpose. Koordinavimo centrai skirti veikti kaip pagrindinis keitimosi informacija tikruoju laiku centras, jie padeda koordinuoti bendrą teisminių ir teisėsaugos priemonių vykdymą įvairiose šalyse (turto areštus, suėmimą, kratas namuose ir (arba) įmonėse, nutarimus išaldyti ir liudytojų apklausas).

Per koordinavimo centrus visos dalyvaujančios institucijos gali nuolat palaikyti ryšį naudodamosi tam skirtomis telefono linijomis ir kompiuteriais, taip per Eurojustą informacija yra greitai perduodama iš vienos institucijos į kitą. Kartu vykdomos priemonės yra nuolat stebimos ir koordinuojamos siekiant nustatyti ir pašalinti bet kokias operatyvines ar teismines kliūtis, kurios gali turėti įtakos operacijos sėkmei.

Be to, prieš steigdamas koordinavimo centrą Eurojustas visoms dalyvaujančioms institucijoms dažniausiai pateikia

Koordinavimo centrai

atitinkamos informacijos apie visus subjektus, dėl kurių vykdomi bendri veiksmai, apžvalgą, įskaitant jų telefono numerius, buvimo vietas ir, jeigu taikoma, banko sąskaitas.

Septyni iš dešimties 2016 m. įsteigtų koordinavimo centrų daugiausia nagrinėjo finansinius nusikaltimus (pvz., sukčiavimo ir pinigų plovimo atvejus). Keturiais atvejais koordinavimo centrai nagrinėjo bylas, dėl kurių buvo įsteigtos JTG.

1.4 Eurojustas ir jungtinės tyrimų grupės

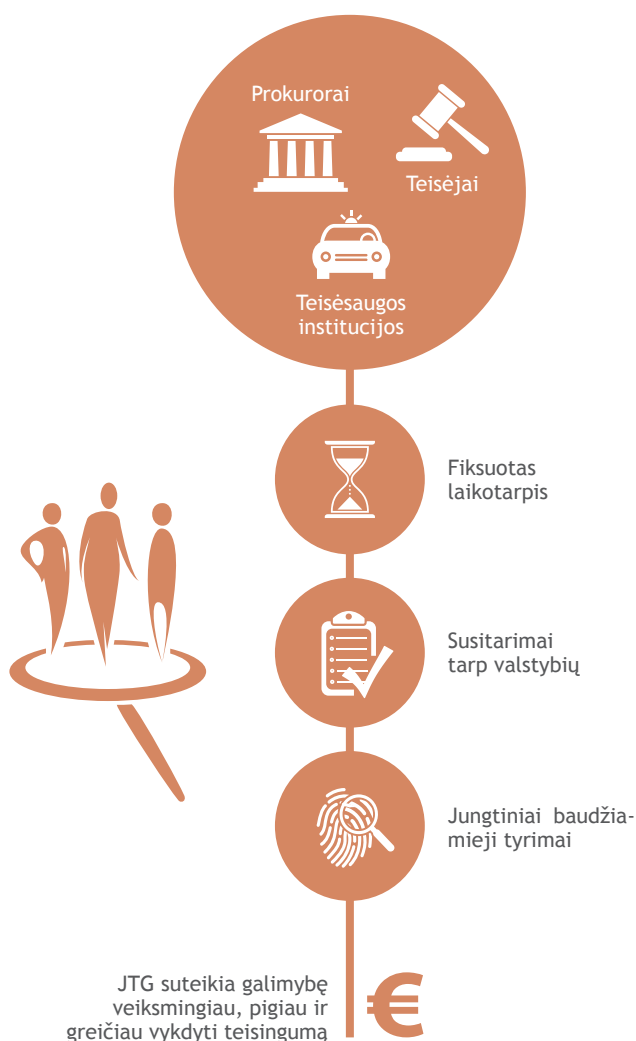
Šioje srityje Eurojustas, kaip teisminės ir teisinės kompetencijos centras, atlieka labai svarbų vaidmenį teikdamas atitinkamą pagalbą JTG ir konsultuodamas pareigūnus praktikus. 2016 m. Eurojustas rėmė 148 JTG, iš jų 69 buvo naujai sudarytos. 2016 m. kovo mėn. Italijoje įsigaliojus įstatymui, kuriuo įgyvendinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2002/465/TVR, Eurojustas padėjo nacionalinėms institucijoms, remdamas aštuonias naujai įsteigtas JTG, kuriose dalyvavo Italija. Eurojustas taip pat rėmė 14 JTG, kuriose dalyvavo trečiosios šalys, trys iš jų buvo įsteigtos 2016 m. (Bosnijos ir Hercegovinos (2), Moldovos (2), Norvegijos (3), Serbijos (3), Šveicarijos (2), JAV (1) ir Ukrainos, Australijos ir Malaizijos (kartu dalyvavo vienoje JTG)).

Atsižvelgdamas į precedento neturintį pastaruoju metu į Europos Sąjungą atvykstančių migrantų skaičių ir į tai, kad ONG vis dažniau dalyvauja su šia krize susijusiose NIG operacijose, Eurojustas palengvino diskusijas su pareigūnais praktikais, kad būtų galima nustatyti teisinius ir praktinius sunkumus, dalytis geriausia patirtimi ir veiksmingiau naudotis JTG. Vienuolika JTG dirbo su NIG susijusiomis bylomis, penkios iš šių grupių buvo naujai įsteigtos, o vienoje jų dalyvavo Serbija.

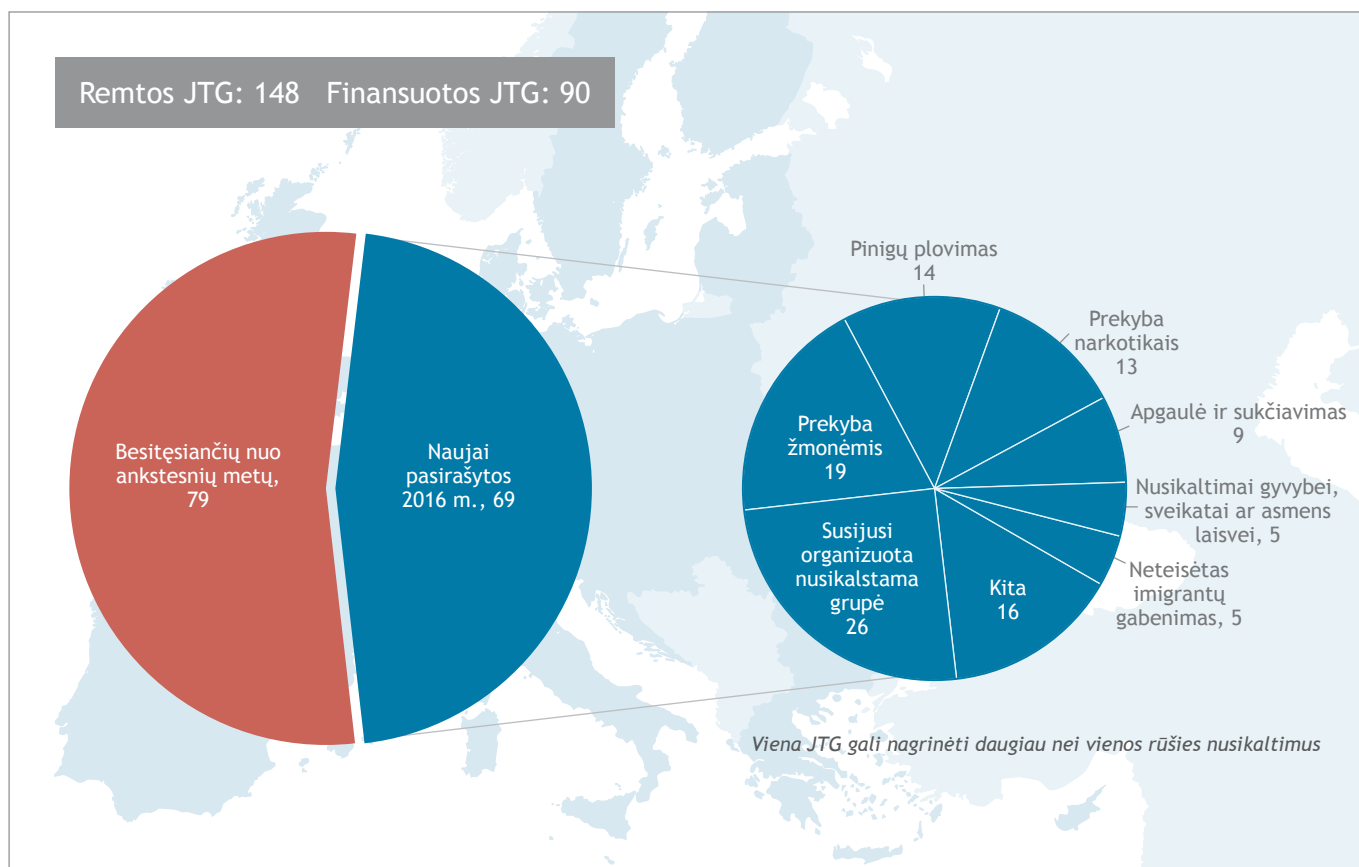
Taktiniame susitikime dėl su NIF susijusių teisminių sunkumų ir 12-ajame metiniame JTG ekspertų susitikime buvo aptarti sunkumai, su kuriais JTG susiduria tiriant su NIG susijusias bylas, ir galimybės, įskaitant galimą strategiją, kurią taikant pareigūnai praktikai galėtų inicijuoti tarpvalstybinius tyrimus ir aktyviau naudotis JTG siekiant išardyti kontrabandos tinklus. Ypač pabrėžta pridėtinė trečiųjų šalių dalyvavimo JTG vertė. Siekdami sudaryti trečiosioms šalims palankesnes sąlygas dalyvauti JTG, Eurojustas ir JTG tinklas parengė priemonę, padedančią nustatyti kiekvienai trečiajai šaliai taikomą JTG steigimo teisinį pagrindą ir atitinkamos šalies praktinę patirtį šioje srityje. Ši priemonė, kuri buvo pristatyta per metinį susitikimą ir kuri taikoma ribotoje JTG tinklo teritorijoje, bus reguliariai atnaujinama.

Vertinant JTG veiklą surinkta grįžtamoji informacija apie JGT, kuriose dalyvauja trečiosios šalys, pranašumus. JTG, sudaryta PŽ byloje tarp Bosnijos ir Hercegovinos ir Prancūzijos (žr. [Eurojusto 2015 metų ataskaitą](#), p. 51), buvo įsteigta tam, kad būtų galima veiksmingiausiai ir tinkamai reaguoti į nusikalstamos organizacijos narių mobilumą, vykdyti koordinuotas operacijas per trumpą laikotarpį ir padėti formuoti bendrą požiūrį į paramą nukentėjusiems asmenims.

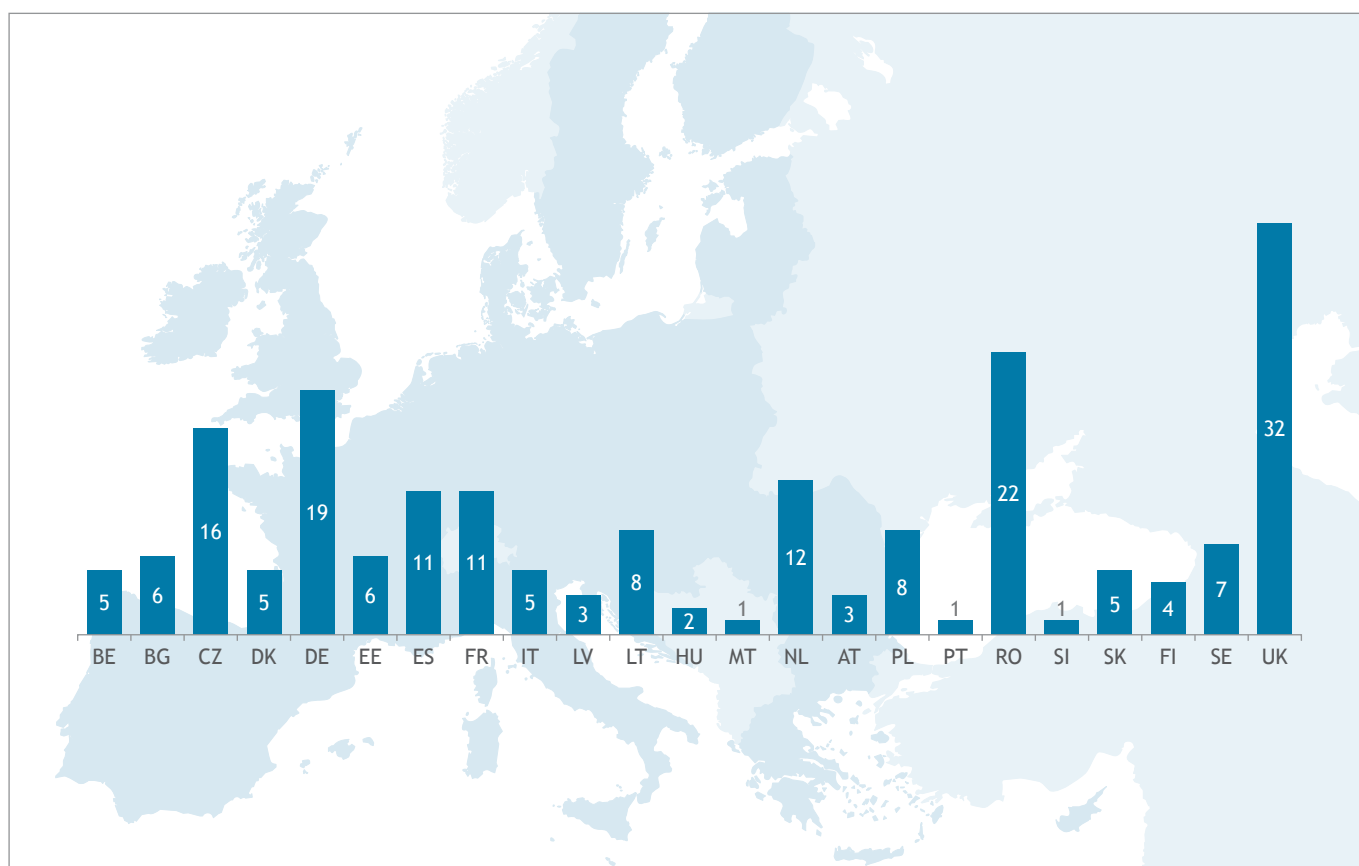
2016 m. įsteigta Nyderlandų, Belgijos, Ukrainos, Australijos ir Malaizijos JTG, įsteigta tiriant 2014 m. liepos 17 d. sudužusio Malaizijos MH17 lėktuvo aplinkybes (žr. [Eurojusto 2014 metų ataskaitą](#), p. 22), padarė svarbų žingsnį pristatydamą pirmuosius tyrimo rezultatus. Bylą tirti buvo lengviau dėl to, kad JTG suteikė galimybę lanksčiai ir greitai keistis informacija. Atliekant tokį rezonansinį ir sudėtingą tyrimą, kurio kryptis sunku numatyti, naudotis STP būtų nepaprastai sunku ir nepraktiška. Tyrimo vietoje JTG palankesnes sąlygas deleguotųjų narių (Nyderlandų ir Australijos pareigūnams) dalyvavimui apkausiant liudytojus Ukrainoje ir analizuojant įrodymus, kurių didelė dalis taip pat buvo Ukrainoje. JTG dėka sukurtas tarpusavio pasitikėjimas,

Eurojusto remiamos JTG ir pagrindinės nusikaltimų rūšys

Finansuotos JTG pagal valstybes nares

Who can apply?

- ▶ Judicial and/or law enforcement authorities
- ▶ JITs between EU States and JITs between EU/non-EU States
- ▶ Eurojust's National Members invited to participate in the JIT

What is not covered?

- ✗ Costs prior to the JIT
- ✗ Domestic costs
- ✗ Purchase of equipment
- ✗ Pre-financing of costs

What is covered?

Costs of cross-border operations

- ✓ Travel and accommodation
- ✓ Interpretation and translation
- ✓ Transport of evidence/ seized items

Logistical support

- ✓ Loan of smartphones, laptops, mobile scanners & printers
- ✓ Communication costs

JIT funding process

How to submit

- ▶ Access the JIT portal and fill in the web form
- ▶ Include needs of all JIT partners
- ▶ Attach JIT agreement, extensions and, where applicable, financial identification form (FIF)
- ▶ Submit within set fifteen-day period

Evaluation & award

- ▶ Evaluation by Eurojust staff and practitioners
- ▶ Decision within 15 days

Action

- ▶ Planned actions to be performed within three-month period

6

Claim

- ▶ Send form & supporting documents to jits@eurojust.europa.eu
- ▶ Within one month after end of action period
- ▶ Individual claims by each institution/agency

padėjo rasti bendrą požiūrį į nukentėjusius asmenis, jį koordinavo Nyderlandų institucijos. Įsteigimo etapui pasibaigus JTG pradėjo veikti savarankiškai ir gavo finansavimą per Eurojustą, o tai padėjo rengti susitikimus ir palaikyti ryšį su Ukrainos institucijomis.

Peržiūrint praktines priemones, skirtas padėti pareigūnams praktikams naudotis JTG, t. y. [Pavyzdinę JTG sutartį](#) ir [Praktinį JTG vadovą](#), atsižvelgta į tai, kad JTG išsiplėtė į trečiąsias šalis. Naujoji pavyzdinė sutartis nebėra grindžiama tik ES teisiniais dokumentais, joje numatyti kiti teisiniai JTG pagrindai ir ja turėtų būti sudaromos palankesnės sąlygos steigti JTG su trečiosiomis šalimis. Naujoji pavyzdinė sutartis padės greičiau rengti susitarimus ateityje. Praktinis JTG vadovas parengtas tam, kad pareigūnai praktikai, visų pirma iš trečiųjų šalių, galėtų lengviau naudotis JTG.

Eurojusto finansinė parama JTG veiklai

Tai, kad vis daugiau naudojamosi JTG, matyti iš to, kad Eurojustas gauna daugiau paraiškų dėl finansinės paramos: JTG tinklo sekretoriatas išnagrinėjo 180 paraiškų dėl finansinės paramos (2015 m. gautos 144 paraiškos). Bendrą augimo tendenciją atitiko ir JTG, kuriose dalyvauja trečiosios šalys, pateiktų paraiškų skaičius (18) (2015 m. gauta 13 paraiškų). Skirta penkiolika dotacijų, kuriomis buvo finansuojamos devynios JTG, kuriose dalyvavo Serbija (2), Šveicarija (2), Norvegija (2), Moldova (1), Bosnija ir Hercegovina (1) ir Ukraina, Australija ir Malaizija (kartu dalyvavo vienoje JTG). Finansinė parama skirta iš viso 90 JTG (2015 m. – 68 JTG). Iš jų 58 JTG finansavimas buvo skirtas pirmą kartą tais metais.

Siekiant atsižvelgti į operatyvinius poreikius ir padidinti veiksmingumą buvo peržiūrėti JTG finansavimo procesai ir įgyvendintos tokios priemonės:

- ▶ nustatyta nauja sąnaudų kategorija (įrodymų ir (arba) konfiskuotų daiktų pervežimas į kitą valstybę);
- ▶ finansinės paramos teikimas asmenims, kurie padeda JTG vykdyti tarpvalstybinę operatyvinę veiklą ir nėra oficialiai paskirti nariai (pvz., vertėjams žodžiu, teismo medicinos ekspertams ir kt.);
- ▶ vienetų įkainių taikymas vienai išlaidų kategorijai (kelionių ir apgyvendinimo) siekiant pagreitinti išlaidų kompensavimo procedūrą;

▶ pagal biudžetą diferencijuotų asignavimų taikymas siekiant lanksčiai naudoti ir pakartotinai naudoti skirtas lėšas;

▶ supaprastinta patvirtinamųjų dokumentų dėl išlaidų kompensavimo pateikimo tvarka.

Siekiant padėti JTG pareigūnams praktikams susipažinti su finansavimo procesu, mūsų svetainėje skelbiama [infografika](#) ir [JTG finansavimo vadovas](#), kurie pateikiami dauguma oficialiųjų ES kalbų.

Serbija dalyvauja JTG, tiriančioje pinigų padirbinėjimo bylą

Čekijoje, vykdant tyrimą byloje dėl padirbtų JAV dolerių ir euro banknotų, buvo atskleista ONG, sudaryta daugiausia iš Serbijos piliečių, kurie taip pat dalyvavo prekyboje narkotikais. ONG pasiūlė pirkti didelį kiekį padirbtų banknotų, daugiausia Prahoje. Tyrėjai rado spaustuvę netoli Belgrado, Serbijoje. Buvo manoma, kad pagrindinis organizatorius veikė kaip ryšininkas tarp nusikaltėlių kitose valstybėse narėse. Padirbtiems banknotams pervežti ONG naudojo slaptas sekcijas sunkvežimiuose. Reguliariems klientams buvo siūloma pirkti banknotus už 15–20 proc. jų nominaliosios vertės, o kitiems buvo siūloma 30 proc. faktinės kainos.

Čekijos, Vengrijos, Austrijos, Serbijos policija ir Europolas intensyviai bendradarbiauti pradėjo 2014 m. gruodžio mėn. Europolas patvirtino, kad padirbti banknotai su tais pačiais serijos numeriais buvo rasti ne tik Čekijoje, bet ir Austrijoje, Vengrijoje, Vokietijoje, Slovakijoje, Slovėnijoje, Rumunijoje, Kroatijoje, Latvijoje ir JAV. Visi konfiskuoti padirbti banknotai buvo labai aukštos kokybės.

2015 m. pradžioje Eurojusto buvo paprašyta užtikrinti teisminį bendradarbiavimą tarp Čekijos, Austrijos, Vengrijos, Serbijos ir Slovakijos nacionalinių institucijų ir padėti steigti JTG. Po koordinacinio pasitarimo kovo mėn. Čekijos ir Serbijos delegacijos susitarė įsteigti JTG ir kreiptis dėl finansavimo per Eurojustą. Kadangi nei Slovakijoje, nei Vengrijoje nebuvo pradėta jokių tyrimų, o Austrijos institucijų vykdomas tyrimas buvo tik pradėtas, šios valstybės narės prie JTG neprisijungė, tačiau pasiūlė paramą. Reaguodama į STP prašymą, Vengrija bendradarbiavo su Čekijos institucijomis, vykdydama slaptą operaciją, per kurią slapta tapatybe besinaudojantis pareigūnas nupirko padirbtų dolerių iš vieno iš įtariamųjų Vengrijoje.

Eurojustas atliko svarbų vaidmenį užmezgant Čekijos ir Serbijos institucijų ryšius ir kuriant jų abipusį pasitikėjimą. Iš pradžių šalys laikėsi labai atsargaus požiūrio, ir informacija buvo keičiamasi lėtai. JTG susitikimai ir antras koordinacinis pasitarimas padėjo sparčiai pagerinti nacionalinių institucijų santykius ir užtikrinti sėkmingą bendradarbiavimą JTG. Čekijos policijos ryšių palaikymo pareigūnas Serbijoje aktyviai dalyvavo visuose susitikimuose ir padėjo įveikti kalbos barjerą. Bendradarbiavimas JTG labai palengvino abiejų šalių darbą, ypač keičiantis įrodymais ir užtikrinant jų priimtinumą. Serbijoje surinkti įrodymai, įskaitant kratos namuose rezultatus, pirštų atspaudų duomenis ir kt., buvo greitai perduoti Čekijos institucijoms.

Nepaisant gero bendradarbiavimo, JTG šalys vis dėlto susidūrė su tam tikrais teisiniais sunkumais, susijusiais su įrodymų priimtumu. Iš pradžių Čekijos teismas, vertindamas policijos dokumentus, susijusius su slapta tapatybe besinaudojančio pareigūno veikla, elgėsi labai atsargiai, nes policijos provokacijos Čekijoje yra neteisėtos. Galiausiai teismas pripažino įrodymus priimtinais, kartu su įtariamųjų stebėjimo Serbijoje protokolais, kuriais buvo keičiamasi bendradarbiaujant JTG.

Kita problema kilo dėl to, kad vienas iš sulaikytų asmenų Serbijoje turėjo būti apklaustas kaip liudytojas Čekijoje, tačiau tuo pat metu buvo laikomas įtariamuoju Serbijoje. Dėl to, kad asmuo galiausiai buvo apklaustas kaip įtariamasis, atsirado teisinių kliūčių ir jo parodymai Čekijos teisme buvo paskelbti nepriimtinais. Laimei, byloje buvo surinkta kitų įrodymų, kurių pakako, kad būtų galima patraukti asmenis baudžiamojon atsakomybėn. 2015 m. rugsėjo mėn. Čekijoje buvo suimti du įtariamieji ir konfiskuota 130000 USD padirbtais banknotais. Serbijoje buvo suimti septyni asmenys ir atlikta krata. Rasta visiškai įrengta spaustuvė, platinti parengti 33 000 USD padirbtais banknotais, kiti dar spausdinami banknotai ir pinigams spausdinti reikalingos medžiagos. Du įtariamieji Čekijoje buvo perduoti teismui. 2016 m. rugsėjo mėn. abu buvo nuteisti kalėti 8,5 metų. Iki 2016 m. pabaigos Čekijos teismas nebuvo priėmęs galutinio nuosprendžio. Serbijoje kai kuriems ONG nariams iškeltos bylos pasiekė teismą.

1.5 Eurojusto informacijos valdymas

Eurojustas siekė didinti BTS funkcionalumą ir veiksmingumą; BTS yra Eurojusto duomenų bazė, kurioje kaupiama ir apdorojama su bylomis susijusi informacija ir kuri padeda vykdyti atitikties duomenų apsaugos taisyklėms stebėseną.

Buvo išleistos dvi atnaujintos BTS versijos, kuriomis siekta padidinti duomenų apdorojimo greitį ir sukurti elektroninio pašto valdymo sistemą, kuria naudodamiesi naudotojai galėtų importuoti arba susieti didelius kiekius elektroninio pašto pranešimų iš bendrai naudojamų nacionalinių biurų elektroninio pašto dėžučių su BTS.

Eurojustas tvarkė pagal Sprendimo dėl Eurojusto 13 straipsnio 5–7 dalis iš valstybių narių gautus pranešimus. Pasikonsultavusi su Eurojusto nacionaliniais korespondentais kolegija patvirtino patobulintą pagal 13 straipsnį naudojamą formą. Forma buvo pertvarkyta, kad valstybėms narėms būtų paprasčiau ja naudotis, ir dabar ją galima tiesiogiai importuoti į BTS.

Siekiant padidinti bendrą informacijos mainų tarp Eurojusto ir valstybių narių saugumą toliau plėtojami tinklų ryšiai su 28 valstybėmis narėmis. Užtikrintas saugus tinklų ryšys su Austrija, taigi jų dabar iš viso 14 (BE, BG, CZ, ES, LV, LU, HU, NL, PL, RO, SI, FI, SE).

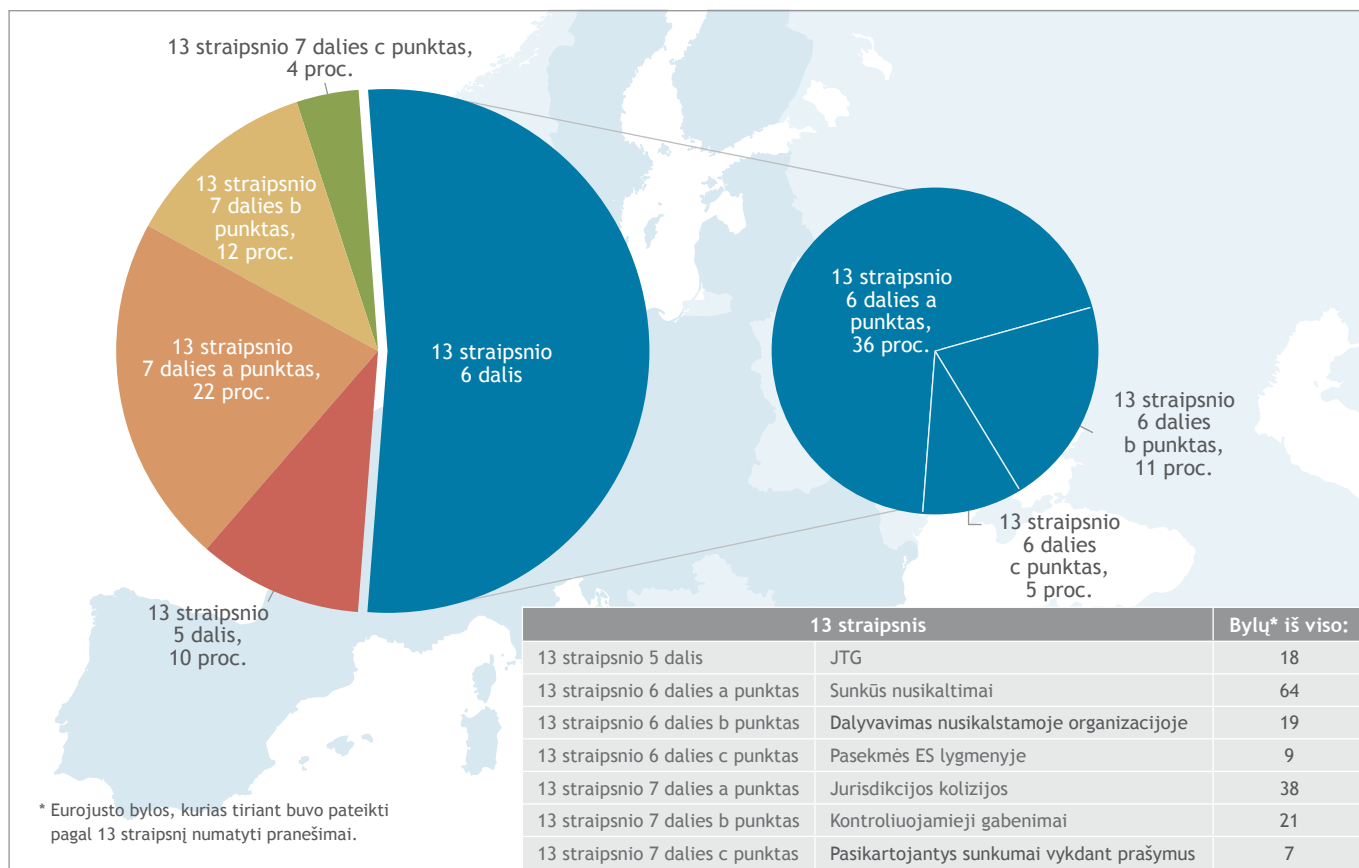
Dėl finansinių suvaržymų nuspręsta atidėti sprendimų dėl ENKS narių iš kiekvienos valstybės narės prijungimo prie BTS kūrimą ir įgyvendinimą. Siekiant pagerinti Eurojusto galimybes išsaugoti operatyvines ir strategines žinias kuriami nauji metodai: bylų informacijos forma, skirta kokybinei informacijai apie Eurojusto bylas, išskyrus asmens duomenis, rinkti, siekiant nustatyti tendencijas, geriausią patirtį ir išmoktas pamokas, ir žinių valdymo sąsaja, kuria naudojantis centralizuotai kaupiama strateginė informacija, pavyzdžiui, ataskaitos apie teismo bendradarbiavimo

priemonių taikymą bylose ir prioritetines nusikalstamumo sritis, bylų pavyzdžiai ir Eurojusto pasitarimų rezultatai.

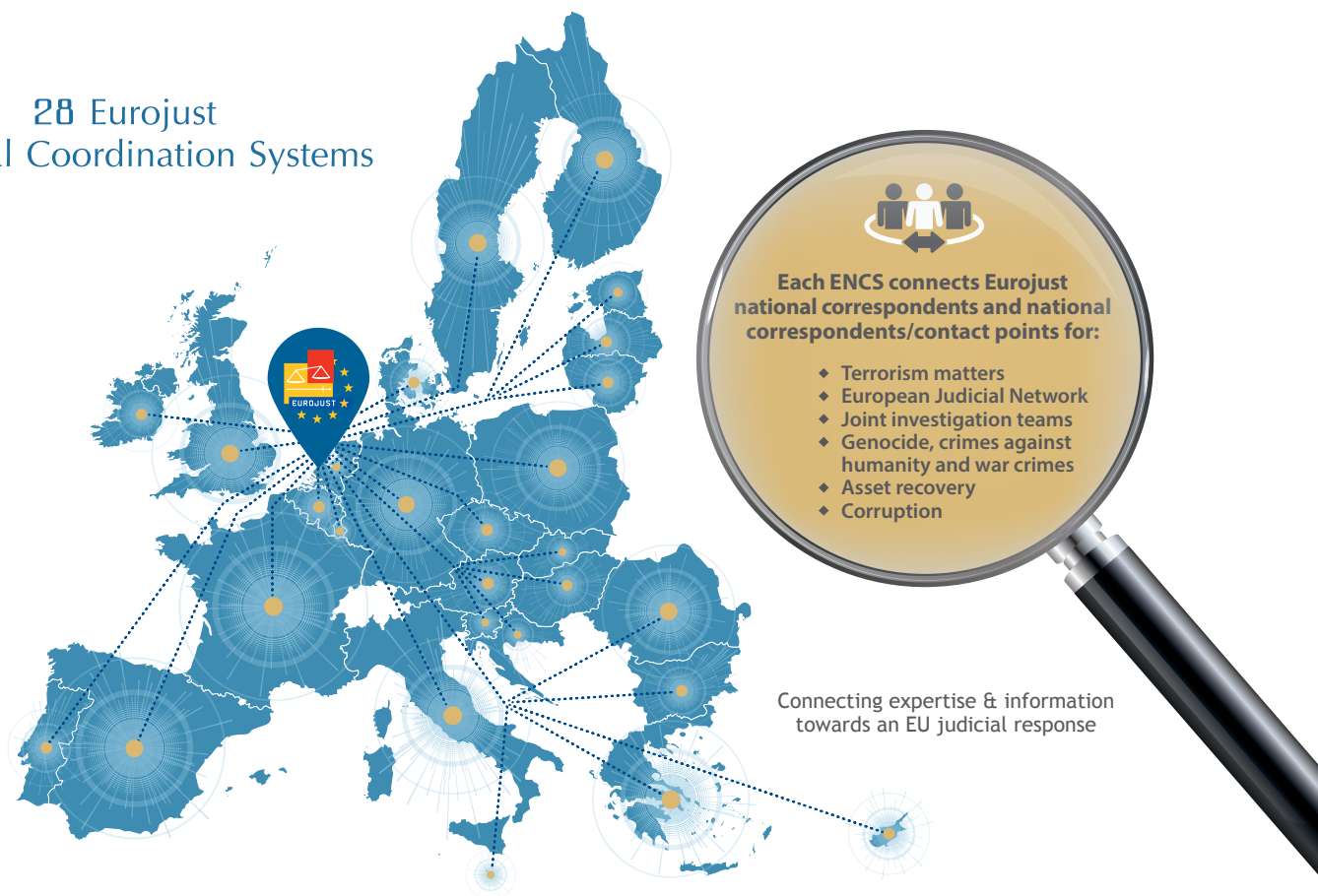
Fiches Suédoises

Kol kas ENKS įsteigtos 25 valstybėse narėse. *Fiches Suédoises* skelbiama: 1) ENKS struktūros ir veikimo valstybėse narėse apžvalga ir 2) nacionalinės gairės dėl Sprendimo dėl Eurojusto 13 straipsnio taikymo, siekiant pagerinti valstybių narių ir Eurojusto keitimąsi informacija, ir duomenys apie bylų paskirstymą tarp Eurojusto ir ETT (Europos teismo tinklo). Siekdamas geriau atsižvelgti į pareigūnų praktikų poreikius 2016 m. Eurojustas parengė naują šabloną, kuriame išsamiai aprašyta kiekviena nacionalinė ENKS. Be to, naujajame *Fiches* yra atskira skiltis, kurioje visų valstybių narių žiniai skelbiama nacionalinės patirties ir geriausios praktikos duomenys. *Fiches* yra reguliariai atnaujinamos ir nacionaliniai korespondentai jas gali rasti Eurojusto ribotos prieigos dalyje.

Bylos pagal 13 straipsnį

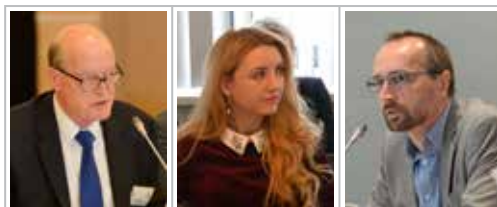

28 Eurojust National Coordination Systems

2016

chronologija

Birželio 2 d., Haga

*Strateginis seminaras „Raktas į elektroninę erdvę“
Nyderlandams pirmininkaujant ES Tarybai*

Birželio 3 d., Haga

*Jungtinis patariamasis forumas Nyderlandams
ir Slovakijai pirmininkaujant ES Tarybai*

Birželio 7–9 d., Amsterdamas / Haga

*Europos teisminio tinklo (ETT) 46-asis plenarinis posėdis ir
praktinis seminaras, dalyvaujant Eurojusto nacionaliniams biurams*

Balandžio 11–15 d., Haga

ETMT pažintinis vizitas

Birželio 15–16 d., Haga

*JTG nacionalinių ekspertų 12-asis
metinis susitikimas*

SAUSIS

VASARIS

KOVAS

BALANDIS

GEGUŽĖ

BIRŽELIS

Vasario 4–5 d., Haga

*Taktinis pasitarimas Teisminių
sunkumai, susiję su ne-
teisėtu imigrantų gabenimu*

Gegužės 3 d., Briuselis

*Eurojustas ir Juodkalnija pasirašo
bendradarbiavimo susitarimą*

Gegužės 23 d., Haga

*Pirmoji ES diena prieš ne-
baudžiamumą už genocidą,
nusikaltimus žmogiškumui
ir karo nusikaltimus*

Gegužės 24–25 d., Haga

*20-asis Europos genocido
tinklo susitikimas*

Birželio 22–23 d., Haga

*Taktinis pasitarimas Veiksmingo teis-
minių institucijų atsako į užsienio
teroristus kovotojus užtikrinimas*

Birželio 27 d., Haga

*Eurojustas ir Ukraina pasirašo
bendradarbiavimo susitarimą*

Birželio 29–30 d., Haga

*EMPACT susitikimas dėl organi-
zuoto turtinio nusikalstamumo*

Spalio 12–13 d., Haga
21-asis Europos genocido tinklo susitikimas

Spalio 28 d., Haga
ES Tarybai pirmininkaujančios Slovakijos susitikimas dėl teismo bendradarbiavimo mokestinių nusikaltimų srityje

Spalio 11 d., Haga
Už saugumo sąjungą atsakingo komisijos nario Juliano Kingo vizitas Eurojuste

Lapkričio 9 d., Haga
Klaus Meyer-Cabri išrenkamas Eurojusto pirmininko pavaduotoju

Lapkričio 21–23 d., Bratislava
Europos teismo tinklo (ETT) 47-asis plenarinis posėdis

Liepos 12 d., Haga
Eurojustas ir Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba pasirašo susitarimo memorandumą

LIEPA

RUGPJŪTIS

RUGSĖJIS

SPALIS

LAPKRITIS

GRUODIS

Rugsėjo 1 d., Haga
Hilde Stoltenberg deleguota Norvegijos ryšių prokurore Eurojuste

Lapkričio 24 d., Haga
Europos teismo tinklo kovai su su elektroniniais nusikaltimais atstovų susitikimas

Gruodžio 13 d., Haga
Ladislavas Hamranas perrenkamas Eurojusto pirmininko pavaduotoju

Lapkričio 30 d., Haga
Atsisveikinimas su Eurojusto pastatu

Eurojusto darbas

2.1 Įžanga

Eurojusto veiklos prioritetai atitinka Europos Komisijos 2015 m. patvirtintas Europos saugumo ir migracijos darbotvarkes. Dėl didėjančio pavojaus ir tarpvalstybinio pobūdžio Europos saugumo darbotvarkėje terorizmas, elektroniniai nusikaltimai ir organizuotas nusikalstamumas įvardijami kaip 2015–2020 m. prioritetinės sritys. Migracijos darbotvarkėje raginama imtis neatidėliotinų veiksmų siekiant išardyti nusikalstamus imigrantų gabenimo tinklus. ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų plane (2015–2020 m.) nurodomi konkretūs veiksmai, kurių reikia šioms dviem darbotvarkėms įgyvendinti.

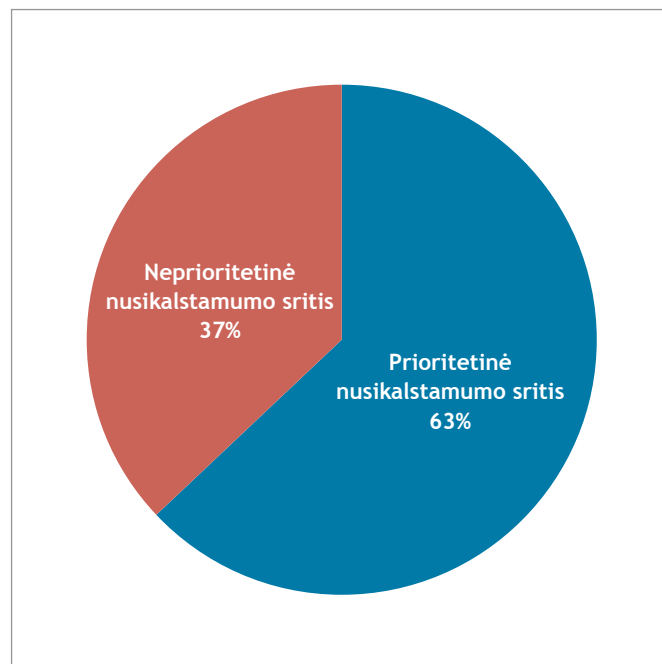
Eurojusto vaidmuo užtikrinant teisminį bendradarbiavimą ir koordinavimą yra labai svarbus siekiant išardyti ONG, atskleisti finansinius nusikaltimo aspektus, išspręsti su skirtingomis jurisdikcijomis susijusias problemas ir rinkti priimtinus įrodymus, kad nusikaltimo vykdytojai būtų tinkamai nubausti. Eurojustas padeda įgyvendinti ES darbotvarkes ir aktyviau vykdo veiklą, visų pirma kovodamas su terorizmu, elektroniniais nusikaltimais ir organizuotu nusikalstamumu, įskaitant NIG ir PŽ. Teikdamas operatyvinę pagalbą Eurojustas analizuoja teisinius klausimus, kuria geriausią patirtį, bendradarbiauja su trečiosiomis šalimis ir ES partneriais ir glaudžiai dirba su specializuotais teismo ekspertų tinklais.

2016 m. Taryba savo 2016 m. birželio 9 d. išvadose dėl ETKENT steigimo pripažino kylančią grėsmę dėl elektroninių nusikaltimų. Šis atitinkamos specializacijos prokurorų ir teisėjų tinklas siekia spręsti problemas, susijusias su elektroniniais nusikaltimais,

nusikaltimais elektroninėje erdvėje ir vykdomais susijusiais tyrimais, taip pat šalinti kliūtis veiksmingai renkant ir saugojant elektroninius įrodymus. Kaip Taryba tikisi, Eurojustas padeda tinklui siekti savo tikslų.

Eurojusto veiklos prioritetai iš esmės atspindi Tarybos prioritetus kovojant su sunkiais nusikaltimais ir organizuotu

Eurojusto prioritetinės nusikalstamumo sritys

Prioritetinė nusikalstamumo sritis	Bylos			Koordinaciniai pasitarimai			JTG		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Terorizmas	14	41	67	4	15	18	2	3	4
Elektroniniai nusikaltimai	42	62	60	15	19	13	6	11	8
NIG	32	60	65	10	20	12	9	9	11
Prekyba žmonėmis	71	79	93	12	32	33	18	21	32
Sukčiavimas	560	647	654	60	76	44	32	34	35
Korupcija	55	90	74	9	10	15	4	4	2
Prekyba narkotikais	283	274	254	52	57	41	31	25	24
MONG	128	201	199	13	21	19	13	13	12
FIA nusikaltimai	70	69	41	7	11	11	2	5	5
Neprioritetinė nusikalstamumo sritis									
Pinigų plovimas	220	283	295	41	55	67	24	30	35
Nusikaltimai aplinkai	5	5	6	0	1	0	0	0	0

nusikalstamumu 2014–2017 m. Tačiau tarp Eurojusto – į poreikius ir kintančią aplinką reaguojančios organizacijos – prioritetų yra ir korupcija bei terorizmas.

2.1.1 Terorizmas

Po siaubingų mirtinų Europą sudrebinusių teroristų išpuolių paaiškėjo, kaip svarbu, kad valstybės narės koordinuotai kovotų su terorizmu ir užtikrintų, kad tyrimai ir baudžiamasis persekiojimas būtų sėkmingai vykdomi, taip pat stiprintų teisminį bendradarbiavimą. Pastebėta, kad teisminės institucijos vis labiau pasitiki Eurojustu ir nagrinėdamos su terorizmu susijusias bylas dažniau į jį kreipiasi paramos.

Praėjusiais metais su terorizmu susijusių bylų skaičius, dėl kurių į Eurojustą kreiptasi pagalbos, išaugo beveik penkis kartus nuo 2014 m., taip pat padaryta didelė pažanga su Eurojustu keičiantis informacija apie teroristinius nusikaltimus pagal Tarybos sprendimą 2005/671/TVR. Eurojustas teikė paramą 67 terorizmo bylose, įskaitant išpuolių Briuselyje bylose; 2014 m. tokių bylų buvo 14; be to, Eurojustas organizavo 18 koordinacinių pasitarimų, rėmė keturias JTG, kurių viena buvo naujai įsteigta.

Informacija Eurojustui apie baudžiamąjį persekiojimą terorizmo bylose perduota 133 atvejais, palyginti su 30 atvejų 2014 m., ir 275 kartus apie teisme išnagrinėtas bylas; 2014 m. tokių atvejų buvo 180. Keitimasis su terorizmu susijusia informacija su Eurojustu buvo labai svarbus politinės darbotvarkės klausimas, siekiama, kad tokie informacijos mainai būtų vykdomi sistemingai ir laiku.

Eurojustas toliau leido *Apkaltinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo apžvalgą* ir vykdė *ad hoc* teismines svarbiausių apkaltinamųjų nuosprendžių terorizmo bylose analizę, skleidamas pareigūnams praktikams geriausią patirtį, nagrinėjo įvairius sudėtingus teisinius klausimus, teismo išvadas ir argumentus, ES ir nacionaliniu lygmeniu priimtus teisės aktus, taip pat stebėjo svarbiausius elementus, tokius kaip naujas verbavimo technikas ir ankstyvus radikalėjimo požymius.

Vienas žymesnių analizuotų teismo sprendimų buvo sprendimas, priimtas dėl operacijos CESTO, Ispanijos institucijos iniciatyvos, kuria siekta išardyti verbavimo ir paramos tinklą, siuntusį UTK į Siriją. Teisminėje analizėje (riboto platinimo Eurojusto dokumente) apibendrinta daugelis teisinių problemų, su kuriomis susidurta, įskaitant žvalgybos pranešimų naudojimą vykdant baudžiamąjį procesą ir sunkumus nustatant, ar grupė yra teroristinė organizacija. Ši analizė yra įkvėpimo sėkmingai vykdyti teisminį persekiojimą valstybėse narėse šaltinis.

Tarybai raginant savo 2015 m. išvadose dėl reagavimo į radikalizaciją, vedančią prie terorizmo ir smurtinio ekstremizmo, baudžiamosios justicijos priemonėmis stiprinimo, Eurojustas vykdė apkaltinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo stebėseną, siekdamas nustatyti, ar teismai taiko laisvės

Apkaltinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo apžvalga

Apkaltinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo apžvalga yra Eurojusto ribotos prieigos dokumentas, visų pirma platinamas prokurorams ir teisėjams, nagrinėjantiems teroristinių nusikaltimų bylas. Šis dokumentas reguliariai leidžiamas nuo 2008 m. Dokumente pateikiama ne tik apkaltinamųjų ir išteisinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo visoje Europos Sąjungoje ir naujausių šios srities teisės aktų apžvalga, bet ir atitinkamų sprendimų teisminė analizė.

Apkaltinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo apžvalga rengiama naudojantis duomenimis iš viešųjų šaltinių ir informacija apie nuosprendžius už teroristinius nusikaltimus, kurią teikia nacionalinės valdžios institucijos, įgyvendindamos Tarybos sprendimą 2005/671/TVR. 2016 m. parengtuose problemų analizės skyriuose nagrinėjami Belgijos, Danijos, Prancūzijos, Švedijos ir Šveicarijos teismuose priimti nuosprendžiai, susiję su UTK ir teroristų verbavimo tinklais.

atėmimui alternatyvias bausmes ir rehabilitacijos programas. Eurojustas skatino šalis keistis jų sukaupta patirtimi, išmoktomis pamokomis, ypač apie teisėjų ir prokurorų naudojamas rizikos vertinimo priemones, kuriomis siekiama įvertinti UTK keliamo pavojaus lygį, taip pat kovos su radikalėjimo skatinimu programomis.

Lapkričio mėn. Eurojustas apžvelgė savo darbą ir LIBE komiteto posėdžio, per kurį buvo svarstomi būdai užkirsti kelią radikalėjimo plitimui, išvadas.

2016 m. analizuodamas atsako į UTK reikšninį baudžiamosios justicijos priemonėmis Eurojustas didžiausią dėmesį skyrė šiems konkretiems klausimams: i) specialūs ir nepaprastieji įgaliojimai, taikomi teroristinio išpuolio atveju; ii) (užsienio) žvalgybinės informacijos priimtinumas kaip įrodymų baudžiamajame procese; iii) kova su radikalėjimu ir alternatyvos baudžiamajam persekiojimui ir sulaikymui, ir iv) terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo sąsajos.

Taktiniame pasitarime *Veiksmingo teisminių institucijų atsako į UTK reikšninį rengimas* su nacionaliniais korespondentais terorizmo klausimais, įskaitant specializuotus kovos su terorizmu prokurorus iš Šveicarijos, Norvegijos, JAV, Turkijos, Juodkalnijos, Albanijos, Serbijos, Bosnijos ir Hercegovinos, ES kovos su terorizmu koordinatorių, EKTC direktorių ir ES žvalgybos analizės centro direktorių, dalytasi operatyvine patirtimi tokiais klausimais kaip verbavimo tinklai,

tarpvalstybiniai ryšiai ir pasirengimas galimiems terorizmo išpuoliams.

Ketvirtojoje UTK ataskaitoje (klasifikuojamoje kaip ES riboto naudojimo dokumentas), paskelbtoje gruodžio mėn., apibendrintos visos per metus padarytos atitinkamos Eurojusto išvados, jo nuomonės dėl atsako į UTK reiškinių baudžiamosios justicijos priemonėmis, valstybėse narėse priimti teisės aktai, keletas Europos Sąjungai ir valstybėms narėms pateiktų rekomendacijų ir tolesni Eurojusto veiksmai.

Eurojustas taip pat parengė pagrindinių išvadų dėl 2015 m. UTK ataskaitos, paskelbtos 2016 m. kaip Eurojusto ribotos prieigos dokumento, santrauką. Atsižvelgęs į 2014 ir 2015 m. UTK ataskaitose pateiktas rekomendacijas dėl ES su terorizmu susijusios teisinės sistemos atnaujinimo ir remdamasis savo darbo patirtimi, balandžio mėn. vykusiamе LIBE komiteto šešėliniame susitikime Eurojustas prisidėjo rengiant pasiūlymą dėl direktyvos dėl kovos su terorizmu.

Eurojustas atlieka vieną svarbiausių vaidmenų skatindamas valstybių narių ir trečiųjų šalių, ypač iš Vakarų Balkanų ir Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos regionų, teisminį bendradarbiavimą. Eurojustas įsteigė kontaktinius asmenis Alžyre, Egipte, Irake, Izraelyje, Jordanijoje, Libane, Palestinos Administracijoje, Saudo Arabijoje ir Tunise. Birželio 8 d. Eurostatas dalyvavo ES ir Turkijos dialoge kovos su terorizmu klausimais, kuriame buvo pakartotas įsipareigojimas nedelsiant dėti daugiau pastangų kovojant su UTK keliama grėsme ir patvirtintas Turkijos ryžtas glaudžiai bendradarbiauti su Eurojustu ir kitomis susijusiomis ES agentūromis siekiant kovoti su šiuo reiškiniu.

Nacionalinių korespondentų tinklas terorizmo klausimais atliko pagrindinio kontaktnio centro funkciją atsakant į 2016 m. Briuselyje įvykusį teroristinį išpuolį. Per vieną valandą nuo kovo 22 d. įvykusių teroristinių išpuolių, kai per kelis koordinuotus savižudžių susisprogdinimus Briuselio Zaventemo oro uoste žuvo 32 žmonės ir šimtai sužeista, Eurojustas aktyvino savo nacionalinių korespondentų terorizmo klausimais tinklą ir užtikrino, kad visose valstybėse narėse kompetentingos teisminės institucijos dirbtų visą parą, kad galėtų nedelsdamos priimti ir išnagrinėti skubius prašymus arba priimti sprendimus dėl teisminių institucijų bendradarbiavimo.

Toks tinklo aktyvinimas padėjo greitai ir veiksmingai suteikti paramą Belgijos institucijoms tiriant šį didelį teroristinį išpuolį, nes nacionaliniu lygmeniu buvo remiamas ir papildomas atliekamas darbas daugiausia dėmesio skiriant tarptautiniam išpuolių aspektui ir nustatant nusikaltėlių tinklus ir susijusią nusikalstamą veiką. Eurojustas dirbo nuolatinės parengties režimu, kad galėtų nedelsdamas reaguoti į visus kompetentingų nacionalinių institucijų prašymus suteikti pagalbą ar koordinuoti veiklą.

Belgijoje vykdant tyrimą atskleistas sudėtingas teroristų tinklas, palaikęs ryšius su kitomis valstybėmis narėmis ir išpuolių Paryžiuje organizatoriais, kai savižudžius sprogdintojus rėmė keli asmenys, be to, tinklo nariai buvo susiję su kitais sunkiais nusikaltimais ir tinklais, užsiimančiais ginklų prekyba ir dokumentų klastojimu. Asmuo, saugumo kamerų Briuselio metro filmuotoje medžiagoje stovėjęs šalia vieno iš savižudžių sprogdintojų likus kelioms minutėms iki sprogdinimo detonacijos, pabėgo ir buvo atpažintas kaip Sirijoje veikęs UTK. Iš šio asmens DNR, rastos keliuose „saugiuose namuose“ ir teroristų tinklo naudotuose automobiliuose, buvo galima nustatyti ryšius su kitomis valstybėmis narėmis ir jo ryšius su išpuolių Paryžiuje organizatoriais.

Belgijos federalinė prokuratūra kreipėsi į Eurojustą prašydama skubios pagalbos teikiant STP kitai valstybei narei. Greita Eurojusto reakcija padėjo per trumpiausią laiką nustatyti kitoje valstybėje esančią instituciją, su kuria reikėjo bendradarbiauti, kad būtų galima nedelsiant patenkinti pagalbos prašymą ir pagreitinti informacijos keitimąsi tarp teisminių institucijų.

Eurojustui padedant netrukus buvo rastas ir sulaikytas vienas iš išpuolių Briuselyje organizatorių. Jo suėmimo operacija balandžio 8 d. buvo koordinuojama kartu su kita tą pačią dieną vykdyta operacija, kai buvo sulaikytas apsauginės vaizdo stebėjimo sistemos (AVSS) filmuotoje medžiagoje užfiksuotas oro uoste buvęs savižudis sprogdintojas su kepure, kuris prieš pat sprogdinimą pabėgo iš nusikaltimo vietos.

ChBRBS vadovas

ChBRBS vadovas yra reguliariai atnaujinamas Eurojusto leidinys, kuriuo ES pareigūnams praktikams teikiama specifinė įvairių sektorių teisinė pagalba atliekant tyrimus ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą tarpvalstybinėse bylose, susijusiose su cheminėmis, biologinėmis, radiologinėmis ir branduolinėmis medžiagomis ir sprogdinimais (ChBRBS).

Jame apžvelgiami aktualiausi ES ir tarptautiniai su ChBRBS susiję teisės aktai ir ChBRBS srityje veikiančios viršvalstybinės institucijos, sistemos ir duomenų bazės. 2016 m. išleistas naujas numeris.

2.1.2 Elektroniniai nusikaltimai

Teisminėms institucijoms bendradarbiaujant elektroninių nusikaltimų srityje susiduriama su daugybe sunkumų daugiausia dėl to, kad elektroniniai nusikaltimai nėra saistomi sienų, o nacionalinio lygmens teisės aktų nuostatos labai skiriasi. Eurojustas padėjo tiriant 60 bylų, rengiant 13 koordinacinių pasitarimų ir steigiant aštuonias JTG, iš kurių dvi buvo naujai įsteigtos.

Be veiklos paramos, kita Eurojusto veikla kovojant su elektroniniais nusikaltimais padėjo nacionaliniams pareigūnams praktikams keistis patirtimi ir praktine patirtimi svarbiausiose srityse, pavyzdžiui, bendradarbiaujant su JAV veikiančiais IPT ir šifruojant duomenis.

Eurojustas padėjo suburti elektroninių nusikaltimų srityje besispecializuojančių pareigūnų praktikų bendruomenę ir palankiai vertino sprendimą steigti ETKENT. ETKENT sudaro bent vienas nacionalinis tinkamos kompetencijos teisminės institucijos atstovas iš kiekvienos valstybės narės.

ETKENT sudarys palankesnes sąlygas ir stiprins kompetingų teisminių institucijų bendradarbiavimą padėdamas joms keistis praktine patirtimi, geriausia patirtimi ir kita svarbia su elektroninių nusikaltimų tyrimais ir baudžiamuoju persekiojimu susijusia informacija. Tinklas taip pat sudarys palankias sąlygas įvairiems subjektams ir suinteresuotiesiems subjektams, kurie atlieka tam tikrą vaidmenį užtikrinant teisminės valstybės principų laikymąsi kibernetinėje erdvėje, vesti dialogą. Eurojustas įpareigotas teikti paramą tinklui ir užtikrinti su juo bendradarbiavi-

Elektroninių nusikaltimų teisminė apžvalga

2016 m. Eurojustas išleido pirmą ENTA numerį. ENTA yra Eurojusto ribotos prieigos dokumentas, leidžiamas kartą per metus ir naudojamas kaip ataskaitų teikimo priemonė, kuria pareigūnams praktikams padedama tirti su elektroniniais nusikaltimais susijusias bylas ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. ENTA leidinyje apibendrinti elektroninių nusikaltimų ir nusikaltimų, įvykdytų naudojant elektronines priemones, srityje priimti teisės aktai. Be to, ENTA pateikiama išsami atrinktų nacionalinių teismų sprendimų elektroninių nusikaltimų bylose analizė, leidinyje taip pat yra aktualios temos skiltis, rengiama atsižvelgiant į vykstančias diskusijas ir naujas tendencijas.

Praėjusiais metais paskelbtame ENTA leidinyje aptartos dvi aktualios temos: teismo sprendimai Belgijos „Yahoo!“ byloje ir nuotolinė prieiga prie duomenų ar kompiuterių sistemų.

mą. Per lapkričio mėn. Eurojusto patalpose vykusį įvadinį ETKENT posėdį daugiausia dėmesio buvo skiriama techninėms, teisinėms ir praktinėms kliūtims, su kuriomis susiduriama internete atliekant šifravimo ir slapthus tyrimus.

Eurojusto ekspertai dalyvavo Komisijos rengtuose susitikimuose elektroninių įrodymų klausimais, kurie vyko po to, kai 2016 m. birželio 9 d. buvo paskelbtos Tarybos išvados dėl baudžiamosios teisenos kibernetinėje erdvėje stiprinimo, ir per kuriuos buvo nagrinėjamos trys sritys, kurias pareigūnai praktikai siekia pagerinti: STP prašymų vykdymas, tiesioginis bendradarbiavimas su IPT ir jurisdikcijos kibernetinėje erdvėje nustatymo mechanizmai. Eurojustas pasidalijo įžvalgomis dėl bendrų problemų, su kuriomis pareigūnai praktikai dažniausiai susiduria, ir geriausia tokių problemų, įskaitant su jurisdikcijos įgyvendinimu kibernetinėje erdvėje susijusius klausimus, sprendimo patirtimi.

Eurojustas ir toliau glaudžiai bendradarbiauja su kitais suinteresuotaisiais subjektais ir instituciniais partneriais, siekdamas užtikrinti tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo kibernetinėje erdvėje veiksmingumą. Eurojusto deleguotas nacionalinis elektroninių nusikaltimų ekspertas buvo Eurojusto ir Europolo tarpininkas, padėjo keistis informacija, rėmė ir koordinavo bendradarbiavimą su EC3.

Dalyvaudamas EMPACT „Elektroniniai nusikaltimai – vaikų seksualinis išnaudojimas“ Eurojustas nagrinėjo savo bylas dėl vaikų seksualinio išnaudojimo internete, apibendrino tokiose bylose vykdomiems tyrimams ir baudžiamajam persekiojimui būdingus sunkumus, taip pat jų sprendimus ir geriausių patirtį.

2016 m. sausio–kovo mėn. JAV kovos su elektroniniu nusikalstamumu prokuroras buvo komandiruotas į Eurojustą dirbti su nacionaliniais biurais ir EC3, užmegzti glaudesnius bendradarbiavimo ryšius su JAV atstovais kovos su elektroniniais nusikaltimais srityje ir didinti supratimą apie JAV baudžiamosios teisės sistemą. Eurojustas ir JAV institucijos palankiai vertino šią iniciatyvą, kurios įgyvendinimo rezultatai buvo labai geri.

Eurojustas prisijungė prie stiprėjančios viešų ir privačių subjektų koalicijos, remiančios projektą „Daugiau jokio šantažo“ (angl. „No More Ransom“), kurį iš pradžių inicijavo Nyderlandų institucijos, EC3 ir dvi privačios kibernetinio saugumo srityje veikiančios bendrovės. Projekto tikslas yra aktyviai padėti nuo išpirkos reikalaujančių programinių įrangų nukentėjusiems asmenims, suteikiant jiems iššifravimo raktus, atrastus nusikaltimų tyrimo metu.

Eurojustas yra 2015 m. Pasaulio ekonomikos forumo iniciuoto kovos su elektroniniais nusikaltimais projekto, kuriuo siekiama stiprinti viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimą kovojant su elektroniniais nusikaltimais, iniciatyvinio komiteto narys. Įgyvendinant šį projektą 2016 m. buvo paskelbtos „Rekomendacijos viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėms kovojant su elektroniniais nusikaltimais“.

Branislav Boháčik, Slovakijos generalinės prokuratūros prokuroras, nurodė:

ETKENT – tai išsipildę ilgus metus pareigūnų praktikų puoselėti norai. Šiame tinkle pareigūnai praktikai galės dalytis patirtimi ir praktine patirtimi, glaudžiai bendradarbiauti su kolegomis iš ES valstybių narių siekiant spręsti daugelį problemų, su kuriomis susiduriama tiriant elektroninius ir elektroninėmis priemonėmis vykdomus nusikaltimus, tokius kaip šifravimas.

2.1.3 Neteisėtas imigrantų gabenimas

Valstybės narės ir toliau susidūrė su dideliais sunkumais dėl labai išaugusio NIG masto ir tikėjosi, kad ES institucijos ir agentūros kurs ir įgyvendins naujus ir veiksmingesnius būdus spręsti šią precedento neturinčią humanitarinę katastrofą. Eurojustas dėjo daugiau pastangų siekdamas stiprinti valstybių narių gebėjimą išardyti imigrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis tinklus remiančias ONG ir patraukti jas baudžiamojon atsakomybėn.

Eurojustas užregistravo 65 bylas, t. y. šiek tiek daugiau nei 2015 m., kai humanitarinė krizė buvo pasiekusi aukščiausią lygį, surengė 12 koordinacinių pasitarimų ir rėmė

11 JTG, iš kurių penkios buvo naujai įsteigtos. Vienoje JTG dalyvavo trečioji šalis (Serbija). Naudojimasis JTG nagrinėjant NIG bylas ir trečiųjų šalių dalyvavimas JTG buvo vienos iš temų, aptartų per metinį JTG ekspertų susitikimą (žr. 1.4 ir 6.2 skirsnius).

Eurojustas remia pirmąsias su migrantų antplūdžiu susiduriančias valstybes nares, kurios prie išorės sienų susiduria su dideliu migrantų srautu. Migrantų antplūdžio vietoje pirmiausia siekiama nustatyti migrantų tapatybę, juos užregistruoti ir patikrinti. Migrantų antplūdžio vietose Eurojustas atstovų neturi, tačiau Graikijoje ir Italijoje yra paskyręs teisminėms institucijoms atstovaujančius kontaktinius asmenis, kurie remtų migrantų antplūdžio vietas

Jurisdikcijos klausimas neteisėtų imigrantų gabenimo bylose

2015 m. rugpjūčio mėn. netoli Vengrijos sienos, Austrijoje, šalia greitkelio, buvo rastas paliktas sunkvežimis. Viduje buvo rastas 71 migranto kūnas. Dėl šio incidento buvo nedelsiant pradėtas tyrimas Vengrijoje ir Austrijoje. Po kelių dienų Vengrijoje buvo nustatyti ir sulaikyti keturi bulgarų tautybės ir vienas afganų tautybės įtariamieji, priklausę NIG vykdančiai ONG. Įtariamieji nusikaltimo organizatoriai vėliau buvo sulaikyti Vokietijoje, ir kaltinimai pareikšti įtariamiesiems Bulgarijoje ir Serbijoje.

Siekdamos užtikrinti greitą su byla susijusių valstybių bendradarbiavimą Vengrijos institucijos paprašė Eurojusto paramos. Gavus prašymą per 48 val. buvo surengtas operatyvinis Europolo pasitarimas, o vėliau – koordinacinis pasitarimas. Koordinaciniame Eurojusto pasitarime išaiškėjo, kad tuo metu Vokietijoje buvo vykdomi daugiau nei 10 tyrimų dėl tos pačios ONG planuojamų, organizuojamų ar vykdomų neteisėtų migrantų gabenimo atvejų ir kad būtina bendradarbiauti ir keistis informacija. Svarstyta galimybė įsteigti Vengrijos, Austrijos ir Vokietijos JTG, tačiau dalyviai nusprendė, kad tinkamiau būtų bendradarbiauti atsižvelgiant į STP prašymus. Austrija jau nusiuntė Vengrijai kelis STP prašymus ir išdavė EAO Vengrijai ir Bulgarijai.

Po koordinacinio pasitarimo Eurojustas sudarė palankias sąlygas ir padėjo vykdyti Serbijai, Slovakijai ir Italijai Vengrijos išsiųstus STP prašymus surinkti su byla susijusią informaciją ir įrodymus. Teisinė su duomenų saugojimu susijusi problema kilo tada, kai Vengrijos STP prašymas pateikti pokalbių telefonu duomenis buvo nusiųstas Slovakijai. Kadangi 2015 m. ESTT panaikino Duomenų saugojimo direktyvos galiojimą, incidento metu Slovakijoje negaliojo jokių duomenų saugojimo teisės aktų. Kai Slovakijoje 2016 m. sausio mėn. įsigaliojo naujas teisės aktas, kuriuo buvo numatytas šešių mėnesių duomenų saugojimo laikotarpis, nacionalinės institucijos, padedamos Eurojusto, galėjo užtikrinti, kad prašymas būtų įvykdytas laiku.

Siekdamos išvengti galimos jurisdikcijos kolizijos, kuri galėjo atsirasti vienu metu lygiagrečiai vykdamas kelis tyrimus ir išdavus arešto orderius, Eurojustas užtikrino, kad būtų susitarta dėl veiksmingos bylos nagrinėjimo strategijos. Dėl plataus masto ONG veiklos, siekiant sėkmingai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, reikėjo pasiskirstyti užduotis. Kadangi atlikus tyrimą buvo nustatyta, kad migrantai buvo gabenami ir nužudyti Vengrijos teritorijoje, aptarta galimybė perkelti baudžiamąjį procesą iš Austrijos, nes vykdamas procesą vienoje valstybėje narėje galima surinkti svaresnių įrodymų ir užtikrinti vientisesnę bylos prieš ONG narius nagrinėjimo veiksmingumą. Lygiagrečiai vykdomas tyrimas buvo tęsiamas iki 2015 m. lapkričio mėn., tada Austrijoje vykdomas baudžiamasis procesas buvo perduotas Vengrijai ir Vengrijos institucijos sutiko tirti visus bylos aspektus. Šiuo tikslu Austrijoje surinkti įrodymai, įskaitant ekspertų nuomones, skrodimų ir DNR tyrimų duomenis, buvo perduoti Vengrijos institucijoms, kad galėtų būti panaudoti vykdamas baudžiamąjį procesą. Tuo pat metu Austrija perdavė baudžiamąjį procesą dėl kitos susijusios bylos Vengrijos institucijoms vykdyti. Vokietijos institucijos Vokietijoje suimtus organizatorius turėjo patraukti baudžiamojon atsakomybėn. Kad būtų lengviau atskirti ONG organizatorius ir vykdytojus, Vengrijos institucijos pateikė Vokietijos institucijoms teises nuostatas, kuriomis remdamasi Vengrija pateikė baudžiamuosius kaltinimus. Iki 2016 m. pabaigos Vengrijoje ir Vokietijoje buvo vykdomas ikiteisminis baudžiamasis procesas.

ir perduotų Eurojusto nacionaliniams biurams svarbią informaciją ir bylas, siekiant vykdyti tolesnius teisminių institucijų veiksmus ir koordinuoti ES lygmeniu.

2015 m. įsteigta teminė neteisėto imigrantų gabenimo darbo grupė teikia pagalbą su tarpvalstybiniu neteisėtu imigrantų gabenimu susiduriantiems pareigūnams praktikiams. Eurojustas atliko Ispanijos, Italijos ir Prancūzijos nacionalinių teismų praktikos, susijusios su NIG ir susijusiais nusikaltimais, analizę, nustatė teisinius ir praktinius sunkumus atliekant tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą, ir geriausią patirtį šioje srityje. Siekdamas padėti pareigūnams praktikams rengti veiksmingas baudžiamojo persekiojimo strategijas, Eurojustas renka informaciją ir kuria pareigūnams praktikams skirtas priemones, susijusias su valstybių narių taikomais nacionaliniais NIG ir susijusių nusikaltimų srities teisės aktais, įskaitant tokių teisės aktų pranašumus ir trūkumus. Eurojustas taip pat padėjo Komisijai vertinant ES teisės aktus dėl priemonių neteisėtai migracijai palengvinti, vadinamąjį „pagalbinį paketą“, pateikdamas baudžiamąjį persekiojimą vykdančios institucijos poziciją.

Vasario mėn. Eurojustas surengė taktinį pasitarimą *Teisminiai sunkumai, susiję su neteisėtu imigrantų gabenimu*. Pasitarimo dalyviai apžvelgė operatyvinį Europos partnerių bendradarbiavimą kovojant su NIG, kontaktinių asmenų ir į kitas valstybes nares deleguotų ryšių palaikymo teisėjų patirtį ir migrantų antplūdžio vietas Italijoje ir Graikijoje. Svarbiausios aptartos temos buvo keitimasis informacija, įrodymų rinkimas ir priimtumas ir kiti teisminių institucijų bendradarbiavimui įtakos turinys praktiniai klausimai. Pasitarime aptarti su vertimu raštu ir žodžiu susiję klausimai, dėl kurių nacionalinėms institucijoms kyla didelių sunkumų, pavyzdžiui, sunku rasti sertifikuotus ir patikimus migrantų ir ONG retų kalbų ir vartojamų dialektų vertėjus raštu ir žodžiu, be to, patiriama daug sąnaudų ir pateikiama daug įrodymų. Per pasitarimą buvo pateiktas pavyzdys, kai prokuroras negalėjo panaudoti iš kitos valstybės narės gautų įrodymų (slaptų telefono pokalbių pasiklausymo įrašų), nes vertimo paslaugoms būtų reikėję daug išlaidų, kurioms padengti nebuvo lėšų. Lėšų trūkumas taip pat buvo įvardytas kaip problema, dėl kurios nebuvo išverstas daugiau nei 350 puslapių suėmimo orderis sudėtingoje Eurojuste registruotoje NIG byloje. Vertimas buvo reikalingas, kad būtų galima pradėti tyrimus atitinkamose jurisdikcijose. Todėl tyrimus pradėjo ne visos valstybės narės. Pasitarimo ataskaita buvo paskelbta kaip ES dokumentas Nr. 9456/16.

Balandžio mėn. Eurojustas pakvietė teisminių ir teisėsaukos institucijų pareigūnus praktikus iš Prancūzijos, JK, Belgijos ir Nyderlandų į operatyvinį susitikimą dėl NIG Šiaurės jūros regione. Pasitarimo dalyviai pabrėžė, kaip svarbu gerinti keitimąsi informacija, padėti vykdyti finansų tyrimus, kuriais pirmiausia siekiama konfiskuoti pelną iš neteisėto imigrantų gabenimo veiklos, daugiau dėmesio skirti padirbtų ir suklastotų oficialių dokumentų naudojimui ir stiprinti tarpvalstybines sekimo operacijas, siekiant tiksliau nustatyti neteisėto gabenimo vietas ir taip parengti išsamesnes baudžiamojo persekiojimo bylas.

Eurojustas toliau siekė stiprinti operatyvinį bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis ir kitais instituciniais partneriais ir dalyvavo Komisijos įsteigtos ES agentūrų migrantų gabenimo kontaktinės grupės veikloje.

Liepos mėn. Eurojuste lankėsi aukšto lygio EUNAVFOR MED delegacija, ji aptarė veiklą su kolegija, apsikeitė nuomonėmis dėl keitimosi informacija teisminių aspektų ir kokybės ir svarstė įvairius būdus stiprinti tarpusavio ryšius laikantis 2015 m. spalio mėn. pasirašyto susitarimo memorandumo. Europolas rengė reguliarius susitikimus su Europolu, kad aptartų dalyvavimą nagrinėjant didelio prioriteto bylas ir darbo su jungtine operatyvine grupe MARE pažangą. Eurojustas dalyvavo EMPACT kovos su parama neteisėtai imigracijai veikloje.

2.1.4 PŽ

Eurojusto parama vykdant nacionalinius tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą prekybos žmonėmis atvejais padidėjo. Eurojuste užregistruotos 93 bylos ir surengti 33 koordinaciniai pasitarimai. Pirmą kartą dvi Lotynų Amerikos valstybės, Kolumbija ir Paragvajus, dalyvavo bylose kaip valstybės, kurių pagalbos buvo prašoma. Daug plačiau naudojamosi JTG: su prekyba žmonėmis susijusiose bylose dalyvavo 32 JTG (2015 m. – 21), iš kurių 19 buvo naujai įsteigtos 2016 m.

Savo operatyvinę pagalbą Eurojustas derino su strategine veikla, kuria siekiama padidinti tarptautinį teisminių institucijų bendradarbiavimo veiksmingumą ir stiprinti partnerystės ryšius su kitomis ES institucijomis bei agentūromis, siekiant suderinti veiksmus ir optimizuoti išteklius kovojant su prekyba žmonėmis.

Birželio mėn. Eurojuste lankėsi ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatore ir aptarė nacionalinių teisės aktų, pagal kuriuos baudžiamoji atsakomybė numatyta galutiniais vartotojams ir paslaugų ar veiklos išnaudojant prekybos žmonėmis aukas naudotojams, poveikį, kaip apibrėžta Direktyvos 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos 18 straipsnyje. Koordinatorė taip pat pristatė kolegijai Komisijos ataskaitos dėl PŽ srityje padarytos pažangos išvadas ir *Teismų praktikos, susijusios su prekyba žmonėmis siekiant juos išnaudoti darbe, tyrimą*, kuris buvo paskelbtas 2015 m. spalio mėn.

Eurojustas prisidėjo rengiant *ES kovos su prekyba žmonėmis strategiją po 2016 m.*, parengtą vadovaujantis *Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategija 2012–2016 m.* Eurojustas nustatė tokius prioritetus: stiprinti teisminių institucijų bendradarbiavimą nagrinėjant tarpvalstybines prekybos žmonėmis bylas, įskaitant bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis, tirti PŽ ir NIG sąsajas ir nagrinėti PŽ bylų, kai nusikalstamos veikos aukos yra vaikai, ypatumus. Eurojustas rėmė projektą *Komandinis darbas! Tarpdisciplininio bendradarbiavimo kovojant su prekyba žmonėmis dėl išnaudojimo darbe stiprinimas* ir vedė praktinį seminarą *Baudžiamasis persekiojimas prekybos žmonėmis dėl*

išnaudojimo darbe srityje. Įgyvendinus projektą buvo parengtas ekspertams skirtas vadovas dėl tarpdisciplininio bendradarbiavimo kovojant su prekyba žmonėmis dėl išnaudojimo darbe, kuriame kviečiama pasinaudoti pagalba, kurią Eurojustas gali pasiūlyti prokurorams, nagrinėjantiems su tarpvalstybine prekyba žmonėmis susijusias bylas.

Eurojustas taip pat padėjo rengti ataskaitą, kuri buvo paskelbta po balandžio mėn. FRA rengto TVR agentūrų tinklo praktinio seminaro dėl sunkių nusikaltimų ir organizuoto nusikalstamumo aukų *Kaip TVR agentūros gali padidinti su sunkių nusikaltimų ir organizuoto nusikalstamumo aukomis susijusio darbo poveikį?* Eurostatas pabrėžė, kaip svarbu apsaugoti ne tik nuo PŽ nukentėjusius asmenis, bet ir jų šeimos narius jų kilmės šalyse, taip pat didinti prokurorų informuotumą apie nukentėjusius asmenis.

2.1.5 Sukčiavimas

Daugiausia užregistruota sukčiavimo bylų (654), dėl kurių buvo surengti 44 koordinaciniai pasitarimai, 5 koordinavimo centrai ir įsteigtos 35 JTG (iš kurių devynios buvo naujai įsteigtos). Dalydamasis savo praktine patirtimi Eurojustas rėmė nacionalines institucijas, ypač kovos su sukčiavimu PVM, mokestinių nusikaltimų ir INT apsaugos srityje.

Sukčiavimo PVM (vadinamojo karuselinio sukčiavimo) bylos yra ypač sudėtingos, susijusios su nesąžiningais prekiautojais, kurie importuoja ir eksportuoja PVM neapmokestinamas prekes per įvairias valstybes nares. Kiekviename šios nesąžiningos prekybos ciklo etape pridėjus PVM (kartais iki 25 proc.), „karuselėje“ dalyvavusios bendrovės išnyksta. Galutinis eksportuotojas kreipiasi į vyriausybę dėl PVM grąžinimo ir pats taip pat išnyksta.

Buvo toliau bendradarbiaujama su suinteresuotaisiais subjektais ir instituciniais partneriais. Liepos mėn. Eurojustas ir Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba (EUIPO), anksčiau vadinta Vidaus rinkos derinimo tarnyba (VRDT), pasirašė susitarimo memorandumą ir susitarė praplėsti esamą veiksmingą bendradarbiavimą, kad galėtų padėti su INT pažeidimais susijusias bylas tiriantiems Europos prokurorams. Remiantis susitarimo memorandumu galima toliau plėtoti konkrečius bendradarbiavimo projektus, tokius kaip jungtiniai seminarai, mokymas ir prokurorams reikalinga žvalgybinė informacija. Be to, susitarimo memorandumu stiprinami Europos intelektinės nuosavybės prokurorų tinklo (EINPT) pajėgumai.

Spalio mėn. Eurojustas, bendradarbiaudamas su ES Tarybai pirmininkaujančia Slovakija, surengė taktinį pasitarimą *Teisminis bendradarbiavimas mokestinių nusikaltimų srityje*, kuriame dalyvavo aukšto lygio su sukčiavimo nusikaltimais kovojantys prokurorai iš valstybių narių, Šveicarijos ir JAV (žr. 4.2 skirsnį).

Eurojustas dalyvavo lapkričio mėn. vykusiame Europos Parlamento viešajame posėdyje *Kova su pinigų plovimu ir mokestiniu sukčiavimu. Kas užtikrina atitiktį taisyklėms ir jas įgyvendina?*

Eurojustas tapo 2016 m. liepos mėn. Europolo įsteigtos Nusikaltimų intelektinei nuosavybei koordinuotos koalicijos suinteresuotųjų subjektų patariamąsios tarybos nariu; ši patariamoji taryba įsteigta siekiant suburti suinteresuotuosius subjektus iš viešojo ir privačiojo sektorių ir užtikrinti įvairių su nusikaltimais intelektinei nuosavybei kovojančių institucijų įgyvendinamų veiksmų sąveikavimą

2.1.6 Korupcija

Korupcija griaua pasitikėjimą viešuoju ir privačiuoju sektoriais. Eurojustas yra įsipareigojęs remti valstybių narių baudžiamojo persekiojimo ir teismines institucijas, siekiančias kovoti su korupcija, jis nagrinėjo 74 su korupcija susijusias bylas, surengė 15 koordinacinių pasitarimų ir rėmė dvi JTG, iš kurių viena buvo naujai įsteigta.

Siekdamas informuoti galimus Eurojusto kovos su korupcija veiklos partnerius, Eurojustas priėmė kovos su korupcija tinklo atstovus, taip pat delegacijas iš dviejų Ukrainos valdžios institucijų, t. y. Nacionalinio biuro, valstybinės teisėsaugos agentūros, atsakingos už jos kompetencijai priskirtų aukšto rango vyriausybės pareigūnų korupcijos nusikaltimų tyrimą, ir Specialios prokuratūros kovai su korupcija, atsakingos už baudžiamąjį persekiojimą bylose, kurias tyrė Nacionalinis biuras.

Korupcijos bylų nagrinėjimo strategija, dėl kurios susitarta II lygmens pasitarime

Ispanijos tyrimas dėl korupcijos ir susijusio pinigų plovimo vykdant tarptautines prekybos operacijas buvo pradėtas 2013 m. po to, kai buvo gautas Liuksemburgo STP prašymas, kuriame buvo nurodyta, kad daliai toje valstybėje narėje vykdomos nusikalstamos veiklos galėjo būti vadovaujama iš Ispanijos. Neteisėtoje veikloje dalyvavo Angolos valstybės institucijos ir Ispanijos valstybinės ir privačios bendrovės. Nusikalstamą veiklą tariai vykde Ispanijos valstybinės bendrovės, įgaliotos tiekti transporto priemones, uniformas ir kitokią įrangą Angolos nacionalinei policijai, vadovai. 2014 m. spalio mėn. bylą tyręs Liuksemburgo teisėjas oficialiai nutraukė bylą ir perdavė ją Ispanijos institucijoms kaip spontanišią keitimąsi informacija pagal 2000 m. Konvencijos dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose 7 straipsnį.

Atlikus tyrimus Liuksemburge ir Ispanijoje paaiškėjo, kad Angolos institucijos Ispanijos bendrovei sumokėjo daugiau kaip 150 mln. EUR

į banko sąskaitą Kinijoje. Tačiau minėta Ispanijos bendrovė pateikė Angolos policijai reikalingų prekių tik už maždaug 50 mln. EUR. Likusius 100 mln. EUR tariamai neteisėtai pasisavino asmenys Angoloje ir Ispanijoje. Siekdamį paslėpti galutinę pavogtų pinigų perkėlimo vietą, įtariamieji sukūrė banko sąskaitų ir „priedangos“ bendrovių tinklą Angoloje, Europoje ir Azijoje, įgyvendinę klasikinę pinigų plovimo schemą nuosekliais etapais: perkėlimas, sluoksniavimas ir integracija.

Norėdamos surinkti liudytojų parodymus ir informaciją apie bankų sąskaitas Angoloje, Ispanijos institucijos, vadovaudamosi 2003 m. Jungtinių Tautų konvencija prieš korupciją, 2015 vasario mėn. išsiuntė Angolai STP prašymą. Kadangi buvo daroma prielaida, kad nusikalstamą veiklą vykdė įvairiose Europos šalyse veikiantys bankai ir asmenys, 2015 m. birželio mėn. Ispanijos institucijos kreipėsi į Eurojustą pirmiausia norėdamos gauti informacijos apie anksčiau pagal EBPO konvenciją dėl kovos su užsienio valstybės pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose Liuksemburgui, Belgijai ir Šveicarijai pateiktų STP prašymų vykdymą.

Ispanijos nacionalinis biuras surengė **II lygmens pasitarimą su** Belgijos nacionalinio biuro ir Šveicarijos ryšių prokuroru, kad susitartų dėl bendradarbiavimo strategijos. Dėl to Eurojustas sudarė sąlygas greičiau vykdyti kelis Šveicarijai ir Belgijai pateiktus STP prašymus, kad būtų galima gauti informacijos apie įtariamųjų turimas banko sąskaitas ir skubiai jas išsaldyti. Bylos tyrimui pasistūmėjus pirmyn ir surinkus daugiau įrodymų 2015 m. spalio mėn. Ispanija išdavė STP prašymus Prancūzijai, Italijai, Portugalijai ir Jungtinei Karalystei. Siekdamas nustatyti tolesnio bendradarbiavimo poreikį, Eurojustas pateikė taikytos pinigų plovimo schemos ir susijusių įtariamųjų analizę ir apžvelgė pagalbos prašymų vykdymą.

Eurojustas padėjo Ispanijos institucijoms, kai buvo išduotas papildomas STP prašymas Angolai, kuriame Angolos institucijų buvo prašoma pareikšti kaltinimus keturiems įtariamiesiems. Siekdamas paspartinti pirminių ir papildomų STP prašymų vykdymą, Portugalijos nacionalinis biuras rekomendavo kreiptis į Angolos prokurorą, tarptautinio teisminių institucijų bendradarbiavimo kontaktinį asmenį Portugalaiškai kalbančių šalių bendrijai. Imantis šių veiksmų buvo galima užtikrinti sėkmingą bendradarbiavimą su Angolos institucijomis ir iki 2016 m. spalio mėn. STP prašymai buvo įvykdyti.

Sėkmingai atlikus tyrimus ir užtikrinus tarptautinių teisminių institucijų bendradarbiavimą pasitelkiant Eurojustą, 2016 m. Ispanijoje buvo inicijuotas baudžiamasis procesas prieš kai kuriuos įtariamuosius.

Atitinkamai nuo 2004 ir 2008 m. Eurojustas toliau stebėjo teisėmis dalyvavo turto susigrąžinimo tarnybos (angl. ARO) platformos ir Kamdeno turto susigrąžinimo tarpagentūrinio tinklo (angl. CARIN) diskusijose

2.1.7 Prekyba narkotikais

Eurojustas turėjo daug bylų, susijusių su prekyba narkotikais (254), dėl kurių surengė 41 koordinacinį pasitarimą, 1 koordinavimo centrą ir įsteigė 24 JTG (iš kurių 13 buvo naujai įsteigtos). Glaudžiai bendradarbiaudamas su instituciniais partneriais, Eurojustas siekė stiprinti valstybių narių gebėjimus veiksmingai reaguoti į naujus pavojus naujų psichoaktyviųjų medžiagų ir kontroliuojamųjų gabenimų srityse.

Lapkričio mėn. Eurojustas ir Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (ENNSC) paskelbė ataskaitą *Naujos psichoaktyviosios medžiagos Europoje. Teisės aktai ir baudžiamasis persekiojimas – dabartiniai sunkumai ir sprendimai*. Ataskaita siekiama padėti nacionalinėms ins-

titucijoms, kurioms, sparčiai besivystant Europos naujų psichoaktyviųjų medžiagų rinkai, reikia rasti tinkamus ir veiksmingus kontrolės mechanizmus. Ataskaitoje apibendrinama Eurojusto darbo patirtis vykdant baudžiamąjį persekiojimą tarpvalstybinės prekybos narkotikais byloje, pateikiama 2014 m. liepos 10 d. ESTT sprendimo dėl vaistų (sujungtos bylos C-358/13 ir C-181/14) analizė ir apibūdinami ENNSC farmakologinio budrumo ir analitiniai gebėjimai.

Eurojustas konsultuoja nacionalines institucijas dėl kontroliuojamojo gabenimo metu surinktos informacijos pavertimo į įrodymus ir padeda keistis informacija ir dokumentais pateikus STP prašymus. 2015 m. spalio mėn. kolegija surengė teminę diskusiją apie su kontroliuojamaisiais gabenimais susijusius teisinius reikalavimus ir veiklos klausimus (žr. *Eurojusto 2014 metų ataskaitą*, p. 60). Įgyvendindamas susijusius EMPACT projektus, Eurojustas toliau palaikė ryšius su Europos Taryba ir Europolu, siekdamas nustatyti galimą sąveiką ir pateikė ataskaitą *Eurojusto nustatytos su kontroliuojamaisiais gabenimais susijusios*

teisinės ir veiklos problemos. Eurojustas prisideda prie Pompidu grupės (Europos Taryba) iniciatyva rengiamo kontroliuojamųjų gabenimų vadovo, kurį numatoma paskelbti 2017 m.

2.1.8 MONG vykdyti organizuoti turtiniai nusikaltimai

Mobilių organizuotų nusikalstamų grupių (MONG) vykdomi organizuoti turtiniai nusikaltimai (OTN) apima įvairius nusikaltimus, pavyzdžiui, su motorinėmis transporto priemonėmis susijusius nusikaltimus, metalo vagystes, kišenvagystę, plėšimą ir vienodai atliktus įsilaužimus. Eurojustas padėjo 199 bylose, surengė 19 koordinacinių pasitarimų ir padėjo įsteigti 12 JTG, iš kurių keturios buvo naujai įsteigtos. Eurojustas įsteigė du koordinavimo centrus, kurie nagrinėjo su motorinėmis transporto priemonėmis susijusius nusikaltimus.

Trejų metų programos, kurią rengė Eurojustas ir Ispanija įgyvendindami operatyvinių veiksmų planą pagal EMPACT projektą dėl OTN, vykdymo pabaigoje Eurojustas surengė seminarą, kuris įvyko birželio mėn. ir kuriame dalyvavo tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo OTN srityje ekspertai, įskaitant valstybių narių, Norvegijos ir Islandijos nacionalinių teisminių ir teisėsaugos institucijų, Komisijos, Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūros (CEPOL) ir Europolo atstovus. Šiuo seminaru siekta didinti teisėsaugos pareigūnų, prokurorų ir teisėjų informuotumą apie unikalius OTN ir MONG veiklos tyrimo ir baudžiamojo per-

sekiojimo aspektus, pasikeisti nuomonėmis apie galimas teises spragas ir praktinius sunkumus ir nustatyti geriausią patirtį.

Gruodžio mėn. paskelbtoje galutinėje ataskaitoje apibendrintos diskusijos ir išvados, taip pat trejus metus vykdytos programos išvados. Ataskaitos išvadose nurodyta, kad nors nėra jokių reikšmingų teisinių spragų, kurios darytų įtakos OTN tyrimams ar baudžiamajam persekiojimui, nacionalinės institucijos turėtų peržiūrėti sukaupią praktiką ir taikomas strategijas, ypač susijusias su ištekiais ir metodais, naudojamais atliekant sudėtingus kito sunkaus organizuoto nusikalstamumo tyrimus (pvz., teismo medicinos įrodymus (DNR) ar specialius tyrimo metodus (pvz., pranešimų perėmimą), ir plėsti tarptautinį bendradarbiavimą, įskaitant su Eurojustu ir ETT.

2.1.9 FIA nusikaltimai

Nors 2016 m. užregistruotų FIA bylų sumažėjo nuo 69 iki 41, Eurojusto veiklos parama tiriant bylas, susijusias su nusikaltimais, kurie turi arba gali turėti tiesioginės ar netiesioginės įtakos ES finansiniams interesams (FIA nusikaltimais), išliko 2015 m. lygio, buvo surengta 11 koordinacinių pasitarimų, įsteigtos penkios JTG, iš kurių viena buvo naujai įsteigta. Pagal Eurojusto statistinius duomenis, sukčiavimas PVM laikomas atskira kategorija.

2.2 Eurojusto darbas su bylomis, susijusiomis su mafijos pobūdžio nusikalstamomis organizacijomis

Nuo 2012 m. daugiau kaip 145 Eurojusto bylos buvo susijusios su Italijos mafijos pobūdžio ONG, tokiomis kaip „Koza Nostra“, „Kamora“ ir „Ndrangheta“. Eurojustui darbas su šiomis bylomis patvirtino tarptautinį Italijos mafijos pobūdį – ONG pobūdį, jų per daugelį metų sukurtus pasaulinius ryšius su kitomis nusikalstamomis grupuotėmis, ypač aktyviai veikiančiomis prekybos narkotikais ir pinigų plovimo srityse.

Šios ONG užsienio šalyse plauna iš neteisėtos veiklos Italijoje gaunamas pajamas, be to, jos yra stipriai įsiskverbęs į teisėtą daugelio valstybių narių, pavyzdžiui, Ispanijos (kuria ypač mėgsta Italijos grupuotė „Kamora“), Nyderlandų, Rumunijos, Prancūzijos, Vokietijos ir Jungtinės Karalystės, ekonomiką; šiose šalyse taip pat yra pavojaingų bėglių iš Italijos ir veikia jų partnerių ir padėjėjų tinklai. Tokio įsiskverbimo veiksmus dažniausiai tiesiogiai atlieka ONG partneriai arba jų statytiniai investuodami į nekilnojamąjį turtą arba dalyvaudami vykdant viešas ar privačias sutartis, visų pirma statybos, komunalinių paslaugų ar atliekų šalinimo sektoriuose.

Pagal Italijos baudžiamosios teisės srities įstatymus dalyvavimas nusikalstamos organizacijos veikloje yra atskira nusikalstama veika, už kurią baudžiama ilgo termino laisvės atėmimo bausme pagal Italijos baudžiamojo kodekso 416 ir 416a straipsnius, kaip reikalaujama pagal Tarybos pamatinio sprendimo 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu 2 straipsnį. Tačiau ne visos valstybės narės yra priėmusios panašias nuostatas, pagal kurias dalyvavimas nusikalstamos organizacijos veikloje laikomas atskira nusikalstama veikla. O jeigu tokios nuostatos įtvirtintos, labai skiriasi jų taikymo mastas ir už tokias nusikalstamas veikas skiriamos bausmės, kaip ir galimybės bei reikalavimai taikyti specialius tyrimo metodus, tokius kaip telefoninių pokalbių klausymasis.

Remiantis patirtimi matyti, kad dėl skirtingų teisinių apibrėžčių ir dėl to, kad kitos valstybės narės nėra priėmusios įstatymų, analogiškų Italijos baudžiamojo kodekso 416 a straipsnio nuostatomis, veiksmingam teisminių organizacijų bendradarbiavimui kyla didelių teisinių ir veiklos kliūčių.

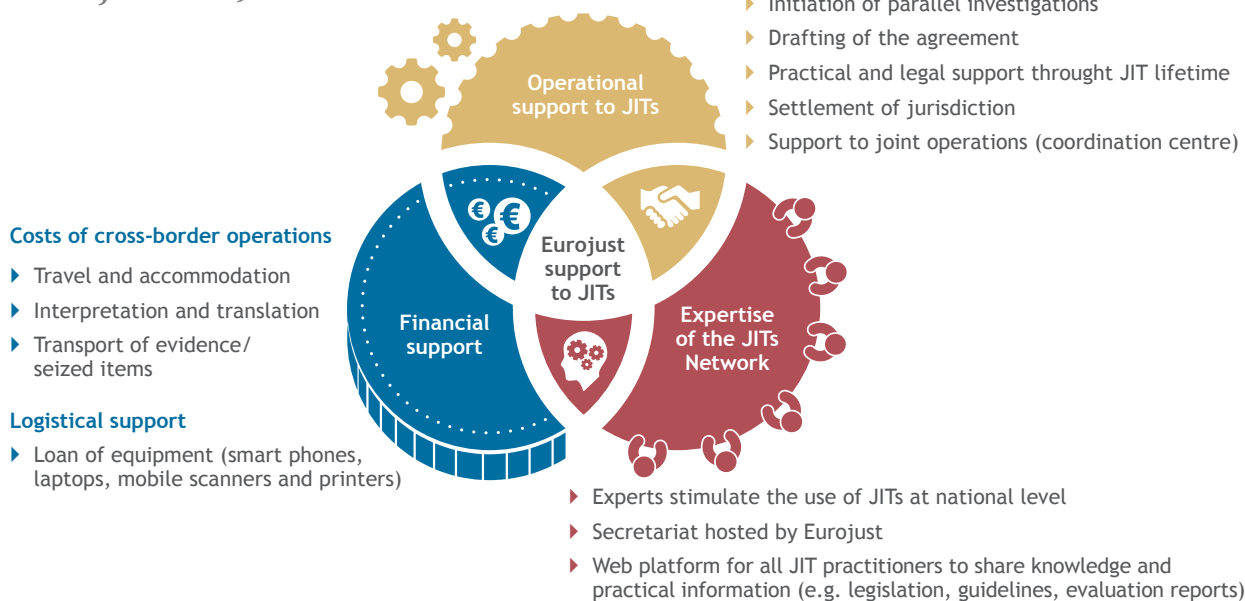
Eurojustas padėjo vykdyti sėkmingas operacijas, nustatydamas teisinius sunkumus ir siūlydamas sprendimus, įskaitant pasiūlymą plačiau naudotis JTG, atsižvelgiant į skirtingas teises sistemas ir baudžiamąjį persekiojimą vykdančių institucijų požiūrį į nacionaliniu lygmeniu veikiančias Italijos ONG. Italijos institucijos, padedamos Eurojusto Italijos nacionalinio biuro, informavo kitų atitinkamų valstybių narių institucijas apie jų teritorijoje veikiančių Italijos mafijos pobūdžio ONG keliamą konkretų pavojų, padėjo nustatyti ir surinkti įrodymus apie nusikalstamą veiką, už kurią traukiama baudžiamojon atsakomybėn (dažnai pinigų plovimą), taip pat aptarė koordinuotas veikimo priemones, skirtas tokioms grupuotėms išardyti taikant specialius tyrimo metodus, pavyzdžiui, telefoninių pokalbių klausymąsi, ir pastaruoju metu naudojantis JTG, ir dėl jų susitarė. Kelių Italijos nacionalinio biuro registruotų bylų tyrimas dar vykdomas. Nagrinėjant vieną bylą ir sėkmingai padedant Eurojustui paaiškėjo sunkumai, su kuriais susiduriama.

Italijos institucijoms vykdam su „Kamora“ susijusios ONG veiklos tyrimą nagrinėta prekyba įvairiausiais suklastos gaminiais (pvz., elektros generatoriais, grandininiais pjūklais, grąžtais ir drabužiais). Suklastos prekės buvo gaminamos Kinijoje, o įvairių žymių gamintojų etiketės pritvirtinamos Italijoje. Per Neapolio uostą prekės buvo platinamos visame pasaulyje. Be to, elektros prietaisai ir įrankiai, kuriais prekiaavo ONG, neatitiko ES saugos standartų. Ši nusikalstama veika buvo labai pelninga (pvz., Kinijoje pagamintas 35 EUR kainuojantis elektros generatorius buvo parduodamas už 400 EUR, o firminis toks gaminys kainuotų 1 250 EUR). ONG buvo įsikūrusi netoli Neapolio, tačiau jos neteisėta veikla apėmė daugiau nei 20 Europos valstybių, taip pat Australiją ir Islandiją.

Eurojustui koordinuojant Italijos ir kitos nacionalinės institucijos galėjo atkurti ONG veiklą ir pasiekti bendrą susitarimą dėl to, kaip ONG veikė nacionaliniu lygmeniu. Buvo susitarta dėl bendros veiklos strategijos ir koordinuotų veiksmų. Įgyvendinant strategiją buvo siekta inicijuoti ir vykdyti nacionalinius pinigų plovimo tyrimus ir tęsti pirminius Italijoje vykdomus dalyvavimo mafijos pobūdžio ONG tyrimus. Eurojustas rėmė lygiagrečiai vykdomus nacionalinius tyrimus ir padėjo patenkinti daugiau nei 30 Italijos STP prašymų. Po sėkmingai įvykdytų operacijų koordinuojant Eurojustui ir Europolui teikiant analitinę pagalbą vienu metu buvo imtasi veiksmų septyniose valstybėse narėse (CZ, DE, ES, FR, IT, SE, JK) – suimti 67 asmenys, atliktos kratos 143 sandėliuose, konfiskuota daugiau nei 800 tonų suklastotų gaminių ir susigrąžinta daugiau nei 11 mln. EUR.

Eurojustas atsižvelgė į 2016 m. spalio 25 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl kovos su korupcija ir tolesnių veiksmų, susijusių su CRIM komiteto rezoliucija, kuria Komisija raginama pateikti Tarybos pamatinio sprendimo 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu perkėlimo vertinimo ataskaitą.

Eurojust & JITs

Operacija „Avalanche“: žvilgsnis iš arčiau

Pagrindinės grėsmės

Vokietijos pareigūnų vykdomas ONG „Avalanche“ tyrimas dėl kenkimo programinės įrangos, duomenų vagystės (angl. „phishing“) ir nepageidaujamų elektroninių laiškų siuntimo veiklos buvo pradėtas 2012 m., kai šifruotais išpirkos reikalaujančios programinės įrangos virusais buvo užkrėsta daugybė kompiuterinių informacinių sistemų ir užblokuota naudotojų prieiga prie duomenų. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad buvo naudojama labai sudėtinga techninė infrastruktūra, skirta kenkimo programine įranga (pvz., bankų Trojos arklio ar išpirkos reikalaujančios programinės įrangos virusu) užkrėsti milijonus privačių ir įmonių kompiuterių, kad tinklą valdantys nusikaltėliai galėtų sužinoti bankų ir elektroninio pašto slaptažodžius.

Žinodami šią informaciją nusikaltėliai galėjo atlikti lėšų pervedimo operacijas iš aukų banko sąskaitų. Pajamos iš nusikaltimų vėliau buvo pervedamos nusikaltėliams naudojantis specialiai iš nusikalstamos veiklos gautoms pajamoms saugoti sukurta infrastruktūra. „Avalanche“ tinklas ne tik inicijuodavo ir valdydavo masines atakas kenkimo programinėmis įrangomis, bet ir buvo naudojamas pinigų mulų verbavimo kampanijoms. Sukurta „Avalanche“ infrastruktūra labai atspari bandymams išardyti ar teisėsaugos veiksams (vadinamoji „double fast flux“ technologija).

Eurojustas ir Europolas

2015 m. plataus masto tarptautinis bendradarbiavimas tapo itin aktualus. Vokietijos prokuratūra ir teisėsaugos institucijos kreipėsi į Eurojustą ir Europolą dėl paramos. Nors tuo metu prieš kai kurias tinklo dalis tam tikrų veiksmų jau buvo imtasi, jokio platesnio masto bendradarbiavimo nevyko ir nusikaltimo vykdytojai nebuvo nustatyti.

Keli operatyviniai ir koordinaciniai pasitarimai, kuriuose dalyvavo daugelio valstybių narių ir trečiųjų šalių, įskaitant JAV ir Azerbaidžaną, atstovai, buvo surengti Europole ir Eurojuste, abiem institucijoms glaudžiai bendradarbiaujant. Prieš rengiant galutinį koordinacinį pasitarimą, II lygmens pasitarimas, kuriame dalyvavo tik Vokietijos ir JAV prokurorai ir teisėsaugos pareigūnai, buvo surengtas Eurojuste dalyvaujant tik kelioms šalims, kurios nebus kviečiamos į kitą koordinacinį pasitarimą. Operatyviniuose ir koordinaciniuose pasitarimuose siekta nustatyti vi-

Eurojustas padėjo dalyvaujančioms teisminėms institucijoms nustatydamas teisinius reikalavimus, taikomus įgyvendinant būtinus intervencinius veiksmus, taip pat sudarydamas palankesnes sąlygas rengti ir laiku vykdyti teismo pavedimus.

EC3 padėjo atlikti tyrimą užtikrindamas saugų keitimąsi informacija, atlikdamas išsamias analizes, pažangiomis skaitmeninės kriminalistikos priemonėmis teikdamas pagalbą ir skatindamas teisėsaugos institucijas ir privačius partnerius bendradarbiauti.

suotinės operacijos vykdymo datą ir paaiškinti su tokia elektroninėje erdvėje vykdomos nusikalstamos veiklos forma susijusius teisinius klausimus ir sąvokas.

Poveikis

„Avalanche“ infrastruktūra naudojama nuo 2009 m., apskaičiuota, kad sutelktais kibernetiniais išpuoliais prieš internetinę bankų sistemą vien Vokietijoje padaryta 6 mln. EUR žala. Be to, nustatyta, kad visame pasaulyje dėl kenkimo programinės įrangos, naudotos pasitelkiant „Avalanche“ tinklą, patirta šimtai milijonų eurų piniginių nuostolių, nors dėl to, kad esama labai daug rūšių kenkimo programinės įrangos, valdomos pasitelkiant platformą, sunku tiksliai apskaičiuoti nuostolius. Iš pradžių visuotinės operacijos vykdymo data buvo numatyta 2015 m. Vėliau ta data buvo perkelta į 2016 m. pabaigą, kad glaudžiai bendradarbiaujant su JAV institucijomis būtų galima nustatyti nusikaltimo vykdytojus.

Nors iš pradžių kilo tam tikrų su suverenitetu susijusių problemų, nes serveriai, kuriuos reikėjo sustabdyti, veikė įvairiose jurisdikcijose, atitinkamos institucijos, pasitarusios tarpusavyje, šią problemą išsprendė. Taip pat buvo išreikštas susirūpinimas, kad dėl dalyvaujančių šalių teisės aktų skirtumų neįmanoma užblokuoti vadinamųjų būsimų domenų. Eurojusto deleguotas nacionalinis ekspertas elektroninių nusikaltimų srityje galėjo informuoti nacionalines institucijas, kad šiuo atveju jokių problemų nekils, nes iki visuotinės operacijos vykdymo dienos minėti būsimi domenai taps esamais. Atliekant tyrimą ekspertas konsultavo nacionalinį biurą ir nacionalines institucijas. Be to, jis pateikė Eurojusto kontaktų tinklui nepriklausančių šalių teisminių institucijų kontaktinius duomenis.

Privatusis sektorius

Pradėta bendradarbiauti su keliais ne pelno ir privačiojo sektoriaus partneriais siekiant išnagrinėti daugiau kaip 130 TB surinktų duomenų ir nustatyti botneto serverio struktūrą; ėmusis šių veiksmų serveriai buvo išjungti, o visas nusikalstamas tinklas išardytas. Eurojusto partneriai buvo Vokietijos *Fraunhofer-Institut für Kommunikation, Informationsverarbeitung und Ergonomie*, fondas „Shadow-server Foundation“, organizacija „Registrar of Last Resort“

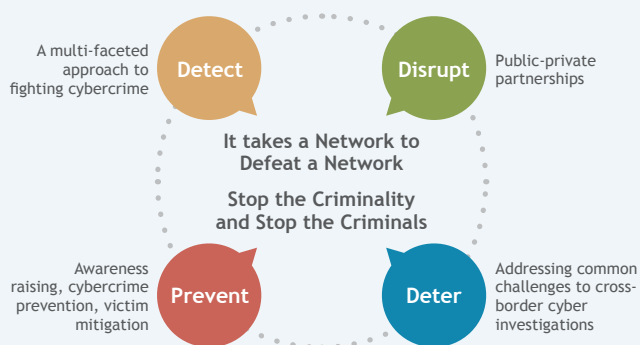
ir Interneto vardų ir numerių paskyrimo korporacija. Kiti partneriai, pavyzdžiui, Interpolas ir Lotynų Amerikos tarptautinio teisminio bendradarbiavimo tinklas („IberRed“), taip pat atiko svarbų vaidmenį, ypač rengiantis visuotinės operacijos vykdymo dienai. „IberRed“ veikė kaip tarpininkas palaikant ryšius su ispaniškai kalbančiomis šalimis, daugiausia Pietų Amerikoje.

Rezultatai

2016 m. lapkričio mėn. operacijos vykdymo dieną Europole buvo įsteigtas vadovavimo postas, kuriame dalyvavo ir Eurojustas ir teikė neatidėliotiną paramą operacijoje dalyvaujančioms teisminėms institucijoms. Vadovavimo poste Vokietijos prokurorai ir policijos pareigūnai bendradarbiavo su atitinkamais dalyvaujančių valstybių atstovais ir privačiojo sektoriaus partneriais, siekdami užtikrinti tokio didelio masto operacijos sėkmę. Šioje visuotinėje tinklo išardymo operacijoje nepaprastai svarbi buvo prokurorų ir tyrėjų iš 29 šalių parama.

Pirmiausia buvo sulaikyti penki asmenys, atliktos kratos 37 patalpose ir buvo konfiskuoti 39 serveriai. Nuo kenkimo programinės įrangos nukentėjusių asmenų buvo nustatyta daugiau nei 180 šalių. Be to, 221 serveris buvo atjungtas nuo interneto nusiuntus pranešimą dėl piktnaudžiavimo jų paslaugų teikėjams. Daugiau nei 800000 su nusikalstama veikla susijusių domenų buvo sunaikinti, buvo sukurti specialūs interneto puslapiai, kuriuose naudotojams buvo nurodoma, kaip iš kompiuterių pašalinti kenkimo programinę įrangą ir užkirsti kelią tolesnei neteisėtai prieigai.

Išmoktos pamokos

Siekdami padėti dalyvaujančioms šalims vykdyti tyrimus, Eurojustas ir Europolas, rengdami bendrus pasitarimus, glaudžiai bendradarbiavo ir taip sutaupė laiko ir lėšų.

Atlikus šią operaciją paaiškėjo, kad didelius ir sudėtingus nusikalstamos veiklos tinklus galima išardyti tik valstybinėms ir privatioms įmonėms dirbant išvien. Elektroniniai nusikaltimai yra ištis visuotinis reiškinys, su juo kovojant būtina, kad institucijos bendradarbiautų, o siekiant tai užtikrinti kartais veiksmingiausia pasinaudoti regioniniais pareigūnų praktikų tinklais.

Kiekviena sėkminga elektroninio nusikaltimo iniciatyva veikia pagal tam tikrą veiklos modelį. Vienas sudėtingiausių per pastarąjį dešimtmetį veikusių elektroninių nusikaltimų tinklų buvo išardytas perpratus „Avalanche“ tinklo veiklos modelį, išsiaiškinus, kaip būtų galima įsikišti į nusikaltimo vykdytojų veiklą ir jų techninę infrastruktūrą, taip pat nustačius nuo tinklo veiklos nukentėjusius asmenis ir suteikus jiems paramą. Operacijomis atskleista naudingų žinių apie elektroninių nusikaltimų veiklos modelį. Taip pat pasitikėjimas, sukurtas viešosioms įstaigoms bendradarbiaujant su privačiuoju sektoriumi, taps neįkainojamu turtu ateityje kovojant su elektroniniais nusikaltimais. Pradėjus vykdyti operaciją bylos nagrinėjimo strategija elektroninių nusikaltimų tyrėjų ir prokurorų laikoma geriausios patirties pavyzdžiu.

Vadovaujantis prokuroras **Frank Lange** teigė:

Patikimas ir operatyvus tarptautinis bendradarbiavimas, kuris yra daugiau nei tradicinės teisinės pagalbos priemonės, buvo būtina operacijos „Avalanche“ sėkmės sąlyga. Eurojustas ir EC3 atliko svarbų vaidmenį sudarant sąlygas teisminėms institucijoms ir policijos pajėgoms bendradarbiauti. Rengiant koordinacinius Eurojusto pasitarimus ir operatyvinius Europolo pasitarimus ir šioms institucijoms padedant perduoti informaciją ir teismo pavedimus tinkamiems gavėjams buvo padėti pamatai rengti tikrą tarptautinę strategiją. Esame labai dėkingi.

Eurojusto
partneriai

3.1 Bendradarbiavimas su Europolu

Bendradarbiavimas buvo sustiprintas įsteigus Eurojusto ir Europolo iniciatyvinius komitetus, kurie nagrinėjo operatyvinius ir strateginius klausimus ir aptarė įvairias temas, įskaitant Eurojusto paramą Europolo analizės centrams ir rengiant 2016 m. visuotinės operacijos dienas, Kamdeno turto susigrąžinimo tarp agentūrinio tinklo klausimyno dėl ne apkaltinamųjų nuosprendžių pagrįsto turto konfiskavimo rengimą, duomenų saugojimo projektus, JTG finansavimą ir mainų programą. Bendra 2015 m. metinė ataskaita Tarybai ir Komisijai buvo pateikta gegužės 19 d.

Eurojustas svarsto galimybę užmegzti ryšius tarp Eurojusto ir Europolo centrų. Eurojusto ir Europolo aukšto lygio susitikime parama buvo suteikta deleguojant Eurojusto atstovus į EKTC ir ESMC, sekant geru Eurojusto į EC3 deleguoto nacionalinio eksperto elektroninių nusikaltimų srityje pavyzdžiu.

Ir toliau buvo reguliariai keičiamasi informacija apie suplanuotus operatyvinius Europolo pasitarimus ir koordinacinius Eurojusto pasitarimus. Europolo pareigūnai dalyvavo 87 koordinaciniuose pasitarimuose.

Eurojustas prisidėjo prie veiklos, vykdomos pagal OVP visose EMPACT prioritetinio nusikalstamumo srityse ir analizės centruose. Įgyvendinant veiksmus, kuriais siekta suaktyvinti koordinuotus tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą pagal OVP ir nustatyti teisminius sunkumus ir

geriausią patirtį, Eurojustas dalyvavo kaip vadovas, vadovo padėjėjas ir dalyvis. Kolegija nusprendė racionalizuoti savo kontaktinių asmenų vaidmenį ir jų analizės centrums skiriamas užduotis, priderindama jas prie naujosios Europolo struktūros ir Eurojusto operatyvinių ir strateginių prioritetų.

Eurojustas tapo oficialiu asocijuotu analizės centrų APATE (sukčiavimas) ir HYDRA (islamo religijos įkvėptas terorizmas) nariu ir dabar prisideda remdamas 25 Europolo bylas.

Eurojustas prisidėjo rengiant strateginius produktus, *Sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimą*, kurio rezultatus numatyta skelbti 2017 m., *Terorizmo padėties ir tendencijų ataskaitos* skyrių „Apkaltinamieji nuosprendžiai ir bausmės“ ir atitinkamą statistinių duomenų priedą.

Atsižvelgus į Europolo valdybos pirmininko iš Nyderlandų iniciatyvą, gruodžio mėn. buvo surengtas jungtinis valdybos ir Eurojusto kolegijos pasitarimas, kuriame siekta aptarti bendrus svarstymus apie bendradarbiavimą, skatinti geresnį supratimą apie atitinkamus Eurojusto ir Europolo įgaliojimus ir skatinti papildomumą, kad būtų galima labiau padėti nacionalinėms institucijoms.

3.2 Bendradarbiavimas su OLAF

Eurojustas ir OLAF toliau siekė kartu kovoti su sukčiaviu, korupcija ir kitais Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais ir atkreipė dėmesį, kad reikia kurti veiksmingą daugelio agentūrų strategiją, taikytiną tiriant tarpvalstybines bylas, visų pirma keičiantis informacija ir bendradarbiaujant. OLAF pareigūnai kartu su Eurojustu nagrinėjo keturias bylas ir dalyvavo keturiuose koordinaciniuose pasitarimuose. Institucijos ben-

dradarbiavo per Eurojusto ir OLAF ryšių palaikymo grupę ir, be kita ko, reguliariai keitėsi bylų santraukomis, dalyvavo bendruose mokymuose praktinio bendradarbiavimo klausimais, naudojo bylų pavyzdžius siekdami parodyti pareigūnams praktikams, kaip OLAF ir Eurojustui bendradarbiaujant ir keičiantis geriausios patirties pavyzdžiais, galima padėti apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus.

Informacinės kelionės ir rinkodaros seminarai

Bendradarbiaudamas su atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis Eurojustas *rengė rinkodaros seminarus* Lietuvoje (gegužės mėn.), Bulgarijoje (birželio mėn.) ir Airijoje (liepos mėn.) ir vieną *informacinę kelionę* į Ispaniją, siekdamas supažindinti su Eurojusto užduotimis, veikla ir kuriama pridėtine verte sprendžiant operatyvinius klausimus ir skatindamas Eurojusto kaip teisminės ir teisinės kompetencijos centro Europos Sąjungoje pripažinimą.

Seminaruose dalyvavo prokurorai, teisėjai ir (arba) teisėsaugos institucijos.

Eurojustas ir mokymai

Eurojusto teminiuose susitikimuose dalyvauja pareigūnai praktikai, čia sudaromos sąlygos dalytis praktine ir geriausia patirtimi. Šiuos susitikimus galima laikyti praktiniais mokymais. Konkrečiau kalbant, Eurojustas remia teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose mokymus, kaip numatyta su ETMT sudarytame susitarimo memorandume.

Vadovaujantis ETMT mainų programa, 16 prokurorų ir (arba) teisėjų iš devynių valstybių narių (BE, BG, ES, IT, HU, AT, PL, PT, SI) dalyvavo Eurojusto nacionaliniuose biuruose rengiamose ilgalaikėse stažuotėse (3 ar 4 mėnesių trukmės) ir prisidėjo prie šių biurų veiklos. Balandžio mėn. Eurojustas organizavo vienos savaitės pažintinį vizitą, kuriame dalyvavo 27 prokurorai ir (arba) teisėjai iš 17 valstybių narių.

Be to, Eurojusto nacionalinių biurų nariai aktyviai dalyvavo keturiuose ETMT seminaruose, surengtuose įgyvendinant I baudžiamosios teisenos projektą *Tarptautinio teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose praktika.EAO ir STP modeliavimas*. Šiuose seminaruose Eurojusto atstovai prižiūri pareigūnų praktikų darbą ir suteikia žinių apie Eurojusto vaidmenį.

Kaip numatyta su CEPOL sudarytame susitarimo memorandume, vykdant 2015 m. OVP (EMPACT), Eurojustas rėmė skirtingų sričių mokymus, pavyzdžiui, susijusius su finansiniais tyrimais, akcizo sukčiavimo, kokaino ir heroino kontrabandos, UTK, prekių ir intelektualinės nuosavybės teisių klastojimo, PŽ ir NIG atvejų analize.

Kartu su CEPOL, ETMT ir JTG tinklo sekretoriatu Eurojustas toliau aktyviai dalyvavo kursuose *Jungtinės tyrimo grupės*.

Be to, pagal ES finansuojamą 2014 m. Pasirengimo narystei pagalbos priemonės projektą *Tarptautinis bendradarbiavimas baudžiamosios teisenos srityje. Vakarų Balkanų prokurorų tinklas* liepos mėn. Eurojustas organizavo mokymo kursus ir vienos savaitės trukmės pažintinį vizitą pareigūnams praktikams iš Vakarų Balkanų.

3.3 Eurojusto ryšiai su trečiosiomis šalimis ir organizacijomis

Bendradarbiavimo susitarimai

Spalio 21 d. įsigaliojus bendradarbiavimo susitarimui su Moldova, Eurojustas turi septynis galiojančius bendradarbiavimo susitarimus. Dar turi įsigalioti gegužės 3 d. pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas su Juodkalnija ir birželio 27 d. pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas su Ukraina, taip pat pradėtos oficialios derybos siekiant sudaryti bendradarbiavimo susitarimą su Albanija.

Eurojustas palaikė ryšius su Bosnija ir Hercegovina, Brazilija, Gruzija, Izraeliu, Meksika, Serbija, Tunisu ir Turkija tikslu ištyti galimybę stiprinti bendradarbiavimą. Be to, buvo vertinamas praktinis bendradarbiavimo susitarimų nuostatų įgyvendinimas. Tuo tikslu rengti reguliarius konsultaciniai pasitarimai su Šveicarija ir Norvegija.

Su trečiosiomis šalimis susijusios Eurojusto bylos

Eurojustas teikė paramą 300 bylų, su kuriomis buvo susi-

jusi 61 trečioji šalis, daugiausia sukčiavimo ir pinigų plovimo srityse. Trečiosios šalys buvo atstovaujamos 50 koordinacinių pasitarimų, kuriuose dažniausiai dalyvavo Šveicarija, JAV ir Norvegija. Šveicarija ir Norvegija taip pat dalyvavo koordinavimo centrams vykdant veiklą. Trečiosios šalys dalyvavo 14 Eurojusto remiamų JTG veikloje (žr. 1.4 skirsnį).

Ryšių prokurorai Eurojuste

Teisinis ryšių prokurorų delegavimo į Eurojustą pagrindas yra bendradarbiavimo susitarimas. Eurojuste yra trys ryšių prokurorai, kuriuos delegavo Norvegija, JAV ir Šveicarija.

Šveicarijos ryšių prokuroras užregistravo 90 bylų, daugiausia dėl apgaulės ir sukčiavimo, pinigų plovimo, nusi kaltimų žmogaus gyvybei, sveikatai ar asmens laisvei, taip pat organizavo penkis koordinacinius pasitarimus ir dalyvavo 21 koordinaciniame pasitarime bei dviejų koordinavimo centrų veikloje. Norvegijos ryšių prokuroras užregistravo 65 bylas, daugiausia dėl prekybos narkotikais, PŽ,

nusikaltimų žmogaus gyvybei, sveikatai ar asmens laisvei ir sukčiavimo, taip pat dalyvavo 10 koordinacinių pasitarimų bei vieno koordinavimo centro veikloje. JAV ryšių prokuroras užregistravo vieną bylą dėl piratavimo jūroje ir dalyvavo 12 koordinacinių pasitarimų. Ryšių prokurorų darbas Eurojuste ir jų dalyvavimas nagrinėjant bylas laikomas naudingu, nes jie gali sudaryti palankesnes sąlygas teismiam bendradarbiavimui tarp atitinkamų valstybių narių ir trečiųjų šalių kompetentingų institucijų ir jį spartinti.

Eurojusto kontaktiniai asmenys trečiosiose šalyse

Eurojustas toliau plėtė savo pasaulinį teisminių kontaktinių asmenų tinklą trečiosiose šalyse paskyręs kontaktinius asmenis Kolumbijoje ir Libijoje. Šiuo metu Eurojusto kontaktiniai asmenys veikia 41 trečiojoje šalyje. Palaikydami ryšius per Eurojustą, tokie kontaktiniai asmenys sudaro palankesnes sąlygas valstybių narių ir trečiųjų šalių kompetentingoms institucijoms bendradarbiauti.

Bendradarbiavimas su TBT

Eurojustas ir TBT prokuratūra pasirašė susitarimo raštą dėl bendradarbiavimo 2007 m. 2016 m. Eurojustas ir TBT vertino pagrindinių nusikaltimų (kaip apibrėžta TBT Romos statute), terorizmo ir kitų nusikaltimų sąsajas. Birželio

Maria Schnebli, Liaison Prosecutor for Switzerland

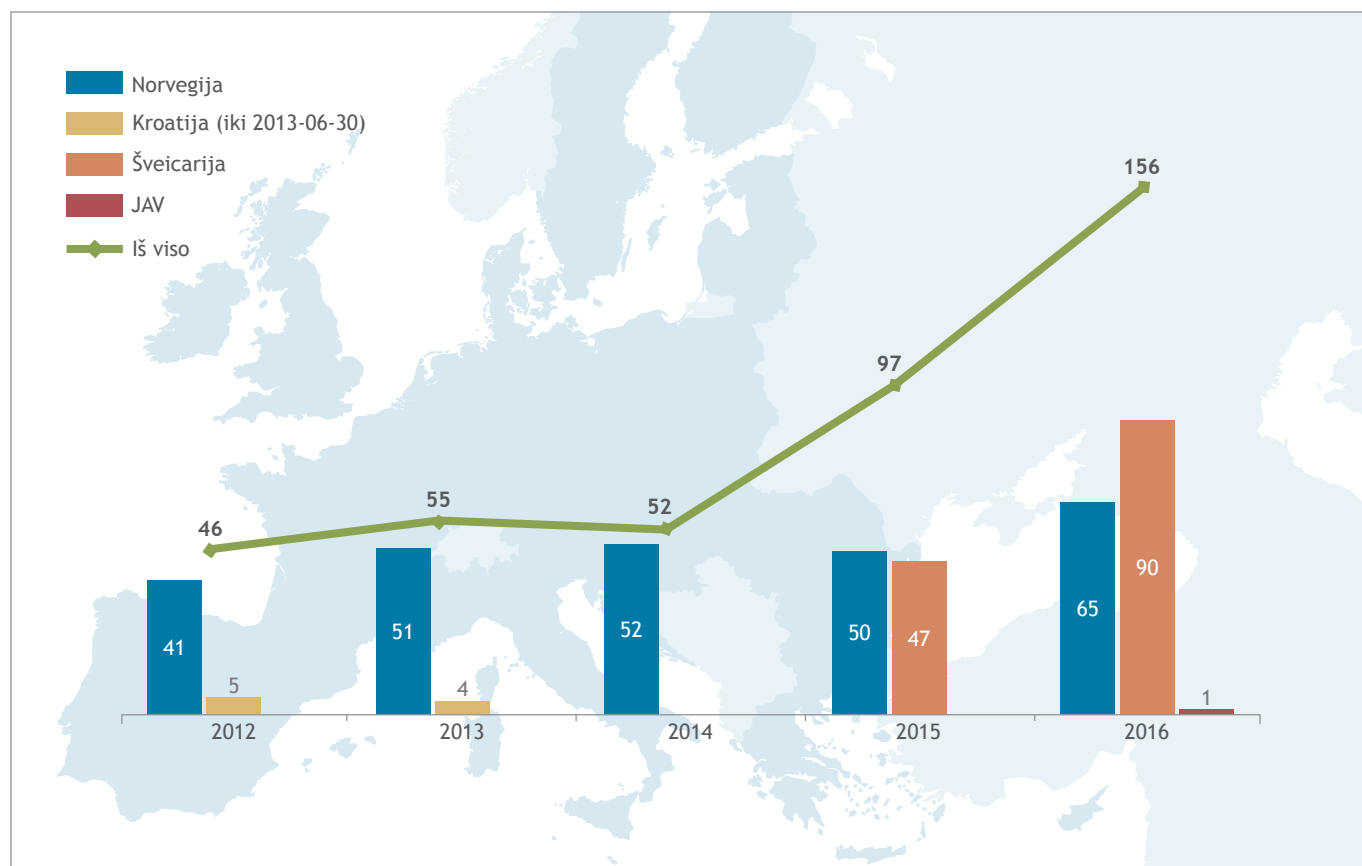

Michael Olmsted, Liaison Prosecutor for the USA

Hilde Stoltenberg, Liaison Prosecutor for Norway

Ryšių prokurorų bylos 2012–2016 m.

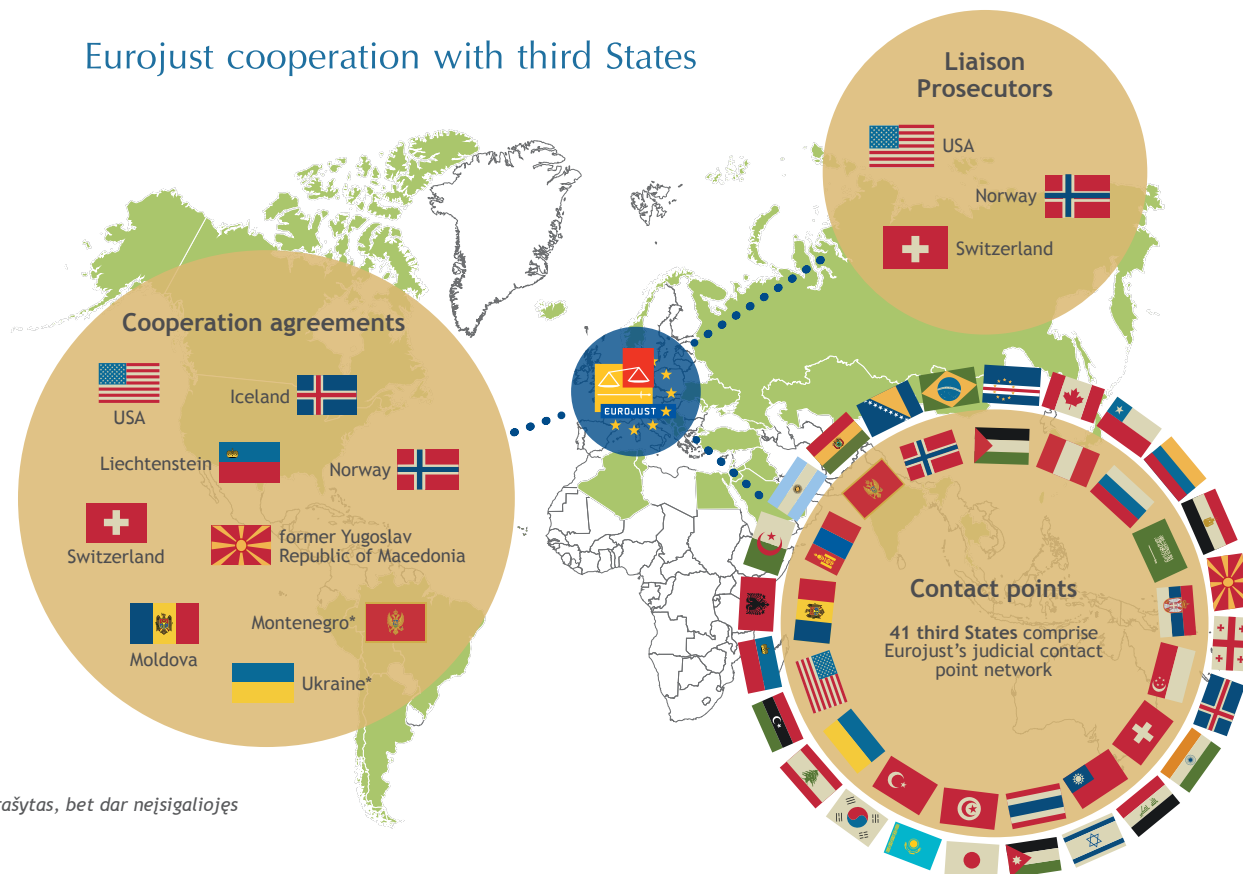
Bendradarbiavimas su Ukraina ir Moldova menų kūrinių vagystės byloje

2015 m. lapkričio mėn. Italijos baudžiamojo persekiojimo institucijos pradėjo tyrimą dėl muziejaus plėšimo Veronoje (Italija). Buvo pavogta septyniolika vertingų paveikslų, tarp kurių buvo Rubenso, Tintoretto ir Pisanello darbų. Įtariamai nusikaltimo vykdytojai buvo iš Italijos, Ukrainos ir Moldovos piliečių sudarytos ONG nariai. Eurojuste pradėta byla siekiant surasti pavogtus meno kūrinius, sulaikyti nusikaltimo vykdytojus ir galiausiai konfiskuoti ir saugiai grąžinti meno kūrinius į Italiją.

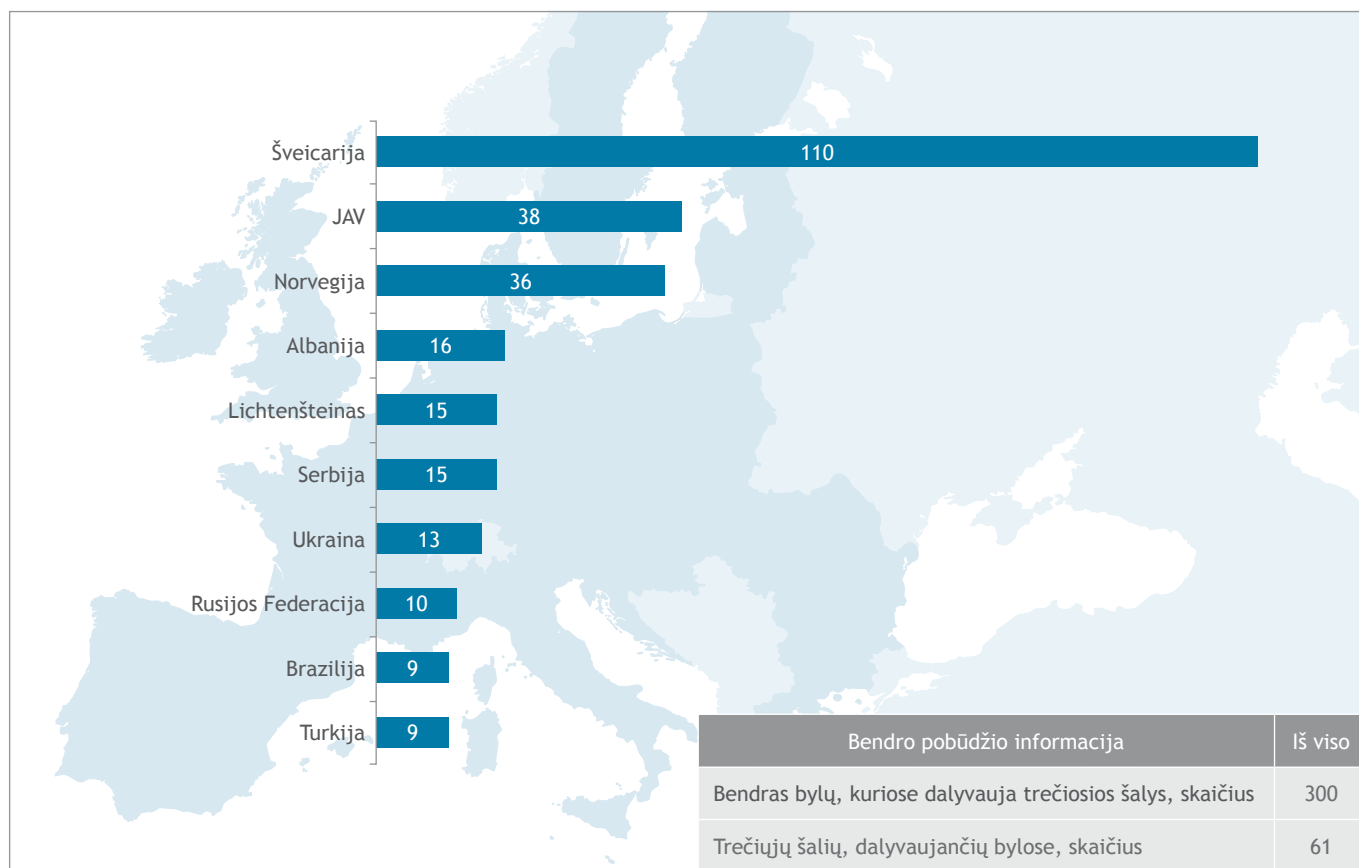
2016 m. pradžioje Italija išdavė du STP prašymus Moldovai. Kovo mėn. buvo sulaikyta 12 asmenų (septyni Italijoje ir penki Moldovoje). Vis dėlto du vagystę įtariamai Moldovos piliečiai liko laisvėje, manyta, kad jie yra Odesoje (Ukraina) ir turi visus septyniolika pavogtų paveikslų. Balandžio mėn. Eurojuste buvo surengtas koordinacinis pasitarimas siekiant patikrinti, ar susiję baudžiamieji procesai buvo vykdomi kitose valstybėse, užkirsti kelią jurisdikcijos kolizijoms arba išvengti *ne bis in idem* atvejų.

Eurojusto teikiama parama buvo nepaprastai svarbi nacionalinėms institucijoms siekiant bendro supratimo, susitariant keistis informacija apie naujausią operatyvinę veiklą ir užtikrinant, kad Italijos STP prašymas būtų vykdomas per kontaktinį asmenį Ukrainoje. Šis kontaktinis asmuo atliko svarbų vaidmenį stiprinant dalyvaujančių šalių tarpusavio pasitikėjimą ir gerinant bendrą supratimą. Be to, Eurojustas pradėti lygiagrečių tyrimų Ukrainoje ir įsteigti neoficialią darbo grupę, kurią sudarė tyrėjai iš susijusių šalių, kurie galėjo tarpusavyje konsultuotis siekdami koordinuoti savo veiksmus pagal 2000 m. Jungtinių Tautų konvencijos prieš tarptautinę organizuotą nusikalstamumą 15 straipsnio 5 dalį. Šalims bendradarbiaujant koordinaciniame pasitarime byla buvo greitai išnagrinėta. Praėjus kelioms dienoms po koordinacinio pasitarimo teisinėms institucijoms bendradarbiaujant Odesoje pavogti šedevrai buvo sėkmingai grąžinti. Du įtariamai Moldovos piliečiai buvo sulaikyti 2016 m. gegužės mėn.

Eurojust cooperation with third States

Pirmasis trečiųjų šalių dešimtukas Eurojusto bylose

mėn. Eurojustas pakvietė TBT atstovus susitikti su nacionaliniais korespondentais terorizmo klausimais ir kovos su terorizmu ekspertais iš Norvegijos, Šveicarijos ir JAV ir pristatyti TBT veiklą Libijoje dėl nustatytų pagrindinių nusikaltimų ir terorizmo sąsajų. TBT išreiškė ryžtą padėti vykdant STP ir keistis informacija, kai nustatomos tokios sąsajos. Eurojustas užtikrino nacionalinėms teisinėms

institucijoms galimybę užmegzti tiesioginius kontaktus su TBT tyrėjais, kad būtų veiksmingai vykdomas pagrindinių ir su terorizmu susijusių nusikaltimų baudžiamasis persekiojimas. Liepos mėn. Tyrimų skyriaus direktorius pristatė kolegijai TBT veiklą ir buvo pasikeista nuomonėmis dėl bendradarbiavimo stiprinimo.

Dėmesio centre - ryšių prokurorė iš Šveicarijos

„2015 m. kovo mėn. buvau paskirta pirmąją Šveicarijos ryšių prokurorę Eurojuste. Be abejonės, Šveicarijos požiūriu, Eurojuste nuolat dirbančio ryšių prokuroro paskyrimas buvo milžiniškas žingsnis į priekį. Prieš 2011 m. įsigaliojant Eurojusto ir Šveicarijos bendradarbiavimo susitarimui Šveicarija seniai palaikė stiprius darbinius ryšius su Eurojustu. Būdama Šveicarijos Generalinės prokuratūros federaline prokurorė darbinius ryšius su Eurojustu palaikiau nuo 2002 m. Kaip ryšių prokurorė dabar esu deleguojama į Eurojustą pastoviam darbui, man bus skirta visiškai įrengta darbo vieta.

Nors ilgainiui gerai susipažinau su Eurojusto veikla, nuo tada, kai pradėjau dirbti ryšių prokurorę, padėtis pasikeitė iš esmės. Pagrindinis skirtumas yra tas, kad būdama ryšių prokurorė dabar galiu savarankiškai pradėti bylas ir tiesiogiai kreiptis į nacionalinius biurus, kurių parama ir bendradarbiavimas reikalingi tyrimą vykdančiam Šveicarijos prokurorui.

Ryšių prokurorai gali dalyvauti kolegijos plenarinių posėdžių operatyvinėje *dalyvaujančių narių kalbėjimo praktikos* dalyje ir organizuoti II lygmens susitikimus ir koordinacinius pasitarimus (pastaruosius rengti padeda Eurojusto administracija). Nuolat dalyvauju Eurojusto nacionalinių biurų rengiamuose koordinaciniuose pasitarimuose, lydziau pasitarimuose dalyvaujančius Šveicarijos prokurorus ir tyrėjus arba jiems atstovauju, kai jie negali atvykti į Hagą.

Nuo tada, kai pradėjau dirbti Eurojuste, viena iš mano užduočių buvo organizuoti ir padėti Šveicarijos nacionaliniams ekspertams aktyviai dalyvauti tiriant nusikaltimus pagrindinėse srityse, tokiose kaip kova su terorizmu ir elektroniniais nusikaltimais; šiose srityse Eurojusto rengiami taktiniai pasitarimai ir kuriami ekspertų tinklai yra neįkainojamas veiksmingo bendradarbiavimo pagrindas.

Nors prieš man pradėdant čia dirbti Eurojustas nebuvo plačiai žinomas Šveicarijoje, dabar prokurorai yra gerai susipažinę su Eurojusto veikla ir jau pradėjo naudotis jo teikiamomis galimybėmis. Kaip vienas prokuroras pasakė per vieną mano reguliariai Šveicarijoje rengiamų informacinių kelionių, „atsivėrė naujos galimybės“. Šią tendenciją akivaizdžiai atitinka statistiniai duomenys. 2015 m. užregistravau 47 bylas, o 2016 m. – 90 bylų, registruojamų bylų vis daugėja.

Šveicarų prokurorai kreipiasi į mane dėl bylų, susijusių su nusikaltimais pagal visus Šveicarijos baudžiamojo kodekso straipsnius, o mano „klientai“ yra 26 kantonų prokuratūros iš trimis kalbomis kalbančių mano šalies regionų, taip pat Generalinė prokuratūra. Kai kurios bylos išsprendžiamos lengvai, o kitos gali būti labai sudėtingos, susijusios su kitomis valstybėmis ir gali tęstis ištisus metus. Geriau susipažinę su bendradarbiavimo su Eurojustu ypatumais, Šveicarijos prokurorai laipsniškai susipažįsta su visiškai nežinomomis sritimis, pavyzdžiui, JTG. Šiuo metu turime dvi bylas, dėl kurių įsteigtose veikiančiose JTG dalyvauja Šveicarijos atstovai, ir trys bylos dar rengiamos. Šveicarijai toks pokytis yra labai svarbus, ir jis nebūtų įvykęs, jeigu Eurojustas nebūtų pasiūlęs pagalbos.

Kaip visi žinome, bendradarbiavimas yra dvikryptė gatvė ir šiuo požiūriu esu įsitikinusi, kad dalyvaudama šioje veikloje savo nacionalinių biurų kolegoms kuriu pridėtinę vertę, o dėl jų reakcijų kasdieniame darbe šis jausmas tik stiprėja. Šveicarija kaip finansų centras yra labai geidžiama partnerė, ypač nagrinėjant su ekonominiais nusikaltimais, pinigų plovimu ir korupcija susijusias bylas. Mūsų teisės sistema yra gana sudėtinga, o papildomų sunkumų kyla dėl trijų vartojamų kalbų. Galimybė reguliariai aptarti ir spręsti iškilusias problemas su mano kolegomis pasirodė labai naudinga, tuo naudodamasi galiu padėti savo šalies prokurorams, juos remdama ir konsultuodama jų kasdieniame darbe.“

Maria Schnebli, cituota *Aktuelle Juristische Praxis* AJP/PJA 8/2016, p. 105.

Šveicarijos byla dėl ginkluoto juvelyrinių dirbinių parduvė apiplėšimo

Nuo 2013 m. hierarchinės struktūros Lietuvos piliečių ONG įvykdė daugiau nei 10 ginkluotų juvelyrinių dirbinių apiplėšimų Šveicarijoje. Nusikaltimo vykdytojai grasindavo aukoms ginklais ir naudojo fizinę jėgą, dėl jų bent vienas asmuo patyrė negrįžtamus galvos smegenų sužeidimus. Remiantis DNR analizės rezultatais, gautais Šveicarijoje atliekant tyrimą, nusikaltėlius buvo galima susieti su plėšimais keliose kitose Europos valstybėse, įskaitant Belgiją, Čekiją, Daniją, Ispaniją, Prancūziją, Vokietiją, Italiją, Nyderlandus, Austriją, Suomiją ir Norvegiją. Pagrobti vertingi juvelyriniai dirbiniai buvo parduodami per „eBay“ naudojant kompiuterius su Lietuvoje registruotu IP adresu.

Atlikus tyrimus Šveicarijoje keli asmenys buvo suimti, padedant STP prašymą vykdančioms Lietuvos institucijoms. Vis dėlto ONG veikla buvo toliau vykdoma, nes žemo lygio nusikaltėliai arba „kariai“ buvo greitai pakeičiami kitais, o ONG aukščiausio lygio vadovybė liko nepaliesta. Tuo bylos turimo etapu į Eurojustą kreipėsi Šveicarijos institucijos prašydamos toliau remti teisminių institucijų bendradarbiavimą. 2015 m. gruodžio mėn. buvo surengtas koordinacinis pasitarimas. Šis pasitarimas padėjo ne tik vykdyti išduotus ar numatytus išduoti STP prašymus Lietuvai, bet ir rasti bendrą strategiją, skirtą visai ONG išardyti, daugiausia dėmesio skiriant jos vadams.

Buvo sklandžiai bendradarbiaujama su STP prašymą vykdančia Lietuva, todėl dalyvaujančios šalys kreipėsi į Lietuvos institucijas prašydamos inicijuoti tyrimą, nes nusikaltimo vykdytojai buvo Lietuvos piliečiai, o Lietuvoje surinkta informacija būtų naudinga visoje Europoje vykdomiems tyrimams. Vis dėlto, kadangi šalių, kuriose nusikaltimai buvo vykdomi, teikiamos informacijos nepakako, o Lietuvoje reikiamų įrodymų surinkti nepavyko, tuo metu Lietuvos institucijos tyrimo nepradėjo.

Vienas iš Šveicarijoje kilusių sunkumų buvo tas, kad vienu metu dėl ONG veikos buvo vykdomi keli tyrimai skirtinguose Šveicarijos kantonuose. Po pirmojo koordinacinio pasitarimo, per kurį užmegztas visų susijusių šalių dialogas, Eurojustas padėjo Šveicarijos ir Lietuvos institucijoms laikinai susiaurinti jų bendradarbiavimo mastą, kad pirmiausia jos galėtų spręsti konkrečius šioje byloje Šveicarijai ir Lietuvai kilusius sunkumus.

2016 m. birželio mėn. Šveicarijoje buvo surengtas dvišalis koordinacinis pasitarimas, kuriame susitiko visų Šveicarijos kantonų prokurorai, Šveicarijos federalinės prokuratūros ir Lietuvos institucijų atstovai. Šiame pasitarime buvo nustatyti konkretūs bendradarbiavimo poreikiai ir susitarta, kad būtų geriausia, jei nusikaltėliai būtų traukiami baudžiamojon atsakomybėn ir Lietuvoje, ir Šveicarijoje, nes Šveicarijoje suimti įtariamieji daugiausia buvo žemo lygio nusikaltimo vykdytojai.

Šveicarijos kantonų prokuratūros sutarė vykdyti baudžiamąjį persekiojimą dėl plėšimų, o baudžiamąjį persekiojimą už organizacinį nusikalstamos grupuotės veiklos aspektą turėjo vykdyti Šveicarijos federalinė prokuratūra. Koordinacinis pasitarimas sustiprino Lietuvos ir Šveicarijos institucijų tarpusavio pasitikėjimą ir padėjo užmegzti tiesioginį dviejų valstybių institucijų ryšį.

Atsižvelgus į teigiamus 2016 m. pasiektus bendradarbiavimo rezultatus, koordinavimo veiksmus daugiašaliu lygmeniu planuojama tęsti ir 2017 m.

Iššūkiei ir geriausia patirtis

4

Dalyvaudamas operatyvinėje ir strateginėje veikloje, Eurojustas padeda nustatyti sunkumus ir geriausią patirtį įvairiose teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityse. 2016 m. Eurojustas ypač dėjo

pastangas siekdamas įveikti teisinius ir praktinius sunkumus telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos perėmimo srityje, tiriant su mokestiniu sukčiavimu susijusias bylas ir vykdamas EAO.

4.1 Telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos perėmimas

Lapkričio mėn. kolegija organizavo teminę diskusiją, kuria siekta pasikeisti patirtimi šalinant teisinius ir praktinius sunkumus, kurių kyla perimant telekomunikacijų tinklais perduodamą informaciją. Buvo aptartos šios trys pagrindinės temos: tradicinis telekomunikacijos tinklais perduodamos informacijos perėmimas, pasiklausymo įrangos montavimas automobiliuose ir Trojos arklio tipo virusų naudojimas mobiliuose įrenginiuose.

Tradicinis telekomunikacijos tinklais perduodamos informacijos perėmimas Skirtingi nacionalinės teisės aktuose įtvirtinti teisiniai standartai tebėra didelė kliūtis, siekiant veiksmingai naudoti telekomunikacijos priemonėmis perduodamos informacijos perėmimo priemonę, ypač atsižvelgiant į įrodymų priimtumo problemą. Nors 2000 m. Konvencijos dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad pagalbos prašančioji šalis gali nurodyti procedūras ar formalumus, kuriuos būtina įvykdyti, buvo nurodyti keli pavyzdžiai, kuriuose buvo rastas kompromisinis sprendimas siekiant suderinti teisinės sistemos reikalavimus ir praktines abiejų valstybių galimybes. Atsižvelgdami į abipusio pripažinimo principą pareigūnai praktikai rekomenduoja pagalbos prašančioms institucijoms reikalauti vykdyti formalumus ar taikyti procedūras tik jeigu jie laikomi esminiais pagal nacionalinės teisės aktus. Kai valstybėse narėse tam pačiam teisiniui principui, pavyzdžiui, proporcingumo, apsaugoti taikomos skirtingos procedūrinės taisyklės, informacijos perėmimo prašanti valstybė narė turėtų pripažinti tokį perėmimą vykdančios valstybės narės procedūrinę sistemą.

Papildomų problemų kyla tada, kai informacijos perėmimo subjektas netikėtai kerta sieną ir nuvyksta į kitą valstybę narę. „Ex post“ leidimų reglamentavimo teisinė tvarka įvairiose valstybėse labai skiriasi, todėl perėmus informaciją gauta medžiaga gali būti laikoma nepriimtina kaip įrodymai, jeigu dėl to neišduodamas „ex post“ leidimas.

Eurojustas gali padėti nacionalinėms institucijoms, tenkindamas jų skubius prašymus dėl informacijos perėmimo, taip pat, parūpinant vertimą, padėti užmegzti kontaktus su reikiomomis nacionalinėmis institucijomis ar teikiant prašymus perimti tokią informaciją trečiosioms šalims.

Pasiklausymo įrangos montavimas automobiliuose. Taikant „slapto kambario sekimo“ priemones, pavyzdžiui, sumontavus automobilį pasiklausymo įrangą, siekiant perimti automobilije esančių asmenų dialogą, su svarbiais teisiniais sunkumais susiduriama tada, kai automobilis kerta sieną į kitos valstybės narės teritoriją. Priešingai nei tradiciniai telekomunikacijos kanalais perduodamos informacijos perėmimo būdai, kurie yra išsamiai reglamentuojami 2000 m. Konvencijos dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose 20 straipsnio nuostatomis, tais atvejais, kai automobilis kerta sieną, taikomos specialios teisinės nuostatos. Aptarta, kokių mastu konvencijos 20 straipsnis galėtų būti taikomas pagal analogiją ir būtinybė gauti valstybių, per kurias automobilis juda, sutikimą.

Trojos arklio tipo virusai Naudojant Trojos arklio tipo virusus, siekiant perimti mobiliuosius įrenginius perduodamą informaciją, kyla proporcingumo problemų, nes toks informacijos perdavimo būdas yra labai ribojamojo pobūdžio.

4.2 Su mokestinio sukčiavimo bylomis susiję sunkumai

Operacija „Vertigo“ (žr. [Eurojusto 2015 metų ataskaita](#), p. 54–55) aiškiai parodė Eurojusto sukuriamą pridėtinę vertę, koordinuojant teisminių institucijų atsaką ir naudojant koordinacinius centrus ir atkreipė dėmesį į ankstyvo Eurojusto įsitraukimo nagrinėjant bylas svarbą.

Spalio mėn. surengtame taktiniame pasitarime dėl teisminių institucijų bendradarbiavimo mokestinio sukčiavimo bylose buvo kalbama apie teises kliūtis, geriausią patirtį ir sprendimus tiriant tarpvalstybines mokestinio sukčiavimo bylas ir vykdamas baudžiamąjį persekiojimą, JTG vaidmenį mokestinio sukčiavimo bylose ir vykdamas mokesti-

nus nusikaltimus gautų pajamų išaldymą ir konfiskavimą. **JTG** Pabrėžta JTG nauda šalinant nustatytus su tarpvalstybiniais mokestiniais nusikaltimais susijusius sunkumus, nes JTG suteikia galimybių operatyviai rinkti finansinius įrodymus, koordinuoja bendradarbiavimą vykdamas STP prašymus ir kuriant bendrą strategiją JTG nedalyvaujančių valstybių atžvilgiu. Susijusioms nacionalinėms institucijoms glaudžiai bendradarbiaujant ir koordinuojant veiksmus, JTG sistema taip pat gali būti tinkama platforma siekiant numatyti su jurisdikcija susijusias problemas ir įvertinti priimtumo reikalavimus. Atkreiptas dėmesys

į galimybes į JGT tikslus įtraukti turto įšaldymą ir (arba) išieškojimą, o turto išieškojimo ekspertus skirti JGT nariais.

Įšaldymas ir konfiskavimas Pagrindinės teisinės kliūtys, su kuriomis susiduriama įšaldant ar konfiskuojant vykdant mokestinius nusikaltimus gautas pajamas: i) nutarimai įšaldyti ar konfiskuoti lėšas gali būti atmesti ir nevykdomi, jeigu pagalbos prašančiosios valstybės narės išduota įšaldymo pažyma yra neišsami ar netiksli; ii) pažymoje nurodyta suma gali neatitikti nutarime įšaldyti nurodytą sumą. Papildomų problemų kyla vykdant reikalavimą tiksliai nurodyti turto ar įrodymų vietą, kaip reikalaujama Pamatiniame sprendime 2003/577/TVR dėl turto arba įrodymų arešto aktų vykdymo. Be to, dėl abipusio baudžiamumo testo taikymo gali kilti sunkumų įgyvendinant (pripažįstant) užsienio įšaldymo nutarimus mokestinio sukčiavimo bylose.

4.3 Europos arešto orderis

Eurojustas sudaro geresnes sąlygas taikyti EAO. 2016 m. Eurojuste užregistruota 315 bylų dėl EAO vykdymo gerinimo – 14 proc. visų bylų. Daugiausia prašymų pateikė Graikija (65), paskui – Lenkija (37) ir Jungtinė Karalystė (23). Valstybės narės, į kurias buvo dažniausiai kreipiamasi, buvo Italija (37), Vokietija (34) ir Rumunija (34).

Į Eurojustą vis dažniau kreipiamasi dėl bylų, kuriose teisminės institucijoms buvo sunku vykdyti EAO dėl tariamai nepakankamai gerų sąlygų orderį išdavusios valstybės narės kalėjimuose. Prieš ESTT priimant svarbų sprendimą *Aranyosi and Căldăraru* (sujungtos bylos C-404/15 ir C-659/15 PPU) ir jį priėmus, Eurojustas padėjo nacionalinėms institucijoms įvairiais būdais. 2017 m. pradžioje Eurojustas planuoja rengti teminę kolegijos diskusiją.

Kalbant apie EAO konkurenciją, EAO pamatinio sprendimo (PS dėl EAO) 16 straipsnyje numatyta, kad vykdančiosios teisminės institucijos gali kreiptis į Eurojustą dėl rekomendacijų, kur turėtų būti perduodamas asmuo, kurio perdavimo prašoma pagal dviejų arba daugiau valstybių narių išduotą EAO. Eurojuste buvo pradėtos įregistruotos aštuonios tokios bylos pagal Belgijos, Nyderlandų, Austrijos, Portugalijos ir Jungtinės Karalystės teisminių institucijų gautus prašymus.

Kalbant apie terminų pažeidimus vykdant EAO, PS dėl EAO 17 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad išimtiniais atvejais, jeigu valstybė narė negali laikytis terminų, numatytų 17 straipsnyje, ji apie tai turi pranešti Eurojustui, nurodyma vėlavimo priežastis. Eurojuste užregistruoti 25 terminų pažeidimo atvejai, trimis atvejais reikėjo imtis papildomų veiksmų. Ankstesniais metais pranešimus apie terminų pažeidimus daugiausia teikdavo vos kelios valstybės narės (Bulgarija, Čekija, Airija, Rumunija, Slovakija, Švedija ir Jungtinė Karalystė). Tai, kad dauguma valstybių narių nepateikė jokių pranešimų apie pažeidimus, galima paaiškinti dviem būdais: terminų pažeidimai buvo įvykdyti

Šiuo atžvilgiu kai kurios valstybės narės abipusio baudžiamumo principą aiškina *in concreto*; tai reiškia, kad teismo pavedime ir (arba) įšaldymo nutarime aprašyta veika turi atitikti visus baudžiamumo kriterijus pagal prašomosios valstybės įstatymus. Ir atvirkščiai – abipusio baudžiamumo principą aiškinant *in abstracto* kai kurios valstybės narės įgyvendina prievartos priemones, dėl kurių vėliau gali būti skirta bausmė. Svarbus kriterijus, pagal kurį nustatoma, ar abipusio baudžiamumo reikalavimas tinkamai vykdomas, yra vertinimas, ar valstybė, kurios pagalbos yra prašoma, privalo taikyti savo jurisdikciją vykdant baudžiamąjį procesą, kai teisminės institucijos bendradarbiauja tarptautiniu mastu.

Eurojusto nuomonės dėl paralelių EAO

Pirmoji byla buvo dėl Belgijos piliečio, susijusio su prekybos narkotikais bylomis Nyderlanduose ir Vokietijoje. Dėl šio asmens per tris mėnesius Belgijos baudžiamąjį persekiojimą vykdančios institucijos gavo du EAO. Pirmame EAO Vokietijos institucijos reikalavo šį asmenį perduoti, kad jį galima būtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn už jo tariamą vaidmenį vadovaujant kanapių auginimo įmonei Vokietijoje. Antrąjį EAO išdavė Nyderlandų institucijos, siekdamos įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, kurią 2013 m. skyrė Nyderlandų teismas už dalyvavimą nusikalstamoje organizacijoje, atsakingoje už kanapių auginimą Nyderlanduose.

tik pranešančioje valstybėje narėje arba kai kurios valstybės narės nevykdė įpareigojimų teikti pranešimą.

Eurojustas parengė ataskaitą dėl *Eurojusto darbo su bylomis EAO srityje* 2014–2016 m. Ši ataskaita parengta atsižvelgus į ankstesnę ataskaitą (paskelbta kaip Tarybos dokumentas 10269/14) ir bus paskelbta 2017 m. Kaip ir ankstesniame leidinyje, šioje ataskaitoje kalbama apie Eurojusto vaidmenį šioje srityje operatyviniu ir strateginiu lygmenimis ir pateikiama praktinių ir teisinių problemų, nustatytų taikant EAO, apžvalga.

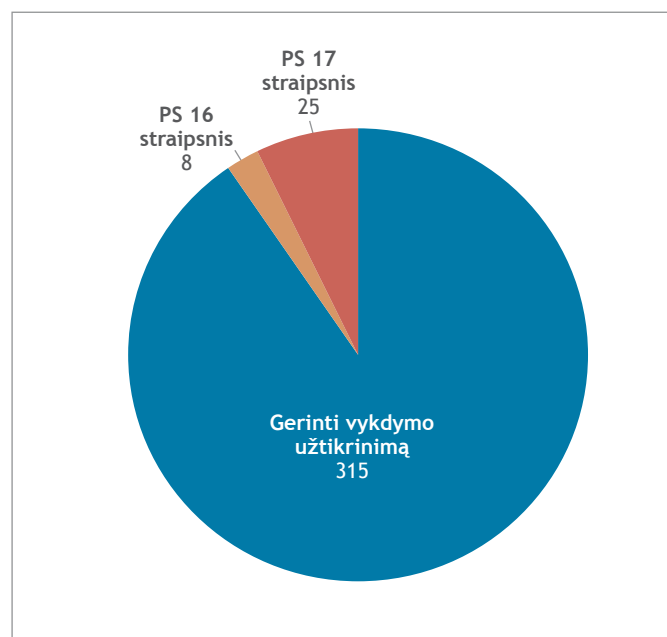
Antrasis atvejis buvo susijęs su Portugalijos ir Žaliojo Kyšulio pilietybę turinčiu asmeniu, kuris turėjo atlikti laisvės atėmimo bausmę Prancūzijoje tuo metu, kai dėl šio asmens kitų skirtingų nusikaltimų buvo išduotas vienas Nyderlandų EAO ir du Liuksemburgo EAO. Nyderlanduose prašomas išduoti asmuo buvo įtariamas įvykdęs ginkluotą apiplėšimą ir laikęs ginklus, o Liuksemburgo institucijos siekė patraukti šį prašomą išduoti asmenį baudžiamojon atsakomybėn už daugybę nusikaltimų, įskaitant dalyvavimą nusikalstamoje organizacijoje, pasikėsinimą nužudyti ir turto prievartavimą grasinant ir naudojant prievartą.

Abiem atvejais buvo prašoma Eurojusto pagalbos sprendžiant su konkuruojančiais EAO susijusią padėtį. EAO gavę nacionaliniai biurai siekė bendradarbiauti su EAO išdavusiais nacionaliniais biurais. **II lygmens pasitarimai** buvo surengti siekiant įvertinti, kuriam prašymui turėtų būti teikiama pirmenybė; pasitarime dalyvaujantys nacionaliniai biurai susitarė prašyti Eurojusto pareikšti savo nuomonę dėl paralelių EAO, kurioje būtų oficialiai įvertinti konkuruojantys EAO ir pateikta rekomendacija dėl prašymų vykdymo pirmenybės nustatymo. Tokios nuomonės grindžiamos taikoma teisine sistema ir *Eurojusto Sprendimo priėmimo dėl konkuruojančių EAO gairėmis* (žr. *Eurojusto 2004 metų ataskaitą*, p. 82–86). Eurojustui koordinuojant, nacionalinės institucijos susitarė vykdyti EAO, taip, kaip buvo nurodyta Eurojusto nuomonėse.

Belgijos teismas patvirtino, kad abu Belgijai pateikti EAO galėjo būti įvykdyti, tačiau neteikė pirmenybės nė vienam iš orderių. Belgijos baudžiamąjį persekiojimą vykdančios institucijos nusprendė vykdyti prašymus vadovaudamosi Eurojuste priimtu susitarimu. Kadangi Vokietijos EAO tikslas buvo patraukti prašomą išduoti asmenį baudžiamojon atsakomybėn, Vokietijos EAO buvo suteikta pirmenybė Nyderlandų orderio atžvilgiu.

Visi Prancūzijos EAO buvo išduoti siekiant patraukti asmenį baudžiamojon atsakomybėn. Vadovaujantis Eurojusto nuomone, prašomas išduoti asmuo pirmiausia turėjo būti išduotas Nyderlandams dėl to, kad, be kita ko, jau buvo nemažai padaryta atliekant Nyderlandų baudžiamąjį tyrimą. Vis dėlto siekiant nesutrukdyti Liuksemburgo tyrimams, prašomas išduoti asmuo buvo laikinai trumpam perduotas Liuksemburgui, kad būtų galima priimti oficialų sprendimą dėl kaltinimų Liuksemburge. Eurojusto nuomonėje Nyderlandų ir Liuksemburgo institucijos buvo raginamos tiesiogiai konsultuotis tarpusavyje dėl tolesnio prašomo išduoti asmens perdavimo iš Nyderlandų į Liuksemburgą Nyderlandų teismui priėmus galutinį nuosprendį.

EAO bylos

Bendra rekomendacija dėl jurisdikcijos kolizijų

Apgaulės byloje Italijoje ir Ispanijoje išnuomoti automobiliai buvo eksportuojami į Belgiją, Vokietiją, Prancūziją ir Šveicariją, jiems išdavus suklastotus registracijos Bulgarijoje ar Italijoje dokumentus. Tyrimas Italijoje buvo pradėtas 2013 m., gavus kelių Italijos automobilių nuomos bendrovių skundus, kuriuose jos nurodė patyrusios maždaug 2 mln. EUR nuostolį. Gavus panašius skundus tyrimai taip pat buvo pradėti Belgijoje ir Ispanijoje. Tyrimas Prancūzijoje dėl tos pačios ONG buvo pradėtas atlikus eilinę pa-

tikrą Prancūzijos ir Ispanijos pasienyje, kai vieno sunkvežimio viduje buvo rastas kitas neteisėtai gabenamas automobilis.

Bylos buvo pradėtos Prancūzijoje ir Italijoje. Buvo surengtas koordinacinis pasitarimas, siekiant nustatyti visus lygiagrečiai vykdomus tyrimus, pasikeisti informacija ir susitarti dėl bylos nagrinėjimo strategijos, siekiant išvengti galimų jurisdikcijos kolizijų. Belgijos tyrimas buvo nutrauktas 2014 m., tačiau lygiagretūs tyrimai buvo tęsiami Ispanijoje, Prancūzijoje ir Italijoje. Eurojusto buvo paprašyta įvertinti, ar dėl tokių lygiagrečiai vykdomų tyrimų iš tikrųjų galėtų atsirasti jurisdikcijos kolizija arba susiklostyti *ne bis in idem* padėtis. Kai kurie pavogti automobiliai ir keli įtariamieji buvo bendri trijuose tyrimuose, ir visi nusikaltimai buvo įvykdyti tuo pačiu laikotarpiu.

Atlikus aplinkybių ir *modus operandi* analizę paaiškėjo, kad dauguma baudžiamųjų nusikaltimų buvo įvykdyta Italijoje. Buvo manoma, kad pagrindiniai įtariamieji buvo Italijoje ir dauguma jų buvo Italijos piliečiai. Svarbių įrodymų šioje byloje pateikė ir Italijos institucijos. Buvo parengta bendra rekomendacija, kurią nacionaliniai Ispanijos ir Italijos biurai pateikė savo institucijoms ir pasiūlė pritarti, kad šiuo atveju Italijos institucijos turėjo geresnių galimybių nagrinėti bylą, imtis reikiamų priemonių siekiant skubiai perduoti baudžiamuosius procesus ir priimti Ispanijos perduotą baudžiamąjį procesą. Prancūzijos institucijos pritarė sprendimui baudžiamąjį procesą perduoti Italijai.

Ispanijos ir Italijos nacionalinės institucijos pritarė bendrajai rekomendacijai ir atitinkami nacionaliniai Eurojusto biurai padėjo keisti informacija apie baudžiamojo proceso perdavimo tarp dviejų jurisdikcijų tvarką. Italijos institucijos priėmė rekomendaciją kaip naudingas gaires dėl teisinių nuostatų, kuriomis reglamentuojamos jurisdikcijos kolizijos ir baudžiamojo proceso perdavimas, taikymo ir aiškinimo, atsižvelgiant į neseniai įgyvendintus teisės aktus.

Herman Bolhaar, Nyderlandų generalinės prokuratūros pirmininkas, ir **Jozef Szabó**, Slovakijos generalinio prokuroro pavaduotojas, teigė:

Šis patariamojo forumo susitikimas, pirmasis sušauktas mūsų šalims kartu pirmininkaujant ES Tarybai, dar kartą įrodė, kad forumas yra tinkama platforma valstybių narių baudžiamąjį persekiojimą vykdančių institucijų atstovams keisti nuomonėmis apie strategijas ir geriausia patirtimi, siekiant pagerinti tarptautinį teisminių organizacijų ir policijos bendradarbiavimą kovojant su sunkiais nusikaltimais ir organizuotu nusikalstamumu ir sustiprinti teisminį ES vidaus strategijos aspektą.

Dėmesio centre šiais metais

Jurisdikcijos kolizijos

Rekomendacijos dėl jurisdikcijos, kurioje turėtų vykti baudžiamasis persekiojimas, nustatymo.

Peržiūrėtos 2016 m.

I DALIS. PAGRINDINĖ INFORMACIJA

Išaugus tarpvalstybinių nusikaltimų mastui, atsirado daugiau bylų, kuriose kelios valstybės narės pagal savo atitinkamus nacionalinės teisės aktus turi jurisdikciją vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir perduoti tokias bylas teismui.

Pagal savo įgaliojimus Eurojustas jau nuo pat jo įsteigimo sprendė klausimą, kuri jurisdikcija geriausiai gali patraukti baudžiamajon atsakomybėn nusikaltėlius tarpvalstybinių nusikaltimų bylose tais atvejais, kai baudžiamasis persekiojimas gali būti arba buvo inicijuotas dviejose ar daugiau jurisdikcijų. Siekdamas užkirsti kelią jurisdikcijos kolizijai ir spręsti tokias kolizijas, dėl kurių galėtų būti pažeistas *ne bis in idem* principas, ir norėdamas, kad Europos Sąjungoje (ES) būtų taikoma veiksmingiausia baudžiamąjo proceso praktika, 2003 m. Eurojustas paskelbė *Rekomendacijas dėl jurisdikcijos, kurioje turėtų vykti baudžiamasis persekiojimas, nustatymo*. Rekomendacijose nurodyti veiksniai, į kuriuos būtina atsižvelgti su keliomis jurisdikcijomis susijusiose bylose. Nuo tada, kai šios rekomendacijos buvo paskelbtos, kompetentingos nacionalinės institucijos jomis vadovaujasi nustatydamos, kuri jurisdikcija geriausiai gali vykdyti baudžiamąjį persekiojimą su keliomis valstybėmis susijusiose bylose. Eurojustas taip pat vadovaujasi šiomis rekomendacijomis, šiuo klausimu konsultuodamas kompetentingas nacionalines institucijas. Be to, nuo tada, kai šios rekomendacijos buvo paskelbtos, kai kurios valstybės narės jomis rėmėsi rengdamos savo teisės aktus ar rekomendacijas.

Atsižvelgdamas į ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės vystymąsi, per daugiau nei dešimtmetį Eurojusto sukaupimą veiklos patirtį ir ne kartą pareigūnų praktikų išreikštą prašymą, Eurojustas skelbia peržiūrėtą rekomendacijų variantą.

Kadangi didžioji dauguma valstybių narių nėra nustačiusios kriterijų, taikomų priimant sprendimą, kuri jurisdikcija geriausiai gali vykdyti baudžiamąjį persekiojimą iškilus tarpvalstybinei jurisdikcijos kolizijai, ir kadangi šioje srityje nėra jokio „horizontalaus“ ES teisės akto, rekomendacijos parengtos kaip lanksti priemonė, skirta padėti ir priminti kompetentingoms institucijoms apie veiksnius, į kuriuos būtina atsižvelgti priimant sprendimą. Rekomendacijose nurodytas bendras pradinis taškas, kuriuo remiantis gali būti priimtas sprendimas. Rekomendacijos nėra privalomos taisyklės, jomis nepažeidžiami taikomi nacionaliniai, ES ir tarptautiniai teisės aktai.

Šiose rekomendacijose teisminės institucijos yra teisėjai, prokurorai arba kurios nors kitos institucijos, kurios pagal nacionalinę teisę laikomos kompetentingomis.

ES teisinė sistema

Rekomendacijose atsižvelgiama į atitinkamą ES teisinę sistemą, visų pirma į:

- ▶ 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2009/948/TVR dėl jurisdikcijos įgyvendinimo kolizijų baudžiamuosiuose procesuose prevencijos ir sprendimo, kuris šiuo metu yra vienintelis Europos Sąjungos šioje srityje priimtas teisės aktas. Šiame sprendime numatytas mechanizmas, skirtas kompetentingoms institucijoms tiesiogiai konsultuojantis, siekiant priimti veiksmingą sprendimą ir išvengti lygiagrečių procesų neigiamų padarinių. Sprendimo preambulėje (9 konstatuojamojoje dalyje) nurodyti kai kurie svarbūs veiksniai, į kuriuos kompetentingos institucijos turi atsižvelgti, įskaitant 2003 m. Eurojusto rekomendacijose nurodytus veiksnius.
- ▶ Kituose su baudžiamosiomis bylomis susijusiuose teisiniuose dokumentuose, ypač su konkrečiomis nusikaltimų rūšimis susijusiuose tekstuose, tokiuose kaip 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu (9 straipsnis) ir 2008 m. spalio 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu (7 straipsnis), taip pat yra nuostatų dėl veiksmų, į kuriuos būtina atsižvelgti siekiant centralizuoti baudžiamąjį procesą vienoje valstybėje narėje, kai baudžiamąjį persekiojimą remiantis tomis pačiomis aplinkybėmis teisėtai gali vykdyti daugiau nei viena valstybė narė.
- ▶ Nuostatos, susijusios su Eurojusto pagalba sudarant palankesnes sąlygas nacionalinėms institucijoms bendradarbiauti ir koordinuoti veiksmus:
 - Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 85 straipsnio 1 dalies c punktas;
 - Tarybos sprendimo 2002/187/TVR, įkuriančio Eurojustą, iš dalies pakeisto Tarybos sprendimu 2009/426/TVR, 6 ir 7 straipsniai (Eurojusto rekomendacijos ir neprivalomos nuomonės) ir 13 straipsnio 7 dalis (valstybių narių pareiga pranešti Eurojustui, kai atsiranda arba gali atsirasti jurisdikcijos kolizija);
 - Pamatinio sprendimo 2009/948/TVR 12 straipsnis ir 4, 9, 10 ir 14 konstatuojamosios dalys;
 - Pamatinio sprendimo 2008/841/TVR 7 straipsnis.

II DALIS PRAKTINĖS REKOMENDACIJOS

Pagrindiniai principai

- ▶ *Ne bis in idem* yra pagrindinis baudžiamosios teisės principas, kuris reglamentuojamas nacionaliniu, ES ir tarptautiniu lygmenimis ir pagal kurį kaltinamasis neturėtų būti teisiamas daugiau nei vieną kartą už tą pačią nusikalstamą veiką, neatsižvelgiant į tai, ar jį teisiant pirmą kartą jis buvo nuteistas ar išteisintas. ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje pagrindiniai teisiniai šio principo įgyvendinimo šaltiniai yra Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo (Šengeno konvencijos) 54 ir 58 straipsniai ir ES pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnis, kurie turi būti aiškinami atsižvelgiant į susijusią ES Teisingumo Teismo praktiką. (Teisingumo Teismo praktikos įgyvendinant *ne bis in idem* principą apžvalga pateikta Eurojusto dokumente *ne bis in idem principas baudžiamosiose bylose Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje*.)

Šios rekomendacijos parengtos visiškai laikantis *ne bis in idem* principo, kuris yra patvirtinamas.

- ▶ Pagal Pamatinį sprendimą 2009/948/TVR (12 konstatuojamąją dalį), šiose rekomendacijose visapusiškai pritariama sumanymui, kad bendroje ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje privalomo baudžiamojo persekiojimo principas, kuriuo grindžiamas baudžiamasis procesas keliose valstybėse narėse, turėtų būti laikomas įgyvendintu, kai bet kuri valstybė narė užtikrina baudžiamąjį persekiojimą dėl konkrečios nusikalstamos veikos.
- ▶ Kiekvienas atvejis yra išskirtinis, todėl bet koks sprendimas dėl to, kuri jurisdikcija geriausiai gali vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, turėtų būti grindžiamas kiekvieno konkretaus atvejo aplinkybėmis ir esme. Siekiant vykdyti teisingumą, turėtų būti atsižvelgiama į visus veiksnius, kurie laikomi svarbiais.
- ▶ Priimdamos sprendimą, teisminės institucijos turėtų kruopščiai pasverti visus argumentus už ir prieš sprendimą pradėti baudžiamąjį persekiojimą kiekvienoje jurisdikcijoje.
- ▶ Teisminės institucijos nustato kiekvieną jurisdikciją, kurioje įmanoma ne tik vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, bet ir perduoti bylą teismui.
- ▶ Aptardamos šių bylų nagrinėjimo galimybes, teisminės institucijos turėtų nagrinėti visas galiojančiose tarptautinėse konvencijose ir ES teisės aktuose numatytas galimybes, pavyzdžiui, gauti įrodymus iš kitos valstybės, perduoti baudžiamąjį procesą arba asmenis.
- ▶ Sprendimas visada turi būti teisingas, nepriklausomas ir objektyvus, jis turi būti priimtas atsižvelgus į Europos žmogaus teisių konvenciją ir ES pagrindinių teisių char-

tiją, siekiant užtikrinti, kad būtų apsaugotos kiekvieno kaltinamojo ar galimo kaltinamojo procedūrinės garantijos.

Ką daryti?

- ▶ Pradėjus lygiagretų baudžiamąjį procesą, valstybių narių kompetentingos institucijos turėtų nedelsdamos susisiekti viena su kita.

Naudodamasis savo įgaliojimais, Europos teisminis tinklas (ETT) gali padėti kompetentingoms institucijoms, pavyzdžiui, sudarydamas palankesnes sąlygas bendrauti, nustatydamas kompetentingas institucijas, su kuriomis reikia susisiekti, ir gaudamas jų kontaktinius duomenis.

- ▶ Kitame etape kompetentingos institucijos turėtų pradėti bendradarbiauti ir koordinuoti savo veiksmus, kad išvengtų išteklių eikvojimo, darbo dubliavimo ir nepažeistų *ne bis in idem* principo. Daugeliu atvejų vedant dialogą, abipusiškai pasitikint ir koordinuojant veiksmus, kompetentingoms institucijoms pavyksta rasti sprendimą.
- ▶ Koordinuodamos lygiagrečius procesus, kompetentingos institucijos turėtų svartyti galimybę visus baudžiamuosius procesus vykdyti vienoje jurisdikcijoje, jeigu tik tai įmanoma, atsižvelgdamos į galimą kai kurių kaltinamųjų patraukimo baudžiamajon atsakomybėn vienoje jurisdikcijoje poveikį bet kokiems baudžiamojo persekiojimo veiksams antroje ar trečioje jurisdikcijoje. Turėtų būti stengiamasi užtikrinti, kad vykdyt vieną baudžiamąjį procesą nebūtų daromas neigiamas poveikis kitiems procesams.
- ▶ Sprendimas dėl to, kurioje jurisdikcijoje turėtų vykti baudžiamasis persekiojimas, turėtų būti priimamas kuo ankstesnėje tyrimo ar baudžiamojo proceso stadijoje ir išsamiai konsultuojantis su visomis atitinkamomis kiekvienos jurisdikcijos institucijomis.
- ▶ Eurojustas turi puikią galimybę bet kuriuo metu visuose pirmiau nurodytuose etapuose padėti atitinkamoms institucijoms joms siekiant bendradarbiauti ir rasti sprendimus ir net padėti nustatyti valstybėse narėse eigoje esančias bylas, kuriose gali atsirasti jurisdikcijos kolizija (žr. toliau).

Pagrindiniai veiksniai

Priimant sprendimą, kurioje jurisdikcijoje turėtų būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas, turėtų būti atsižvelgiama į keletą veiksnių. Visi tokie veiksniai gali turėti įtakos galutiniam sprendimui. Kiekvieno tokio veiksnio svarba ir teikiama pirmenybė kiekvienu atveju skirsis.

Keletas veiksmų, į kuriuos reikėtų atsižvelgti:

Teritorija Turėtų būti daroma preliminarai prielaida, kad, jeigu įmanoma, baudžiamasis persekiojimas turėtų būti vykdomas toje jurisdikcijoje, kurioje įvykdyta didžioji arba svarbiausia nusikalstamos veikos dalis arba kurioje patirta daugiausia arba svarbiausių nuostolių. Taigi reikėtų tinkamai atsižvelgti į kiekybinį (t. y. didžioji dalis) ir kokybinį (t. y. svarbiausia dalis) aspektus.

Įtariamąjį ir (arba) kaltinamąjį (-ųjų) vieta Vertinant šį veiksmą galima atsižvelgti į kelis aspektus, tokius kaip:

- ▶ vieta, kurioje buvo rastas įtariamasis ir (arba) kaltinamasis;
- ▶ įtariamąjį ir (arba) kaltinamąjį tautybę arba įprastą gyvenamąją vietą;
- ▶ galimi stiprūs asmeniniai ryšiai su viena valstybe narė ar kiti svarbūs įtariamąjį ir (arba) kaltinamąjį interesai;
- ▶ galimybė užtikrinti įtariamąjį ir (arba) kaltinamąjį perdavimą arba ekstradiciją į kitą jurisdikciją;
- ▶ galimybė perduoti baudžiamąjį procesą į jurisdikciją, kurioje yra įtariamasis ir (arba) kaltinamasis.

Tais atvejais, kai galima nustatyti kelis kaltinamuosius, svarbus ne tik jų skaičius, bet ir atitinkami jų vaidmenys vykdant nusikaltimą ir atitinkamos jų vietos. Kiekybiniai ir kokybiniai aspektai taip pat yra svarbūs.

Vertinant šiuos aspektus taip pat reikėtų atsižvelgti į visus taikomas ES teisinius dokumentus, visų pirma į tuos, kurie susiję su abipusio pripažinimo principu. Tokių teisės aktų taikymas gali turėti įtakos vertinant atitinkamą veiksmą ir priimant galutinį sprendimą dėl baudžiamojo persekiojimo jurisdikcijos. Pavyzdžiui, taikant Tarybos pamatinį sprendimą 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo ir Tarybos pagrindų sprendimą dėl Europos arešto orderio (2002/584/TVR), įtariamąjį ir (arba) kaltinamąjį buvimo vieta gali tapti antraeilės svarbos kriterijumi, nes vėliau nuteistasis asmuo gali būti perkeltas į kitą valstybę narę, kad atliktų laisvės atėmimo bausmę.

Įrodymų prieinamumas ir priimtumas Teisminės institucijos gali nagrinėti bylas tik remdamosi patikimais, tinkamais ir priimtinais įrodymais. Turėtų būti atsižvelgiama į įrodymų vietą, jų prieinamumą tinkama forma, tinkamumą ir priimtumą teismui. Taip pat reikėtų atsižvelgti į įrodymų kiekį ir kokybę atitinkamose valstybėse narėse, nors galima tikėtis, kad taikant Europos tyrimo orderio direktyvą įtvirtintą teisinę sistemą (Direktyva 2014/41/ES) gali būti sudaromos palankesnės sąlygos rinkti įrodymus kitose valstybėse narėse.

Įrodymų iš liudytojų, ekspertų ir nukentėjusiųjų rinkimas Teisminės institucijos turės svarstyti galimybę rinkti įrodymus iš liudytojų, ekspertų ir nukentėjusiųjų, taip pat, jeigu reikia, suteikti jiems galimybę vykti į kitą jurisdikciją, kurioje galėtų duoti tokius parodymus. Taip pat reikėtų atsižvelgti į galimybę gauti įrodymus raštu ar kitokia forma, pavyzdžiui, telefonu ar dalyvaujant vaizdo konferencijoje.

Liudytojų apsauga Teisminės institucijos turėtų visada siekti užtikrinti, kad liudytojams ar kitiems baudžiamam procesui padedantiems asmenims nekiltų jokio pavojaus. Priimant sprendimą dėl baudžiamojo persekiojimo jurisdikcijos, reikėtų atsižvelgti į tam tikrus veiksmus, pavyzdžiui, kurios nors jurisdikcijos galimybę siūlyti liudytojų apsaugos programą, jeigu kita jurisdikcija tokios galimybės neturi.

Nukentėjusiųjų interesai Pagal Direktyvą 2012/29/ES dėl nusikaltimų aukų teisių, teisminės institucijos privalo atsižvelgti į svarbius nukentėjusiųjų interesus, užtikrinti jų apsaugą ir įvertinti, ar jiems nebus pakenkta, jeigu baudžiamasis persekiojimas būtų vykdomas vienoje ar kitoje jurisdikcijoje. Vertinant šiuos veiksmus taip pat svarstoma galimybė, kad nukentėjusieji gali siekti žalos atlyginimo.

Baudžiamojo proceso etapas Reikėtų atsižvelgti į baudžiamojo proceso vykdymo atitinkamoje valstybėje narėje etapą. Jeigu atliekant tyrimą vienoje jurisdikcijoje gerokai pasistūmėta į priekį, gali būti nepriimtina baudžiamąjį procesą perduoti kitai jurisdikcijai.

Baudžiamojo proceso trukmė Nors laikas neturėtų būti lemiamas veiksnys sprendžiant, kurioje jurisdikcijoje vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, kai kitos sąlygos yra vienodos, teisminės institucijos turėtų įvertinti, kiek laiko baudžiamasis procesas truks konkrečioje jurisdikcijoje (*delsimas vykdyti teisingumą reiškia teisingumo nevykdymą*).

Teisiniai reikalavimai Turėtų būti vertinama taikoma teisinė sistema, įskaitant kiekvienoje jurisdikcijoje nustatytus įpareigojimus ir reikalavimus, taip pat visas galimas sprendimo vykdyti baudžiamąjį persekiojimą kurioje nors konkrečioje jurisdikcijoje poveikis ir galimi padariniai kiekvienai jurisdikcijai. Tačiau teisminės institucijos neturėtų priimti sprendimo dėl baudžiamojo persekiojimo kokioje nors konkrečioje jurisdikcijoje tik tam, kad nereikėtų vykdyti tam tikroje jurisdikcijoje taikomų teisinių reikalavimų.

Įgaliojimai skirti nuobaudas Nors turėtų būti užtikrinama, kad galimos skirti nuobaudos atitiktų nusikalstamos veikos, dėl kurios persekiojama baudžiamąją tvarką, sunkumą, teisminės institucijos neturėtų siekti vykdyti baudžiamojo persekiojimo kurioje nors konkrečioje jurisdikcijoje tik todėl, kad nuobaudos už konkretų nusikaltimą joje yra griežtesnės nei kitoje jurisdikcijoje. Taip pat ir atitinkami teismų įgaliojimai skirti nuobaudas skirtingose jurisdikcijose neturėtų būti lemiamas veiksnys priimant sprendimą, kurioje jurisdikcijoje vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

Pajamos iš nusikaltimų Vertinant turimus įgaliojimus suvaržyti, išieškoti, areštuoti ir konfiskuoti pajamas iš nusikaltimų, reikėtų atsižvelgti į taikomas ES ir tarptautinius teisės aktus, ypač į ES teisės aktus dėl įšaldymo ir konfiskavimo abipusio pripažinimo. Tačiau teisminės institucijos neturėtų priimti sprendimo dėl baudžiamojo persekiojimo kurioje nors konkrečioje jurisdikcijoje tik todėl, kad pasirinktoje jurisdikcijoje galima veiksmingiau išieškoti pajamas iš nusikaltimų.

Sąnaudos ir ištekliai Nors teisminės institucijos turėtų atidžiai vertinti sąnaudas ir išteklius, bylos nagrinėjimo

ar baudžiamojo persekiojimo sąnaudos ar jų poveikis prokuratūros ištekliams neturėtų būti lemiamas veiksnys priimanant sprendimą dėl baudžiamojo persekiojimo kurioje nors konkrečioje jurisdikcijoje, nebent visos kitos sąlygos yra vienodos.

Valstybių narių prioritetai Teisminės institucijos neturėtų atsisakyti nagrinėti bylą atitinkamoje jurisdikcijoje dėl to, kad konkrečioje valstybėje narėje ji nelaikoma prioritetine.

Eurojusto parama

- ▶ Į Eurojustą dėl paramos bet kuriuo metu gali kreiptis bet kuri atitinkama teisminė institucija.
- ▶ Pagal savo įgaliojimus (pageidautina – ankstyvajame etape) Eurojustas gali padėti užmegzti pirminius kontaktus, sudaryti palankesnes sąlygas kompetentingoms institucijoms konsultuotis, koordinuoti jų veiksmus, skatinti ir spartinti keitimąsi informacija, kad būtų galima turėti visą informaciją apie bylas, užtikrinti sklandų teismo bendradarbiavimo priemonių taikymą, išaiškinti įvairių nusikaltėlių tinklų dalių sąsajas ir sudaryti geresnes sąlygas priimti sprendimus dėl to, kurioje jurisdikcijoje vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Tais atvejais, kai į Eurojustą nebuvo kreiptasi ir kompetentingos institucijos, tiesiogiai konsultuodamosi, kaip numatyta Pamatiniame sprendime 2009/948/TVR, negalėjo susitarti dėl jokio veiksmingo sprendimo, bet kuri susijusi kompetentinga institucija, kai galima, klausimą perduoda Eurojustui.
- ▶ Remdamasis iš valstybių narių, vykdančių Sprendimą dėl Eurojusto, gauta informacija apie bylas, kuriose atsirado ar gali atsirasti jurisdikcijos kolizijų, Eurojustas gali anksti nustatyti vykdomus lygiagrečius baudžiamuosius procesus ir savo iniciatyva teikti paramą nacionalinėms institucijoms.
- ▶ Eurojusto rengiamuose koordinaciniuose pasitarimuose atitinkamų valstybių narių kompetentingos institucijos, padedamos nacionalinių narių, gali susitikti ir aptarti rūpimus klausimus. Be to, jungtinės tyrimų grupės (JTG) gali būti naudinga priemonė jurisdikcijos kolizijoms pašalinti ar užkirsti joms kelią, nes dalyvaudamos JTG veikloje kompetentingos institucijos taip pat gali nuspręsti, kurioje jurisdikcijoje turėtų būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas ir už kokius nusikaltimus.
- ▶ Be to, Eurojustas per savo nacionalinius narius (atskirai ar kartu) arba kolegiją gali skelbti rekomendacijas ir neprivalomas nuomones, kuriose prašoma kompetentingų institucijų sutikti, kad viena kuri nors jurisdikcija gali geriau atlikti tyrimą ar patraukti baudžiamajon atsakomybėn už konkrečius veiksmus.

Administracija

5.1 Parama operatyviniam ir strateginiam darbui

Eurojusto administracija padeda kolegijai atlikti operatyvinį darbą, taip pat vykdyti ir valdybos funkcijas. 2016 m. kolegija surengė 26 operatyvinius pasitarimus ir 7 valdybos susitikimus. Be to, kolegija surengė du planavimo renginius, per kuriuos buvo aptarti organizaciniai pokyčiai ir strateginio planavimo klausimai. *Eurojusto darbo vadove*, kurį lapkričio mėn. patvirtino kolegija, pateiktos rekomendacijos dėl administracijos pagalbos nacionaliniams biurams nagrinėjant bylas; šis vadovas yra labai svarbi priemonė, kuria įtvirtinama visoje organizacijoje taikoma bendra ir įtrauki darbo su bylomis valdymo strategija.

Operatyviniai klausimai Nacionalinės institucijos prašė Eurojusto surinkti informaciją arba teikti teisines konsultacijas tokiomis temomis:

- ▶ ESTT sprendimai, kuriuose pagal Pamatinį sprendimą dėl EAO aiškinami teisiniai terminai „teisminė institucija“ ir „teisminis sprendimas“;

- ▶ tėvų vykdomo vaikų grobimo iš vienos valstybės narės į kitą pripažinimas nusikaltimu;
- ▶ Pamatinio sprendimo dėl EAO 18 ir 19 straipsnių nuostatos, susijusios su „laikinu perdavimu“ ir „asmens išklausymu“;
- ▶ užsienio teroristai kovotojai;
- ▶ telekomunikacinėmis priemonėmis perduodamos informacijos perėmimas nuotoliniu būdu aktyvinant Trojos arklio tipo virusus išmaniuosiuose telefonuose;
- ▶ skubiais atvejais taikytina proceso teisė (pvz., susidarius ekstremaliajai situacijai).

Teminės diskusijos Kolegija keičiasi praktine ir geriausia patirtimi Eurojustui itin aktualiose srityse: vertinamosios teismo medicinos ataskaitos ir telekomunikacijos priemonėmis perduodamos informacijos perėmimas.

5.2 Administracijos reorganizavimas

laikinais pareigais einančiam administracijos direktoriui pateikus pasiūlymą, kuriam pritarė kolegijai, 2017 m. sausio mėn. bus įgyvendinama nauja administracijos struktūra. Pagrindinis principas, kuriuo remiamasi reorganizuojant administraciją, yra optimalus išteklių naudojimas ir sąveikos kūrimas siekiant remti Eurojusto veiklos vykdymo poreikius. Sujungus bylų analizės skyrių ir tam tikrus teisės tarnybos skyriaus padalinius, įsteigtas naujas veiklos skyrius, kuris nacionaliniams biurams ir kolegijai yra kaip

vieno langelio principas. Remdamas veiklos vykdymą, veiklos skyrius taikys įvairiapusį metodą. Siekiant sustiprinti bendrąjį Eurojusto valdymą ir ryšių palaikymo gebėjimus ir pagerinti Eurojusto įvaizdį suinteresuotųjų subjektų akyse, bus įsteigtas bendrasis ryšių palaikymo skyrius, institucinių reikalų skyrius ir planavimo, programavimo ir ataskaitų teikimo skyrius.

5.3 Darbuotojai ir biudžetas

Darbuotojai 2016 m. pabaigoje Eurojuste dirbo 347 darbuotojai, iš jų – 72 nacionaliniai nariai, pavaduotojai ir padėjėjai, 196 laikinai priimti tarnautojai, 31 sutartininkas, 21 deleguotas nacionalinis ekspertas, 8 laikini darbuotojai ir 19 stažuotojų. Eurojustas įvykdė įpareigojimą decentralizuotose agentūrose 5 proc. sumažinti etatų skaičių.

Sumažinus administracinius išteklius biudžeto valdymo institucijos Eurojustui skyrė tris naujus veiklos etatus; šie tiksliniai pagalbiniai darbuotojai padės siekti daugiamatėje finansinėje programoje numatytus tikslus, siekiant patenkinti augantį darbo poreikį kovojant su terorizmu, elektroniniais nusikaltimais ir NIG.

Biudžetas 2016 m. Eurojusto biudžetą sudarė 43539737 EUR, įskaitant 6980000 EUR, konkrečiai numatytų naujojo pastato projektui. Biudžetas buvo 7 proc. mažesnis, nei Eurojustas iš pradžių prašė. Atsižvelgiant į šiuos apribojimus ir siekiant tinkamai vykdyti mūsų paklausa grindžiamą darbą ir užtikrinti, kad būtų vykdomi mūsų teisiniai įsipareigojimai, buvo atitinkamai pakoreguota 2016 m. Eurojusto darbo programa, siekiant aiškiau apibrėžti agentūros veiklos prioritetus. Kai kurie IT plėtros planai buvo atidėti, atšaukti keli susitikimai, pavyzdžiui, susitikimas su nacionaliniais korespondentais ir susitikimas su Eurojusto kontaktiniais asmenimis trečiojoje šalyje, taip užtikrinant pakankamą biudžetą darbui su bylomis ir

koordinaciniais pasitarimams. Naujų darbuotojų samdy-
mas buvo atidėtas, todėl laisvų darbo vietų skaičius siekė
3,45 proc. Atidėjus naujojo pastato statybos pabaigos ter-
minus finansinių metų pabaigoje šiek tiek sumažėjo spau-
dimas biudžetui ir buvo pasiektas 99,89 proc. biudžeto
vykdymo rodiklis.

Konsoliduota metinė veiklos ataskaita Kaip numatyta
Eurojusto finansinio reglamento 47 straipsnyje, adminis-
tracijos direktorius rengia *konsoliduotą metinę veiklos atas-*

kaitą (KMVA), kurioje nurodoma, kokių laimėjimų agentūra
pasiekė per metus. Atsižvelgiant į nustatytus pagrindinius
veiklos rezultatų rodiklius, skirtus žmogiškuosius ir fi-
nansinius išteklius ir taikytas vidaus kontrolės priemones,
KMVA išsamiai nurodomas Eurojusto metinėje darbo pro-
gramoje nustatytų tikslų įgyvendinimo lygis. KMVA kasmet
iki liepos 1 d. teikiama biudžeto valdymo institucijoms,
ją galima rasti Eurojusto svetainėje.

5.4 Organizaciniai pokyčiai

Atsižvelgus į Eurojusto ir jo veiklos vertinimo pagal Spren-
dimo dėl Eurojusto 41a straipsnį rezultatus ir įgyvendinant
2015 m. kolegijos priimtų rekomendacijų įgyvendinimo
veiksmų planą, įsteigta darbo grupė, kuri turėjo peržiūrėti ir
supaprastinti vidaus darbo struktūras ir nustatyti priorite-
tus. 2016 m. kolegija nusprendė, be kita ko, įpareigoti admi-
nistraciją: i) teikti daugiau paslaugų ir skirti daugiau išteklių
operatyviniam darbui remti; ii) imtis konkrečių veiksmų sie-
kiant nustatyti bendrą ir suderintą duomenų įrašymo į BTS,
apdorojimo ir pašalinimo tvarką ir iii) parengti nedaug poli-
tikos veiklos projektų prioritetinių nusikalstamumo rūšių ir
teisminio bendradarbiavimo priemonių srityse.

Administracija ir toliau padėjo kolegijai stebėti ir ana-
lizuoti teisės aktų pokyčių, susijusių su reglamentų dėl
Eurojusto ir dėl EP steigimo projektų, poveikį. 2015 m. vasario
mėn. Taryba susitarė dėl bendro požiūrio į reglamento dėl
Eurojusto projektą, išskyrus su EP susijusias nuostatas.

2016 m. Eurojustas, remdamasis savo praktine patirtimi ir
žiniomis vykdant teisminį bendradarbiavimą nagrinėjant
baudžiamąsias bylas, dalijosi nuomonėmis su Komisija,
Taryba ir Europos Parlamentu dėl bendradarbiavimo su
būsimąja EP ir išreiškė nuogąstavimus dėl galimo poveikio
jo ištekliams.

Eurojusto vadovybė reorganizavus administraciją

5.5 Naujos patalpos

2016 m. naujųjų Eurojusto patalpų statybos vyko pagal planą, o programa buvo laiku vykdoma. Iki balandžio 1 d. buvo pasiektas aukščiausias statybos proceso taškas, nuo kurio prasidėjo baigiamasis statybos etapas ir buvo numatyta, kad rangovas perduos pastatą priimančiajai šaliai ir Eurojustui nuo 2016 m. gruodžio mėn. iki 2017 m. I ketv. pabaigos.

Eurojustas tikisi persikelti į savo naujas patalpas 2017 m. II ketv. pabaigoje, jeigu visi darbai bus baigti pagal Eurojusto reikalavimų programą.

2016 m. Eurojusto publikacijų pavyzdys

Galimybė visuomenei susipažinti su dokumentais

2016 m. gauta iš viso 15 prašymų dėl [galimybės visuomenei susipažinti su Eurojusto dokumentais](#), o tai šiek tiek mažiau, palyginti su 2015 m., kai buvo pateikta 18 prašymų. Be to, Eurojustas gavo tris prašymus teikti konsultacijas trečiosios šalies prašomo dokumento autoriui pagal Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 4 dalį. 2016 m. negauta nė vienos kartotinės paraiškos. Eurojustas [toliau reguliariai atnaujino viešojo registro dokumentus](#), su kuriais galima susipažinti Eurojusto svetainėje. Vis ilgėjantis viešai skelbiamų dokumentų sąrašas parengtas taip, kad gyventojams būtų lengviau rasti Eurojusto dokumentus ir nereikėtų teikti oficialaus prašymo susipažinti su dokumentu, taip didinant Eurojusto veiklos skaidrumą ir informacijos apie jo veiklą prieinamumą.

Eurojusto ir
pareigūnų
praktikų tinklai

Veikia Eurojusto Europos teisminio tinklo (ETT), Jungtinių tyrimo grupių nacionalinių ekspertų tinklo (JTG ekspertų tinklo) ir Genocido, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo tinklo (Genocido tinklo) sekretoriatai, kurie naudojami Eurojusto ištekliams. Šių sekretoriatų nariai yra dalis Eurojusto darbuotojų.

6.1 ETT

Europos teisminis tinklas įkurtas 1998 m.; tai valstybių narių paskirtų nacionalinių kontaktinių asmenų tinklas, kurio paskirtis – sudaryti palankesnes sąlygas teisminiam bendradarbiavimui nagrinėjant baudžiamąsias bylas. ETT kontaktiniai asmenys kasdien padeda pareigūnams praktikams teikdami jiems teisines ir praktines konsultacijas ir užmegzdami tiesioginius ryšius su kompetentingomis nacionalinėmis institucijomis. Tinklo sekretoriatas buvo įsteigtas 2003 m.

Posėdžiai ir susitikimai ETT plenariniai posėdžiai vyko Amsterdamo ir Bratislavoje. Aptartos temos: PŽ ir išnaudojimas darbe, finansiniai tyrimai, elektroniniai įrodymai, bendradarbiavimas ir sąveika su Europos nukentėjusiųjų asmenų teisių tinklu (ENATT) ir ETKENT. Eurojusto patalpose surengti trys susitikimai: reguliarus susitikimas, už priemonės atsakingų korespondentų susitikimas ir nacionalinių korespondentų susitikimas.

ETT regioniniai posėdžiai buvo rengiami Vokietijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Portugalijoje ir Rumunijoje. ETT nacionaliniai posėdžiai buvo rengiami Latvijoje, Lenkijoje, Rumunijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Šiuose posėdžiuose ETT kontaktiniai asmenys ir vietos valdžios institucijos galėjo aptarti tarptautinio teisminio bendra-

Sekretoriatai siūlo paslaugas tinklams ir sudaro palankesnes sąlygas bendradarbiauti su kolegija ir nacionaliniais biurais bendrose jų veiklos srityse. Eurojustas taip pat teikia teisinę, administracinę ir finansinę paramą Europos Sąjungos valstybių narių generalinių prokurorų ir prokuratūrų direktorių patariamajam forumui (toliau – Patariamasis forumas).

darbiavimo įvairiose srityse klausimus, įskaitant ETT ir Eurojusto ryšius. Šiuose posėdžiuose dalyvavo Eurojusto nacionalinių biurų atstovai.

Bendradarbiavimas su Eurojustu ETT ir Eurojustas ir toliau vykdė savo veiksmų planus pagal šeštąjį tarpusavio vertinimo etapą valstybėse narėse.

ES Tarybai pirmininkaujant Nyderlandams ETT kontaktiniai asmenys, dalyvaudami ETT plenariniame posėdyje, dvišaliuose praktiniuose seminaruose susitiko su savo kolegomis iš Eurojusto nacionalinių biurų ir aptarė, kaip būtų galima užtikrinti kuo didesnę paramą pareigūnams praktikams didinant ETT ir Eurojusto sąveiką. Daugeliu atveju patvirtinta, kad bendradarbiaujama sėkmingai. Buvo pabrėžta glaudžių ir reguliarių ETT kontaktinių asmenų ir Eurojusto nacionalinių biurų ryšių ir konsultacijų svarba. Prieita prie bendros išvados, kad bendras dokumentas bus peržiūrimas.

ETT svetainė Buvo atnaujintos kelios svetainės skiltys. Išleista nauja kompendiumo redakcija. Ši priemonė skirta padėti rengti įvairių rūšių prašymus dėl teisminio bendradarbiavimo, remiantis abipusio pripažinimo priemonėmis arba STP.

Parengtos naujos teisminės bibliotekos skilties dėl teisi-
nių dokumentų įgyvendinimo padėties redakcijos. Be to, ETT sekretoriatas parengė naują ETT kontaktinių asmenų veiklos ataskaitų teikimo internetu priemonę, kuria bus galima naudotis nuo 2017 m. sausio mėn.

ETT toliau plėtojo ryšius su kitais teisminiais tinklais ir trečiosiomis šalimis. ETT kontaktiniai asmenys kitų teisminių tinklų ir trečiųjų šalių kontaktinius duomenis gali rasti naujoje ETT svetainės skiltyje „Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis ir teisminiais tinklais“.

Mokymai ETT sekretoriatas, bendradarbiaudamas su ETMT, rengė septintuosius kalbos kursus ETT kontaktiniams asmenims. Dalyvaudami savaitės trukmės kursuose kontaktiniai asmenys galėjo pagerinti savo kalbos įgūdžius, be to, turėjo progos pranešti kitiems dalyviams, kaip veikia ETT ir jo svetainė.

Eurojusto ir ETT bendrasis dokumentas

Bendrasis dokumentas *Pareigūnams praktikams, ETT ir Eurojustui teikiama pagalba vykdant tarptautinį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose „Kaip galime Jums padėti?“* ETT ir Eurojusto svetainėse skelbiamas visomis oficialiosiomis ES kalbomis. Siekiant užtikrinti, kad ETT ir Eurojustas nagrinėtų bylas pagal savo įgaliojimus ir racionaliai naudotų išteklius ir laiką ir kad darbas nebūtų dubliuojamas, dokumente pareigūnams praktikams teikiama informacija apie ETT ir Eurojusto teikiamas paslaugas bei pagalbą.

6.2 JTG tinklas

2005 m. įsteigta JTG ekspertų tinklą sudaro nacionaliniai teisminių ir teisėsaugos institucijų kontaktiniai asmenys, siekiantys skatinti aktyviau naudotis JTG ir keistis informacija ir geriausia patirtimi. Tinklo sekretoriatas įsteigtas 2011 m. Nuo 2013 m. sekretoriatas valdo dotacijų programą, kurią parengė Eurojustas siekdamas teikti finansinę paramą JTG veiklai (žr. 1.4 skirsnį).

Metinis susitikimas 12-asis metinis JTG nacionalinių ekspertų susitikimas vyko birželio mėn., per šį susitikimą daugiausia dėmesio buvo skiriama sunkumams, su kuriais susiduriama tiriant NIG bylas ir JTG teikiams galimybėms. Dvi dienas ekspertai ir pareigūnai praktikai iš visos Europos, taip pat kitų atitinkamų agentūrų atstovai ir suinteresuotieji subjektai aptarinėjo konkrečius veiksmus, kaip būtų galima veiksmingiau naudotis JTG nagrinėjant NIG bylas. Šio susitikimo išvados skelbiamos Eurojusto svetainėje.

Projektai JTG tinklas peržiūrėjo du naudingus pareigūnams praktikams skirtus dokumentus, kurie taip pat skelbiami Eurojusto svetainėje: **JTG vadovą**, kuris buvo gerokai patobulintas, kad JTG galėtų juo naudotis kaip praktiniu vadovu, taip pat ir DUK skiltis, ir **pavyzdinį JTG**

susitarimą, kuris buvo peržiūrėtas siekiant supaprastinti naudojamą pavyzdį ir įtraukti kelias pataisas, pasiūlytas išanalizavus sudarytus tokio pobūdžio susitarimus. Tai patvirtino Ministrų Taryba priėmusi atskirą nutarimą.

JTG tinklas toliau rinko informaciją apie nacionalinius teisės aktus JTG srityje (paskelbtos naujos santraukos DK, IT, LV, HU, PL, PT, FI ir UK kalbomis) ir taikomą praktiką (pradėta 20 naujų JTG vertinimų). Ši informacija skelbiama JTG tinklo svetainės ribotos prieigos zonoje, interneto platformoje, prie kurios ES pareigūnai praktikai, pateikę prašymą, gali prisijungti.

Mokymai JTG tinklas ir jo sekretoriatas ne tik rengė kursus apie *Jungtines tyrimų grupes* (žr. 3 skyrių) ir pristatė metinio susitikimo išvadas, bet ir padėjo rengti JTG mokymus, susijusius su nagrinėjant NIG bylas kylančiais sunkumais. Renginys buvo rengiamas bendradarbiaujant su CEPOL ir ETT ir remiantis Pietryčių Europos policijos bendradarbiavimo konvencija (PCC-SEE); į jį trims dienoms susirinko 25 su šios rūšies organizuota nusikalstama veika susiję dalyviai iš valstybių narių ir trečiųjų šalių, kad galėtų aptarti galimybes veiksmingiau naudotis JTG šioje srityje.

6.3 Genocido tinklas

2002 m. įsteigto Genocido tinklo paskirtis – užtikrinti, kad nacionalinės institucijos, tirdamos genocido, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų nusikaltimus ir vykdydamos baudžiamąjį persekiojimą, glaudžiai bendradarbiautų, keistųsi operatyvine informacija, geriausia patirtimi ir žiniomis. Tai pareigūnų praktikų-tyrėjų, prokurorų ir STP pareigūnų tinklas. Tinklo sekretoriatas įsteigtas 2011 m. liepos mėn.

Posėdžiai Eurojuste įvyko du plenariniai posėdžiai, kuriuose daugiausia dėmesio buvo skiriama praktiniams sunkumams, su kuriais susiduriama byloje prieš Ruandos demokratinių išlaisvinimo pajėgų vadovus Vokietijoje, ir nusikaltimams, susijusiems su apipilėsimais ir kultūros paveldo vietovių išniekinimu Sirijoje ir Irake. Abiejų meetinių posėdžių išvadas galima rasti Eurojusto svetainėje. Be to, buvo surengtas vienas *ad hoc* susitikimas, kuriame buvo siekiama aptarti nacionalinius tyrimus, susijusius su nesibaigiančiu ginkluotu konfliktu Sirijoje, ir skatinti veiksmingiau juos atlikti, atsižvelgiant į didelį Sirijos pabėgėlių antplūdį į ES teritoriją, tarp kurių yra ir nuo žiauraus elgesio nukentėjusių asmenų, liudytojų ir nusikaltimų vykdytojų. Šių susitikimų ataskaitos paskelbtos kaip Tarybos dokumentai 10169/16 ir 13409/16.

Pirmoji ES diena prieš nebaudžiamumą buvo surengta gegužės 23 d., jos organizatoriai – ES Tarybai pirminin-

kaujantys Nyderlandai, Genocido tinklas, Eurojustas ir Europos Komisija. Šio metinio renginio tikslas – didinti informuotumą apie pačius baisiausius nusikaltimus, skatinti nacionalinius tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą, spręsti nukentėjusiųjų padėties ir dalyvavimo baudžiamajame procese klausimus ir didinti visos ES išipareigojimą kovoti su nebaudžiamumu šiose srityse. Rezultatai paskelbti kaip Tarybos dokumentas 10233/16.

Mokymai Spalio mėn. Genocido tinklas, bendradarbiaudamas su Tarptautiniu baudžiamuoju tribunolu buvusiamai Jugoslavijai (TBTB) ir Jungtinių Tautų teisinės valstybės grupe, įgyvendino mokymo programą dėl su konfliktais susijusios seksualinės prievartos nusikaltimų tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą. Genocido tinklas toliau bendradarbiavo su ETT, įgyvendino teisėjams ir prokurorams skirtas mokymo programas ir pradėjo bendradarbiauti su CEPOL, siekdamas parengti mokymo programą, kurioje daugiausia dėmesio būtų skiriama pagrindinių tarptautinių nusikaltimų baudžiamojo tyrimo aspektams.

Projektai 2016 m. vykdyti keli faktinių duomenų rinkimo ir vertinimo projektai. Buvo parengtas išsamiausias klausimynas, kuriuo įvertinta, kaip šiuo metu taikomas Tarybos sprendimas 2003/335/TVR dėl specializuotų padalinių steigimo nacionaliniu lygmeniu siekiant tirti svarbiausius tarptautinius nusikaltimus ir vykdyti baudžiamąjį

persekiojimą. Tokie padaliniai laikomi tikslingais, nes jie turi specialių žinių, kad galėtų įveikti sudėtingus teisinius ir praktinius sunkumus, išsaugo praktinę ir geriausią patirtį bei padalinyje išmoktas pamokas. Taip pat buvo spren-

džiami su teisminiuose procesuose dalyvaujančių nukentėjusiųjų apsauga susiję klausimai. Rezultatai paskelbti kaip Tarybos dokumentas 10234/16.

6.4 Patariamasis forumas

2010 m. įsteigtas [Patariamasis forumas](#), jo paskirtis – stiprinti teisminį bendradarbiavimą, didinti valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą ir teikti ES institucijoms teisminę pagalbą kuriant ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę.

Jungtiniai susitikimai Apsvarsčiusios būsimos Eurojusto veiklos pobūdį ir turinį, organizuojančios ES Tarybai pirmininkaujančios valstybės 2016 m. pirmą kartą surengė jungtinį susitikimą. Nyderlandų generalinės prokuratūros valdyba ir Slovakijos generalinė prokuratūra birželio mėn. sušaukė 11-ąjį Patariamojo forumo posėdį, kuriame daugiausia dėmesio skirta naujausioms kovos su elektroniniais nusikaltimais, terorizmu ir NIG tendencijoms ir bendradarbiavimui su pagrindinėmis trečiosiomis šalimis kovojant su sunkiais nusikaltimais ir organizuotu nusikaltamumu.

ETKENT Patariamasis forumas aptarė strateginio seminaro *Raktas į elektroninę erdvę*, per kurį buvo aptariami sunkumai, su kuriais prokurorai dažnai susiduria tirdami elektroninius nusikaltimus ir vykdydami baudžiamąjį persekiojimą, ir ypač daug dėmesio buvo skiriama bendradarbiavimui su paslaugų teikėjais ir šifravimui, rezultatus. Forumo atstovai palankiai vertino ES Tarybai pirmininkaujančių Nyderlandų iniciatyvą steigti ETKENT siekiant stiprinti valstybių narių teisminėse institucijose dirbančių ir elektroninius nusikaltimus tiriančių pareigūnų praktikų ryšius ir didinti su elektroniniais nusikaltimais susijusių bylų nagrinėjimo ir baudžiamojo persekiojimo veiksmingumą.

Teisminis atsakas į terorizmą ir NIG Atitinkamų valstybių narių atstovai pasidalijo patirtimi stiprinant teisminį atsaką į terorizmo grėsmę ir neseniai įvykčius teroristinius išpuolius Prancūzijoje ir Belgijoje. Apžvelgti sunkumai, su kuriais susidurta nagrinėjant NIG bylas ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą, ir išmoktos pamokos, ypač taikant jurisdikciją atviroje jūroje, ir tokios rūšies nusikaltimo laikymo sunkiu organizuotu nusikalstamumu pridėtinė vertė.

Pabrėžta būtinybė stiprinti ir supaprastinti tarptautinių teisminių organizacijų bendradarbiavimą stiprinant pareigūnų praktikų ryšius, dalijantis informacija apie teisės aktus ir geriausia patirtimi bei skatinant tyrimus, pavyzdžiui, taikant specialius tyrimo metodus ir, kai taikytina, naudojantis JTG.

Bendravimas su pagrindinėmis trečiosiomis šalimis

Buvo pasikeista nuomonėmis dėl teisinių ir praktinių sunkumų, su kuriais susidurta, galimų būdų sustiprinti bendradarbiavimą su trečiųjų šalių teisminėmis institucijomis vykdant STP prašymus, keičiantis informacija ir renkant įrodymus. Eurojustas apžvelgė savo vykdomą veiklą išorės santykių srityje, pabrėždamas bendradarbiavimo susitarimų, Eurojuste dirbančių ryšių pareigūnų ir jo teisminį bendradarbiavimą skatinančio teisminių kontaktinių asmenų trečiosiose šalyse tinklo pridėtinę vertę.

Šio susitikimo [išvados](#) skelbiamos Eurojusto svetainėje.

Dėkoju

Dėkojame **Francisco Jiménez Villarejo**, Ispanijos nacionaliniam nariui, už darbą ir svarbų įnašą 2013 m. lapkričio mėn.–2016 m. lapkričio mėn. einant Eurojusto kolegijos pirmininko pavaduotojo pareigas.

Dėkojame ir atsisveikiname

Petter Sødal, 2013 m. spalio mėn.–2016 m. rugpjūčio mėn. Eurojuste ėjęs Norvegijos ryšių prokuroro pareigas

Klaus Rackwitz, 2011 m. spalio mėn.–2016 m. rugsėjo mėn. ėjęs administracijos direktoriaus pareigas

ISBN: 978-92-9490-105-7

EUROJUST

Maanweg 174, 2516 AB The Hague, Nyderlandai

Tel. +31 70 412 5000 – E. paštas info@eurojust.europa.eu – Svetainė www.eurojust.europa.eu